

JAARREKENING 2021

INHOUDSOPGAVE JAARREKENING 2021

	Bladzijde
Inleiding/Leeswijzer	1
Jaarverslag	
Hoofdstuk 1 a. Programmaverantwoording	3
b. Voortgang coalitieakkoord	30
Hoofdstuk 2 Verslag ter verantwoording van het financieel beheer	37
a. rekeningresultaat	37
b. analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage	42
Hoofdstuk 3 Paragrafen	57
a. ontwikkelingen in 2021	57
b. overzicht incidentele baten en lasten	61
c. onttrekkingen bestemmingsreserves en voorzieningen	62
d. lopende en afgesloten investeringen in 2021	64
e. waterschapsbelastingen	87
f. weerstandsvermogen	89
g. financiering (treasuryparagraaf)	90
h. risicoparagraaf	92
i. verbonden partijen	97
j. bedrijfsvoering	102
k. EMU-saldo	107
Jaarrekening	
Hoofdstuk 4 Balans met toelichting	108
Hoofdstuk 5 Exploitatierkening naar kostendragers	123
Hoofdstuk 6 Exploitatierkening naar programma's	125
Hoofdstuk 7 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	128
Hoofdstuk 8 Wet Normering Topinkomens (WNT)	131
Hoofdstuk 9 Controleverklaring	133
Hoofdstuk 10 Vaststelling jaarrekening 2021	139
BIJLAGEN	
1. Kredietoverzicht per 31 december 2021	143
2. Overzicht afgesloten projecten 2021	147

Inleiding

De jaarrekening 2021 is samengesteld conform de regelgeving volgens de Waterschapswet. Het jaarverslag (de programmaverantwoording) is onderverdeeld in een aantal thema's, programma's genaamd. Dit zijn de programma's Veiligheid, Watersystemen en Organisatie.

Op grond van de Waterschapswet kent het waterschap twee taken; watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

De financiële gevolgen voor het boekjaar 2021 van het COVID-19 virus voor zowel de belastingopbrengsten en de bedrijfsvoering zijn reeds bij de najaarsrapportage aangegeven en verwerkt in deze jaarrekening. Voor 2021 zijn de gevolgen beperkt.

De directie heeft passende maatregelen genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Onze organisatie loopt derhalve geen risico inzake de continuïteit. De jaarrekening 2021 is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van onze organisatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1a, programmaverantwoording, wordt per programma ingegaan op onze visie en de realisatie van de beleidsdoelen. In hoofdstuk 1b, voortgang coalitieakkoord, wordt ingegaan op de invulling van het coalitieakkoord 2019 – 2023 "Door Water Verbonden".

Hoofdstuk 2 bevat grotendeels financiële beschouwingen. Hier wordt onder andere ingegaan op de uitkomst van de jaarrekening. Het exploitatieresultaat wordt hier uitgebreid geanalyseerd.

In hoofdstuk 3 zijn de voorgeschreven paragrafen opgenomen. Hier wordt onder meer ingegaan op de vermogenspositie en de financiering.

In hoofdstuk 4 is de balans met toelichting opgenomen. De balans geeft de vermogenspositie weer.

In de hoofdstukken 5, 6 en 7 is de exploitatierekening naar respectievelijk kostendrager, programma's en kosten- en opbrengstsoorten opgenomen. In de rekening naar kostendrager en programma's is volstaan met een korte toelichting op de uitkomsten. Dit om te voorkomen dat dezelfde toelichtingen meerdere malen worden gegeven. De uitgebreide analyse is namelijk opgenomen in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 8 "Topinkomens" zijn de gegevens volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) opgenomen.

De controleverklaring is opgenomen in hoofdstuk 9. De vaststelling van de rekening vindt u onder hoofdstuk 10. De (verplichte) bijlagen bij de jaarrekening zijn afzonderlijk opgenomen.

Hoofdstuk 1a. Programmaverantwoording 2021

Inleiding

De Waterschapswet geeft het algemeen bestuur een grote rol in de beleidsbepalende functie. Dit wordt onder meer bereikt door in de begroting en meerjarenraming het beleid van het waterschap voor de komende jaren weer te geven. De begroting is daarom ingedeeld naar programma's. Per programma dient expliciet te worden weergegeven welke doelstellingen het waterschap nastreeft. Wij gebruiken het waterbeheerprogramma (WBP) 2016-2021 om aan dit onderdeel invulling te geven. Wij zijn ons ervan bewust dat we hiermee de "reguliere taakuitoefening" wat meer op de achtergrond plaatsen.

Om onze doelstellingen weer te geven worden de vier w's als richtlijnen gebruikt.

- Wat willen we bereiken. Zie hiervoor ons beleidsdoel en ambitie per thema van het beheerprogramma.
- Wat gaan we daarvoor doen. Zie de acties per programma.
- Wanneer is het uitgevoerd.
- Wat gaat het kosten. De acties leiden over het algemeen tot investeringskosten. Per programma worden de investeringskosten getotaliseerd.

Opzet

Dit hoofdstuk met daarin de programmaverantwoording geeft aan wat we van onze voorgenomen beleidsopgaven (acties) hebben uitgevoerd. De indeling van het beheerprogramma volgen we hierbij. De nummering is gelijk aan het beheerprogramma.

In tabelvorm:

Programma begroting	Hoofdstuk beheerprogramma 2016 - 2021
Veiligheid	Veiligheid
Voldoende water	Voldoende water
	Schoon en ecologisch gezond water
	Water en ruimtelijke ordening

Per programma geven wij per actiepunten aan:

- wat de voorgenomen actie was,
- wat we hebben uitgevoerd en
- of we nog op schema liggen ten aanzien van de genoemde einddatum ("datum gereed")

In het beheerprogramma is geen thema gewijd aan de organisatie. Daarom ontbreekt dat programma in het programmaplan. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarrekening wel ingegaan op de organisatiedoelen. Zie hiervoor hoofdstuk 3, onderdeel j "bedrijfsvoering".

Omgaan met beheerprogramma-acties

Zodra een actiepunten is afgerond zal dit actiepunten zowel in de jaarrekening als in de begroting worden vermeld. Dit overzicht zal uiteindelijk alle acties van het beheerprogramma bevatten.

De einddatum per actie ligt in principe vast. Deze datum is uit het beheerprogramma overgenomen. Door omstandigheden kan het voorkomen dat een datum vervroegd kan worden. Ook kan het voorkomen dat een vertraging in de voortgang optreedt.

Via de voor- en najaarsrapportage wordt hierover gerapporteerd. Een eventuele aanpassing van een einddatum wordt in de begroting of de meerjarenraming opgenomen.

Dergelijke aanpassingen zullen dan via een voetnoot bij de betreffende actie kenbaar worden gemaakt.

Een aantal actiepunten waarvan de einddatum 2021 of later is lopen door in het nieuwe WBP 2022 – 2027.

Afgeronde beheerprogramma acties

	Omschrijving actiepunt	Afgerond	Opmerking
4.1.1.	Actualiseren van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten	2017	
4.1.2.	Actualiseren overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP) voor de ROR	2021	
4.2.1.	Afronding preventieve maatregelen vanwege aardbevingsrisico's	2017	
4.2.2.	Binnen de Projectoverstijgende Verkenning (POV) onderzoek naar kansrijke oplossingen	2019	
4.3.1.	Afronding eerste toetsingsronde (inclusief stabiliteit met aardbevingsrisico)	2016	
4.3.4.	Vaststellen norm voor de overige regionale keringen	2018	Er komt geen norm. Borging goed onderhoudsniveau ligt bij waterschap.
4.4.1.	Samen met provincies vaststellen eisenpakket voor de lokale keringen	2018	Huidige onderhoudssituatie wordt eisenpakket.
4.5.4.	Afronding Masterplan Kaden onderdeel Oldambt – Fiemel	2020	
4.6.1.	Inrichting bergingsgebied Tusschenwater 1	2018	
4.7.1.	Water vasthouden in beekherstelprojecten in de Ruiten Aa 450.000 m3	2021	
4.8.	Vaststellen strategie voor gravers	2018	
4.9.1.	Samen met de veiligheidsregio verhogen bewustwording bij burgers over overstromingskans en evacuatie routes	2017	Actie bij onze partners loopt door.
4.9.2.	Ons calamiteitenplan verbeteren op basis van de inundatiefilms	2016	Idem
4.9.3.	Samen met de veiligheidsregio met inundatiefilms gemeenten helpen hun evacuatieplannen te verbeteren	2017	Idem
5.1.1.	Onder leiding van de provincie uitvoeren van pilot beekdalvisie Achterste Diep	2016	
5.1.2.	Opstellen waterschapsbeleid over beekdalen Drenthe	2018	
5.1.3.	Uitvoeren resterende peilbesluiten	2016	Uitgezonderd peilbesluiten in veenoxidatie gebieden.
5.1.4.	Nieuwe toetsing van ons watersysteem aan de inundatienormen	2017	Er komt geen nieuwe toetsing. De stresstest wordt de nieuwe toetsing.
5.2.2.	Rapportage waterkwaliteitsonderzoek	2016	
5.2.2.	Rapportage effect regelbare drainage	2016	

5.3.2.	Uitvoeren maatregelen zoutwinning	2017	
5.4.1.	Samen met de gemeenten noodzakelijke maatregelen uitvoeren in het stedelijk gebied	2021	Ook opgenomen in nieuwe WBP 2022 - 2027
5.5.1.	Flexibel peilbeheer invoeren voor de Duurswoldboezem met het Schildmeer	2016	
5.5.2.	Flexibel peilbeheer toepassen in nieuwe woonwijken en nieuwe meren	2021	Is een continue actie geworden. Regulier werk.
5.5.3.	Bepalen van waterconserveringsmaatregelen op onder andere het Drents Plateau	2019	
5.5.4.	Stimuleren waterconserveringsmaatregelen	2021	Is een continue actie geworden. Regulier werk.
5.5.6.	Stimuleren van efficiënt watergebruik en verminderen watervraag	2021	Is een continue actie geworden.
5.6.2.	Uitvoering van de restantopgave NNN (Natuurnetwerk Nederland) voor Groningen	2021	
5.6.4.	Opstellen inrichtingsplan voor verdrogingsopgave Oosterbos Emmen	2018	Actiepunt vervalt. Initiatief moet van derden komen.
5.8.1.	Samen met provincies een nota grondwaterbeheer opstellen met daarin: - beschrijving van de visie (doelen/ambities) op het beheer van het grondwater-systeem - afspraken met provincies over samenwerking - inventarisatie van problemen die op korte termijn moeten worden aangepakt - concrete acties om die problemen op te lossen.	2019	
5.10.1.	Toetsing/herziening status van watergangen en schouwsloten	2019	
6.1.1.	Onderzoek naar afwenteling tussen waterlichamen	2018	
6.1.2.	Tussentijdse evaluatie toestand en doelbereik	2019	
6.1.3.	Status van het nieuwe Woldmeer (al dan niet KRW-lichaam beoordelen)	2019	(nog) geen KRW lichaam
6.1.4.	Vaststellen nieuw maatregelenplan voor stroomgebiedsbeheerplan 2022 – 2027	2021	
6.2.1.	Westerwoldse Aa 15 km hermeandering	2021	
6.3.2.	NVO Kanalen Fiemel	2019	
6.3.3.	NVO kanalen Oldambt	2017	
6.4.1.	Instellen van natuurlijk peilbeheer Schildmeer	2016	
6.4.2.	Opstellen inrichtingsplan Hondshalstermeer	2018	
6.4.3.	Opstellen inrichtingsplan Zuidlaardermeer	2019	
6.5.1.	Is geen actie volgens het beheerprogramma	-	
6.5.2.	Westerwolde aanleg 8 vispassages	2020	
6.6.1.	Bepalen maatregelen reductie fosfaat-nalevering uit de bodem in Drentsche Aa en Hunze	2019	
6.6.2.	Bepalen van noodzaak eventuele verdere fosfaatreductie in kanaal Fiemel	2018	
6.8.1.	Monitoring gewasbeschermingsmiddelen (GBM) op KRW-metpunten	2021	Is regulier werk geworden.
6.8.3.	Waar mogelijk faciliteren we de aanleg van akkerranden	2021	Ook opgenomen in nieuwe WBP 2022 - 2027
6.10.1.	Bepalen eventuele aanpassing meetlocatie of norm	2019	

	bij overschrijdingen		
6.13.1.	Bepalen of handhaven van de IBA's in de huidige vorm doelmatig is	2017	
6.13.4.	Verdere ontwikkeling van de rwzi als grondstoffenfabriek voor fosfaat en stikstof	2021	Is een doorlopende actie geworden.
6.13.5.	Optimaliseren van de energieproductiemix (elektriciteit / gas) bij de rwzi's	2021	Is een doorlopende actie geworden.
6.15.1.	Rapportage van verspreiding en effecten op KRW-doelstellingen van de Gevlekte Amerikaanse Rivierkreeft en Chinese Wolhandkrab	2020	
6.16.1.	Uitvoeren afgesproken maatregelen uit Uitvoeringsprogramma oppervlaktewateronttrekkingen Drentsche Aa (UPDA)	2021	Project is afgelopen.
6.17.1.	Bepalen maatregelen ter verbetering van bacteriologische waterkwaliteit	2021	Is een doorlopende actie geworden.
6.17.2.	Uitbreiden monitoring zwemwateren met blauwalgen	2019	Is een doorlopende actie geworden.
6.17.3.	Ondersteunen onderzoek zwemwater / blauwalgenproblematiek	2021	Is een doorlopende actie geworden.
6.18.2.	Samen met provincies vaststellen aanpak specifieke wateren met hoge ecologische waarde	2018	

Programma veiligheid

Beleidsdoel

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen.

Het leven in een deltagebied als Nederland vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop; altijd en overal. Om een veilige situatie te bereiken, kijken we naar verschillende maatregelen (meerlaags veiligheid). Voorop staat de preventie van overstroming door het op sterkte houden van de zeedijk en boezemkaden (laag één). Maar door ook te kijken naar maatregelen in de ruimtelijke inrichting zijn beperkingen van gevolgschade mogelijk als het een keer mis gaat (laag twee). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het voorkomen van nieuwe bebouwing in overstromingsgevoelig gebied, het beschermen van kwetsbare gebouwen en het op hoogte brengen van vluchtroutes. Tot slot zijn er de maatregelen in de rampenbeheersing, zoals goede calamiteiten- en evacuatieplannen (laag drie).

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn we begonnen aan de uitvoeringsmaatregelen voor de verbetering van de zeedijk. Het Masterplan Kaden is afgerond en vrijwel alle bergingsgebieden zijn ingericht. We zijn voor 80% klaar met de verbetering van de stabiliteit van onze boezemkaden. In samenwerking met de Veiligheidsregio is ons calamiteitenplan op elk moment actueel en is er een goede afstemming met gemeenten en provincies over de invulling van de tweede laag. We houden met bovenstreams vasthouden gelijke tred met de verwachte extra neerslag als gevolg van de klimaatverandering.

Het programma veiligheid is in negen onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van veiligheid te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) (4.1)

Acties		Gereed
4.1.2.	Actualiseren overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP) voor de ROR	2021 ¹

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

4.1.2. Het overstromingsrisicobeheerplan in de huidige implementatieronde actualiseren. De verwachting is dat dit in 2021 gaat gebeuren.

Wat hebben we gedaan in 2021?

4.1.2. Het overstromingsrisicobeheerplan is als onderdeel opgenomen binnen het Nationaal Waterplan. Dit is in 2021 ter inzage gelegd en eind december definitief gemaakt.

Liggen we nog op schema?

4.1.2. Ja, actiepunt is afgerond.

¹ Was oorspronkelijk 2020.

Zeedijk (4.2)

Acties		Gereed
4.2.3.	Toetsing van primaire keringen met het nieuwe wettelijke toetsings-instrumentarium	2022 ²
4.2.4.	Vorbereiding uitvoering dijkversterkingsprojecten	> 2023
4.2.5.	Start uitvoering dijkversterkingsprojecten	> 2023
4.2.6.	Pilot aanleg Brede groene dijk (BGD)	2025 ³

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

4.2.3. In 2021 toetsen we de veiligheid van de kunstwerken in de zeedijk (gemalen, sluisen en duikers). De toetsing van de zeedijk (het grondlichaam) is afgerond in 2020. In 2022 worden de resultaten samengevoegd en aangeboden aan de Inspectie Leefomgeving en transport (ILT) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

4.2.4. Volgt uit de toetsing zoals omschreven onder 4.2.3 en de planning van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

4.2.5. Is nog niet aan de orde.

4.2.6. In 2021 is de uitvoering van de aanleg van de BGD obstakelvrij (vergunningen geregeld etc.), zodat er in 2022 kan worden gestart met de aanleg van de BGD. Hiervoor worden in 2021 de contracten voorbereid. In 2021 bevindt het koppelproject Kleirijperij in zijn voorlaatste jaar. Er wordt dus voluit slib gerijpt tot klei in de twee kleirijperij depots; een bij Oterdum en een op de kwelder.

Wat hebben we gedaan in 2021?

4.2.3. De toetsing van de kunstwerken is uitgevoerd en het samengevoegde (H&A, NZV, RWS) conceptrapport is ingediend bij ILT. In 2022 wordt het definitief gemaakt.

4.2.4. Onze globale lange termijnplanning volgens ons waterbeheerprogramma 2022 – 2027 is opgenomen in de potloodplanning van het HWBP.

4.2.5. Is nog niet aan de orde omdat het project Brede Groene Dijk eerst moet worden voortgezet.

4.2.6. De uitvoering van de aanleg van de BGD in 2022 is obstakelvrij. Het projectplan waterwet is zonder zienswijzen vastgesteld. Via een bestuurlijk rechtsoordeel van de provincie Groningen is geoordeeld dat er geen Wet natuurbescherming-vergunning nodig is. In 2021 is het ontwerp van de BGD afgerond, via een proces van Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en Uitvoerings Ontwerp. De uitgevoerde Deltagootproeven hebben hieraan een belangrijke bijdrage geleverd. Met Ecoshape is een bouwteamfase doorlopen; deze is in december afgerond met een aanbieding voor de aanleg en monitoring tijdens aanleg van de BGD.

Liggen we nog op schema?

4.2.3. Ja.

4.2.4. Ja.

4.2.5. Ja.

4.2.6. Ja, de afronding van het project is verschoven naar 2025. Zie het nieuwe WBP 2022 – 2027.

² Was oorspronkelijk 2023

³ Was oorspronkelijk 2017. Nu 2025.

Boezemkaden (4.3)

Acties		Gereed
4.3.2.	Uitvoeren verbeterwerken stabiliteit boezemkaden direct na afkeuring	2023 ⁴
4.3.3.	Tweede toetsingsronde alle regionale keringen, inclusief kosten-batenanalyse en voorstel stabiliteitsnorm (1:300 en 1:1000 veiligheidsklassen)	2022 ⁵

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

4.3.2. De uitvoering van de versterking van de kering Tussenklappenpolder is gepland in 2021 en 2022.

4.3.3. De toetsing van de regionale keringen is in volle gang. In 2021 wordt dit voortgezet. De afronding vindt plaats in 2022.

Wat hebben we gedaan in 2021?

4.3.2. De dijkversterking van tussenklappenpolder is gestart. Ook de uitvoering van Steendam Tjuchem is gestart, dit betreft nog een project uit masterplan Kaden. Tijdens de toetsing kwam naar voren dat de dijk Borgsloot wordt afgekeurd. Hier is gestart met de planvoorbereiding van de versterking. Planvoorbereiding Polder Lappenvoort is gestart.

4.3.3. De toetsingsronde is voortgezet, er zijn veel trajecten getoetst.

Liggen we nog op schema?

4.2.2. Ja

4.2.3. Ja

Op hoogte brengen van de boezemkaden (4.5)

Acties		Gereed
	Afronding Masterplan Kaden (47 km)	2023 ⁶
4.5.1.	Duurswold	15 km
4.5.2.	Drentsche Aa	7 km
4.5.3.	Hunze	10 km
4.5.5.	EKD boezem	10 km

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

4.5.1. Langs de zuidzijde van het Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem is de voorbereiding van de kadeversterking in 2020 afgerond en zal begin 2021 gestart worden met de uitvoering. De uitvoering gaat 2 à 3 jaar in beslag nemen.

4.5.2. Start uitvoering 7 km kadeaanpassing langs de Drentsche Aa.

4.5.3. Aan de zuidkant van het Zuidlaardermeer wordt in het plan Noordma de kade aangepast. Voor de uitvoering van het Drentse diep Noord, nabij Spijkerboor start de planvorming voor de kadeverbetering: Totaal is dit ongeveer 8 km. De overige kaden worden in de nog uit te voeren projecten meegenomen.

4.5.5. Voor de EKD Boezem, grenzend aan het watersysteem van Duurswold, inclusief de omgeving van Delfzijl zijn voor 2021 geen maatregelen voorzien.

⁴ Datum gereed was 2021.

⁵ Was oorspronkelijk 2023.

⁶ Datum gereed was 2020 (resteert nog 22 km).

Wat hebben we gedaan in 2021?

4.5.1. De uitvoering van de kadeversterking langs de zuidzijde van het Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem is gestart en zal naar verwachting in 2023 worden afgerond.

4.5.2. De uitvoering van de kadeaanpassing langs de Drentsche Aa is in uitvoering gegaan en zal naar verwachting in juni 2022 worden afgerond.

4.5.3. Aanpassing van de zuidzijde van het Zuidlaardermeer is gedeeltelijk uitgevoerd. De aanpassing die in het plan Noordma is opgenomen wordt in 2022 uitgevoerd vanwege de vertraging van Plan Noordma. Het kadetraject van het Drents Diep Noord is gereed.

4.5.5. Voor de EKD Boezem waren geen maatregelen gepland in 2021.

Liggen we nog op schema?

4.5.1. Ja.

4.5.2. Ja.

4.5.3. Ja.

4.5.5. Ja.

Bergingsgebieden (4.6)

Acties			Gereed
4.6.2.	Inrichting bergingsgebied Meerstad	1 miljoen m ³	>2027 ⁷

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

4.6.2. De omvang van het Woldmeer en daarmee het bergingsvolume neemt toe met de ontwikkeling van Meerstad. De huidige verwachting is dat eind 2021 het meer een omvang heeft van 130 ha. en daarmee een bergingsvolume van 0,65 miljoen m³. Daarmee wordt het eerste deel van het Woldmeer afgerond. Daarnaast wordt in Meerstad Midden-Oost zand gewonnen waarmee ook daar gestart is met het ontwikkelen van het meer en daarmee de berging, dit deel komt echter nog niet in verbinding te staan met het Woldmeer om de waterkwaliteit van het Woldmeer niet (negatief) te beïnvloeden.

Wat hebben we gedaan in 2021?

4.6.2. De ontwikkeling van Meerstad loopt door en daarmee het graven van het meer. Het meer is momenteel ongeveer 110 ha groot met een bergingsvolume van 0,55 miljoen m³. De ontgraving in Meerstad Midden-Oost is ongeveer 45 ha groot.

Liggen we nog op schema?

4.6.2. Ja, volgens het nieuwe WBP 2022 – 2027 is de inrichting afgerond in 2027.

Vasthouden bovenstrooms (4.7)

Acties			Gereed⁸
4.7.1.	Water vasthouden in beekherstelprojecten in de Ruiten Aa	450.000 m ³	2021
4.7.2.	Water vasthouden in beekherstelprojecten in de Drentsche Aa	400.000 m ³	2022/2027
4.7.3.	Water vasthouden in de beekherstelprojecten in de Hunze	450.000 m ³	2023
4.7.4.	Zoeken naar ruimte resterende wateropgave Westerwolde	1.100.000 m ³	2021

⁷ Datum gereed komt in nieuwe planperiode te liggen 2022 – 2027, te weten 2027.

⁸ Datum gereed was 2021, nu per watersysteem uitgesplitst.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

4.7.1. Met het afronden van NNN Westerwolde (Ruiten Aa) eind 2020 en afhandeling subsidie Waddenfonds in 2021 is dit actiepunt afgerond.

4.7.2. Door aangepast beheer van het verdeelwerk Loon is vanaf 2021 ca 500.000 m³ water extra bovenstrooms vast te houden. Geen acties voorzien in 2021.

4.7.3. De projectgebieden De Branden, Noordma /Zuidoevers en Spijkerboor zijn in voorbereiding. De planvorming in het gebied Bronnergemade wordt gestart. Ruimte om water vast te houden en te bergen wordt in de plannen ingepast. Dit gaat om ongeveer de helft van de opgave.

4.7.4. Door realisatie van bovenstrooms vasthouden in NNN Westerwolde (Ruiten Aa) is er nog geen directe urgentie om de restopgave van 1,1 milj. m³ te zoeken. De voorbereiding en ideevorming van mogelijkheden vindt al in 2021 plaats. In de planperiode 2022-2027 volgt de nadere uitwerking van de mogelijkheden.

Wat hebben we gedaan in 2021?

4.7.1. Het laatste traject Renneborg-Ter Walslage is gerealiseerd. Daarmee is de volledige opgave gerealiseerd om in het beekstelsel Ruiten Aa bovenstrooms ruimte te vinden en vast te houden.

4.7.2. Het AB heeft aangepast beheer van verdeelwerk Loon in december 2020 vastgesteld. Daarmee is de mogelijkheid zeker gesteld om ca 500.000 m³ water extra bovenstrooms vast te houden.

4.7.3. Planvorming voor de Branden is afgerond. De planvorming voor Bronnergemade en het Achterste diep is gestart. De uitvoering van het project Paardetangen is gereed.

4.7.4. Geen verdere acties.

Liggen we nog op schema?

4.7.1. Ja, dit actiepunt is afgerond.

4.7.2. Ja.

4.7.3. Ja.

4.7.4. Ja.

De opgaven 4.7.2. tot en met 4.7.4. zijn ook weer opgenomen in het nieuwe WBP 2022 - 2027 (5.4.4. tot en met 5.4.6.)

Programma voldoende water

Beleidsdoel

We zorgen voor voldoende water, nu en in de toekomst, zowel in droge als in natte perioden.

De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. Bij de vaststelling van de gewenste waterpeilen, maken we een zorgvuldige afweging van de belangen van de diverse functies. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we indien mogelijk voor voldoende water. We zorgen er voor dat de wateroverlast beperkt blijft tot het afgesproken, aanvaardbare niveau. Wij voorkomen wateroverlast door bodemdaling en we geven op proactieve wijze advies aan gemeenten om wateroverlast in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. We onderhouden de watergangen zodanig dat de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden en ecologische belangen. Tevens zorgen we voor voldoende waterdiepte voor de scheepvaart.

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn de inundatieknelpunten opgelost. We hebben een werkwijze voor de omgang met veenoxidatiegebieden, we hebben vastgesteld hoe we omgaan met functie volgt peil in de beekdalen van Drenthe en we hebben met het Rijk, de provincies en de gebruikers afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van water in droge perioden (voorzieningsniveau).

Het programma voldoende water is in negen onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van voldoende water te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Afstemming peilen op functies (5.1)

Acties		Gereed
5.1.5.	Oplossing van de resterende 180 ha inundatieknelpunten	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.1.5. De "reguliere" knelpunten zijn opgelost. Alleen de knelpunten in de veenoxidatiegebieden moeten nog worden opgelost. Afhankelijk van de resultaten uit de pilots veenoxidatie en de daar uit voortvloeiende strategie veenoxidatie worden keuzes gemaakt om de overige knelpunten op te lossen. Hiervoor wordt ambtelijk door de provincie samen met de waterschappen aan de strategie gewerkt.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.1.5. We zijn bezig met de strategie veenoxidatie daardoor zijn er geen activiteiten voor dit punt uitgevoerd.

Liggen we nog op schema?

5.1.5. Nee. De volgordelijkheid zorgt er voor dat de voortgang van dit actiepoint afhankelijk is van de strategie veenoxidatie en die is nog niet afgerond.

Wateroverlast door veenoxidatie (5.2)

Acties		Gereed
5.2.1.	Implementatie werkwijze voor peilbesluiten in de veenoxidatie aandachtsgebieden	2022/2027 ⁹
5.2.3.	Peilbesluiten in veenoxidatie aandachtsgebieden opstellen	2022/2027 ¹⁰
5.2.4.	Samen met de provincies onderzoeken in welke gebieden er kansen liggen om veenoxidatie te vertragen en wat daarvoor moet gebeuren om dat mogelijk te maken	2021 ¹¹

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.2.1. De implementatie van de werkwijze voor peilbesluiten wacht op de resultaten uit de Pilot Valthermond. Daarnaast gaan we met de provincie Groningen starten met een gebiedsproces en kunnen dan stappen zetten per gebied. Na een gebiedsproces en eventuele herinrichting kan vervolgens tot een nieuw peilbesluit gekomen worden.

5.2.3. Het opstellen van peilbesluiten in aandachtgebieden wacht op de resultaten uit de pilots veenoxidatie en de daar uit voortvloeiende strategie veenoxidatie. Binnen een jaar na afronden van de pilots en de strategie worden de peilbesluiten opgesteld. Op dit moment wordt ambtelijk door de provincie samen met de waterschappen aan de strategie gewerkt.

5.2.4. In 2021 zal onder leiding van de provincie Groningen samen met waterschap Noorderzijlvest, de provincie Drenthe en waterschap Hunze en Aa's een plan van aanpak geschreven worden voor veenoxidatie.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.2.1. Er is gestart met de Regionale Veenoxidatie Strategie (RVS) onder leiding van Provincie Groningen. De RVS is een provinciale opdracht die samen met de waterschappen en de gebiedspartners is opgepakt. De RVS is een product vanuit het Klimaatakkoord van 2019 en heeft een focus op de middellange termijn. Met tussenstappen wordt toegewerkt naar 2030 en doorgekeken naar 2050. RVS 1.0 betekent hierin de eerste stap: het veenweidegebied is gedefinieerd, de opgave is geïnventariseerd en de strategie voor de komende periode is uitgezet. Daarnaast is er toekenning van rijksbudget van € 5 miljoen voor vier Groningse veenweide gebieden (Zuidelijk Westerkwarier, Blauwe Molen, de Onlanden en Lageland), waarvan drie in ons beheergebied.

5.2.3. Er zijn geen peilbesluiten in veenoxidatie gebieden genomen.

5.2.4. Op dit moment wordt er onder leiding van de provincie Groningen een plan van aanpak geschreven voor de overige veengronden (moerige gronden / klei op veen gronden). Dit wordt in samenwerking gedaan met het waterschap Noorderzijlvest en de provincie Drenthe.

Liggen we nog op schema?

5.2.1. Ja. In 2022 wordt gestart met het gebiedsproces in Blauwe Molen wat een goed voorbeeld gebied is om als werkwijze te implementeren voor andere gebieden.

5.2.3. Ja. We zijn hierbij wel afhankelijk van de provincie.

5.2.4. Nee, het plan van aanpak is nog niet klaar maar zal begin 2022 klaar zijn.

⁹ Was oorspronkelijk 2016, daarna 2017, 2019, 2020 en nu in nieuwe WBP periode.

¹⁰ Was oorspronkelijk 2017, daarna 2018, 2021 en nu in nieuwe WBP periode.

¹¹ Was oorspronkelijk 2016, daarna 2017, 2020 nu 2021.

Wateroverlast door gas- en zoutwinning (5.3)

Acties		Gereed
5.3.1.	Uitvoering maatregelen Zuidlaardermeer/Drents Diep	2023 ¹²
5.3.3.	Update noodzakelijke maatregelen gas- en zoutwinning	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.3.1. In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding genomen.

5.3.3. Het 'winningsplan 2018 zoutwinning Nedmag' zal leiden tot nieuwe aanpassingen in het watersysteem. In 2021 zal dit leiden tot een nieuwe overeenkomst (met decentrale overheden) met daarin de zekerheidsstelling (fonds) voor alle kosten die voortvloeien uit de gevolgen van bodemdaling op het watersysteem.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.3.1. De voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering zijn gestart in de tweede helft van 2021.

5.3.3. In 2021 is een beroepschrift ingediend bij de Raad van State (RvS) op het winningsbesluit van het ministerie van Economische Zaken. Onderhandelingen hebben plaatsgevonden met Nedmag BV. om te komen tot afspraken omtrent onder andere de zekerheidsstelling voor te maken kosten in het watersysteem door de bodemdaling van zoutwinning. Eind 2021 is een overeenkomst op hoofdlijnen overeengekomen met Nedmag, die als vertrekpunt zal dienen voor een nieuw op te stellen overeenkomst in 2022. Het beroepschrift bij de RvS is daarop ingetrokken.

Liggen we nog op schema?

5.3.1. Ja.

5.3.3. Nee, een definitieve overeenkomst wordt in 2022 opgesteld.

Wateroverlast stedelijk gebied (5.4)

Actie		Gereed
5.4.1.	Samen met de gemeenten noodzakelijke maatregelen uitvoeren in het stedelijk gebied	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.4.1. De gemeente Oldambt richt nabij de Watertorenstraat Winschoten een gebied in voor stedelijke waterberging. Het waterschap draagt hierin bij door een uitkering uit het budget voor invulling van de stedelijke wateropgave.

Bij de inrichting (hermeandering) van het Witterdiep wordt ook invulling gegeven aan een stedelijk wateropgave voor Assen van 30.000 m³.

In Hoogezand wordt in het kader van herstructurering de waterstructuur verbeterd en extra bergingsruimte aan het systeem toegevoegd. Het project Euvelgunne, in Groningen is in uitvoering. In bredere zin wordt in samenwerking met gemeenten voldoende aanvullende waterberging gerealiseerd vanwege nieuwe verharding, voor afkoppeling van hemelwater van gemengde rioolsystemen en om knelpunten voor wateroverlast weg te nemen.

¹² Was oorspronkelijk 2021.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.4.1. De gemeente Oldambt heeft het gebied voor stedelijk waterberging aangelegd en het waterschap heeft een financiële bijdrage geleverd. Hiermee is nu het bestaande budget voor bijdragen aan de invulling van de stedelijke wateropgave van Winschoten uitgeput.

Witterdiep: de waterberging is ingericht in 2021, met een nazorg voor het project in 2022.

De gemeente Midden Groningen heeft in het kader van de herstructurering van oude woonwijken in Hoogezand een deel van de wateropgave uitgevoerd. De uitvoering vindt gefaseerd over meerdere jaren plaats en sluit aan bij de wijkplanning die nog niet is afgerond.

Daarnaast wordt ook voor andere wijken in het stedelijke gebied de invulling wateropgave verder opgepakt maar is nog niet gerealiseerd.

Project Euvelgunne is in uitvoering, loopt door in 2022 en volgende jaren.

Samenwerking gemeenten: er wordt invulling gegeven aan de stedelijke wateropgave (m³'s berging) in verschillende projecten. Via het uitvoeren van stresstesten als onderdeel van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie komen bestaande en nieuwe wateroverlast knelpunten in beeld.

Liggen we nog op schema?

5.4.1. Ja. De samenwerking met gemeenten zal ook onder het nieuwe WBP 2022 – 2027 doorgaan.

Droogte in de zomer/wateraanvoer (5.5)

Acties		Gereed
5.5.2.	Flexibel peilbeheer toepassen in nieuwe woonwijken en nieuwe meren	2021
5.5.4.	Stimuleren waterconserveringsmaatregelen	2021
5.5.5.	Vaststellen voorzieningenniveau voor wateraanvoer door het waterschap	2022-2027
5.5.6.	Stimuleren van efficiënt watergebruik en verminderen watervraag	2021 ¹³
5.5.7.	Optimaliseren interne waterverdeling en eventueel aanpassing van infrastructuur	2021 2022-
5.5.8.	Ontwikkelen van beleid voor nieuwe (industriële) gebruikers van zoet water	2027 ¹⁴

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.5.2. De strategie is gericht op bufferen (waterberging) en gelijkmatig afvoeren van water bij projecten die opgepakt worden bij nieuwe gebiedsinrichtingen. Wordt waar mogelijk meegenomen bij nieuwe projecten.

5.5.4. Is een continue actie geworden.

5.5.5. Is meegenomen in de gebiedsbijeenkomsten voor het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 en vindt daarin verder zijn beslag.

5.5.6. Is een continue actie geworden.

5.5.7. Naar aanleiding van de droogte van 2018 en 2019 zijn een aantal knelpunten aangepakt. Het gaat dan om de infrastructuur ten behoeve van de wateraanvoer. De droogte van 2020 evalueren we en hieruit zullen aanbevelingen volgen voor de interne waterverdeling en aanvoer.

5.5.8. Geen acties voorzien in 2021.

¹³ Was oorspronkelijk 2018.

¹⁴ Was oorspronkelijk 2021 nu in nieuwe WBP periode.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.5.2. Dit is een standaard onderdeel van ons werkproces geworden. We passen het toe als de mogelijkheid zich voordoet.

5.5.4. Dit is een standaard onderdeel van ons werkproces geworden. We passen het toe als de mogelijkheid zich voordoet.

5.5.5. In 2021 is in IJsselmeerverband gekeken naar de waterverdeling naar de diverse functies. Wij hebben onze waterbehoefte op hoofdlijnen in kaart gebracht. Dit is meegenomen in de waterverdeling IJsselmeerregio en is de basis voor ons voorzieningenniveau. In de periode 2022-2027 gaan we hier meer gedetailleerd naar kijken en onderzoeken we of het bestaande waterakkoord aangepast moet en kan worden.

5.5.6. In 2021 hebben we onderzocht hoe we waterkwantiteit ook goed mee kunnen nemen in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), waardoor gebruikers gestimuleerd worden om efficiënter om te gaan met water.

5.5.7. Dit actiepoint is onderdeel geworden in het WBP 2022-2027.

5.5.8. Geen maatregelen uitgevoerd in 2021.

Liggen we nog op schema?

5.5.2. Ja. Dit is een lopend proces en kan voor het programmaplan als afgerond worden beschouwd.

5.5.4. Ja. Dit is een lopend proces en kan voor het programmaplan als afgerond worden beschouwd.

5.5.5. Ja.

5.5.6. Ja.

5.5.7. Nee. Afronding is verschoven naar 2025. Zie 6.1.1. WBP 2022 – 2027.

5.5.8. Ja.

Verdroogde natuurgebieden (5.6)

Acties		Gereed
5.6.1.	Bepalen mogelijkheden versnelling aanpak verdroogde gebieden door waterschap	2021
5.6.2.	Uitvoering van de restantopgave NNN (Natuurnetwerk Nederland) voor Groningen	2021
5.6.3.	Uitvoering van een deel van de verdrogingsmaatregelen binnen Natura 2000 Drentsche Aa	2022

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.6.1. De provincies Groningen en Drenthe hebben hierin het initiatief. Via het inrichtingsplan Lappenvoort Oosterland geven we hier invulling aan.

5.6.2. Zie opgave 4.7.1.

5.6.3. In 2021 is de beekbodemverhoging Zeegserloopje, Anloërdiepje en Taarlooschediep in uitvoering. De afronding is voorzien in 2022.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.6.1. In opdracht van de provincies Groningen en Drenthe is Prolander een inrichtingsplan aan het voorbereiden. Medewerkers van het waterschap zijn hier nauw bij betrokken.

5.6.2. Dit actiepoint is afgerond. Zie 4.7.1.

5.6.3. In februari-maart 2021 is de bodem van het Anloërdiepje verhoogd. In november 2021 is de bodem van het Zeegserloopje verhoogd. De uitvoering van de verhoging van de bodem van het Taarlooschediep is gestart in november 2021 en zal naar verwachting worden afgerond in januari 2022.

Liggen we nog op schema?

5.6.1. Nee. Prolander gaat naar verwachting nog geruime tijd (naar verwachting ten minste tot 2023) nodig hebben om het planproces af te ronden.

5.6.2. Ja. Actiepunt is afgerond.

5.6.3. Ja.

Natura 2000 (5.7)

Acties		Gereed
5.7.1.	Uitvoering revitalisering rietoevers Zuidlaardermeer (zie KRW maatregel)	2022 ¹⁵
5.7.2.	Uitvoering van beekboderverhoging Loonerdiep/Taarlose diep, deel van Zeegserloopje en Anloërdiepje (zie KRW maatregel)	2022 ¹⁶
5.7.3.	Onderzoek samen met provincie naar eventuele beekboderverhoging in overige beeklopen Drentsche Aa	2022 ¹⁷

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

5.7.1. In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding.

5.7.2. Uitvoering van beekboderverhoging Zeegserloopje, Anloërdiepje en Taarlosschediep (afroning in 2022). Zie ook 5.6.3.

5.7.3. Uitvoering van beekboderverhoging Zeegserloopje, Anloërdiepje en Taarlosschediep in 2021 is onderdeel van een pilot-project om de haalbaarheid en effectiviteit van deze maatregel te onderzoeken. Daarvoor is ook een monitoringssysteem opgezet waar doorgaand mee gemeten wordt.

Wat hebben we gedaan in 2021?

5.7.1. Zie ook actiepunt 5.3.1. De voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering zijn gestart in de tweede helft van 2021.

5.7.2. In februari-maart 2021 is de bodem van het Anloërdiepje verhoogd. In november 2021 is de bodem van het Zeegserloopje verhoogd. De uitvoering van de verhoging van de bodem van het Taarlosschediep is gestart in november 2021 en zal naar verwachting worden afgerond in januari 2022.

5.7.3. Het monitoringsnetwerk om de effecten van de beekboderverhoging op de drie pilot trajecten te meten is de afgelopen jaren opgezet. Nulmetingen zijn uitgevoerd en na de uitvoering zijn in 2021 de eerste effect metingen gedaan en deze zullen de komende jaren worden voortgezet.

Liggen we nog op schema?

5.7.1. Ja.

5.7.2. Ja.

5.7.3. Ja.

¹⁵ Was oorspronkelijk 2021

¹⁶ Was oorspronkelijk 2021

¹⁷ Was oorspronkelijk 2017.

Programma schoon en ecologisch gezond water

Beleidsdoel

We zorgen voor schoon en ecologisch gezond water, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en ook het stelsel van kleinere watergangen voor de aan- en afvoer van water. Wij geven als waterschap advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de hydromorfologische inrichting en de fysisch-chemische samenstelling van het water van belang. Wij zorgen voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet aan de wettelijke normen.

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn de inrichtingsmaatregelen voor de KRW voor 80% gereed. We zien een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit, de gewasbeschermingsmiddelen laten alleen nog incidentele overschrijdingen zien, de zwemwateren hebben een goede bacteriologische kwaliteit, de zuiveringen dragen bij aan het behalen van de waterkwaliteitsdoelen en op een aantal locaties leveren we indien dit economisch rendabel is energie of produceren we grondstoffen.

Het programma schoon en ecologisch gezond water is in negentien onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van schoon en ecologisch gezond water te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Kaderrichtlijn Water (6.1)

Acties		Gereed
6.1.4.	Vaststellen nieuw maatregelenplan voor stroomgebiedsbeheerplan 2022 – 2027	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.1.4. In het voorjaar van 2021 leggen we het ontwerp waterbeheerprogramma met het maatregelenplan samen met de ontwerp factsheets van het stroomgebiedsbeheerplan 2022-2027 ter inzage. In het najaar van 2021 volgt de vaststelling van het waterbeheerprogramma en de factsheets door het algemeen bestuur.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.1.4. We hebben in 2021 een inspraakprocedure gevolgd voor het nieuwe maatregelenplan in het waterbeheerprogramma en de KRW factsheets. In december zijn het waterbeheerprogramma en de KRW factsheets vastgesteld.

Liggen we nog op schema?

6.1.4. Ja, dit actiepunt is afgerond.

Herstel van de beek (6.2)

Acties			Gereed
6.2.1.	Westerwoldse Aa	15 km hermeandering	2021 ¹⁸
6.2.2.	Drentsche Aa	4 km hermeandering	2022-2027
		3 stuks beekpeilverhoging	
6.2.3.	Hunze	17 km hermeandering	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.2.1. De uitvoering van het laatste deeltraject NNN Westerwolde, Renneborg-Ter Walslage, is afgerond in 2020. In 2021 volgt de afwikkeling van de subsidiestromen.

6.2.2. Planvoorbereiding voor de inrichting van het Rolderdiep start in 2021.

De beekbodemverhoging van het Zeegserloopje, Anlooërdiepje en Taarlooschediep is in uitvoering, afronding in 2022. De overige projecten starten in de volgende WBP periode 2022 – 2027.

6.2.3. In het Hunze gebied zijn het plan Paardetangen (1,7 km) en het plan Voorste diep-Flessenhals Borger (0,9 km) afgerond. Het plan De Branden (ca. 3,4 km) en Noordma (ca.1 km) zijn in voorbereiding en voor Bronnegermaden (5 km) en Spijkerboor (1km) is de planvorming gestart.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.2.1. Het laatste traject Renneborg-Ter Walslage is gerealiseerd. Daarmee is de volledige opgave gerealiseerd om het beekstelsel Ruiten Aa her te meanderen.

6.2.2. De planvoorbereiding voor de inrichting van het Rolderdiep is gestart in 2021. Het planproces wordt getrokken door Prolander in nauwe samenwerking met medewerkers van ons waterschap.

In februari-maart 2021 is de bodem van het Anlooërdiepje door het waterschap verhoogd. In november 2021 is de bodem van het Zeegserloopje verhoogd. De uitvoering van de verhoging van de bodem van het Taarlooschediep is gestart in november 2021 en zal naar verwachting worden afgerond in januari 2022.

6.2.3. In het Hunzegebied zijn plan Paardetangen (1,7 km) en het plan Voorste diep-Flessenhals Borger (0,9 km) afgerond.

Het plan De Branden (ca. 3,4 km) en Noordma (ca.1 km) zijn in voorbereiding en voor Bronnegermaden (5 km) en Spijkerboor (1 km) is de planvorming gestart.

Liggen we nog op schema?

6.2.1. Ja. Dit actiepunt is afgerond.

6.2.2. Ja.

6.2.3. Nee. De einddatum ligt nu binnen de termijnen van het nieuwe WBP 2022 – 2027.

Natuurvriendelijke oevers in kanalen (6.3)

Acties			Gereed
	Aanleg natuurvriendelijke oevers (NVO):		2021
6.3.1.	Kanalen Westerwolde (waarvan 3,5 km gereed)	12 km	
6.3.4.	Kanalen Duurswold	2,7 km	
6.3.5.	Kanalen Hunze/Veenkoloniën	8 km	
6.3.6.	Noord-Willemskanaal	3 km	

¹⁸ Was oorspronkelijk 2018, daarna 2019.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.3.1. De resterende opgaven worden in 2021 afgerond.

6.3.4. Voor de Kanalen Duurswold wordt 0,2 km nieuwe NVO aangelegd. Over een lengte van ca. 2 km wordt de aanwezige NVO geoptimaliseerd.

6.3.5. Opgave gereed in 2021 en al wellicht ca. 1,8 km NVO voor de komende planperiode.

6.3.6. Aanleg 3 km natuurvriendelijke oevers in het Noord-Willemskanaal wordt uitgevoerd.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.3.1. De aanleg van totaal 12 km NVO is in deze planperiode gerealiseerd. Eind 2021 starten de laatste trajecten, waarmee de volledige KRW opgave aanleg NVO kanalen Westerwolde is afgerond.

6.3.4. De geplande NVO's van 0,2 km zijn gerealiseerd en over een lengte van ca 2 km heeft de 1e optimalisatieslag door het plaatsen van slibbakken plaatsgevonden. Dit laatst zal de komende jaren een vervolg krijgen doordat de slibbakken verplaatst worden om de NVO verder te optimaliseren.

6.3.5. De aanleg van totaal 8 km NVO is in deze planperiode gerealiseerd. Eind 2021 starten de laatste trajecten, waarmee de KRW opgave aanleg NVO kanalen Hunze-Veenkoloniën voor deze planperiode is afgerond.

Voor de komende planperiode 2022-2027 moeten we nog 9 km aan NVO te realiseren. Voor de aanleg van 1,2 km NVO zijn al gronden aangekocht.

6.3.6. In 2021 is in het Noord-Willemskanaal 550 meter NVO gerealiseerd in een samenwerking met de provincie Drenthe. Voor 1.200 meter is een projectplan vastgesteld door het AB. De opdracht voor de uitvoering is verstrekt. De uitvoering zal in het eerste half jaar van 2022 worden afgerond. Met de gemeente Assen zijn afspraken gemaakt voor realisatie in 2022-2023 van 800 meter NVO als meekoppelkans binnen een project van de gemeente. De planvorming voor de resterende ca. 500 meter tussen De Witte Molen en De Punt loopt. Doordat het traject samenvalt met kadeverbetering, inrichting van een ecologische verbindingzone en de aanleg van een fietspad waar veel partijen bij betrokken zijn vraagt het planproces meer tijd. De uitvoering van deze 500 meter staat gepland voor 2022-2023.

Liggen we nog op schema?

6.3.1. Nee. De laatste trajecten zijn onderdeel van het nieuwe WBP 2022 – 2027 geworden.

6.3.4. Nee. De optimalisatie middels slibbakken is onderdeel van het nieuwe WBP 2022 – 2027 geworden.

6.3.5. Nee. De laatste trajecten zijn onderdeel van het nieuwe WBP 2022 – 2027 geworden.

6.3.6. Nee. De opgave is deels gerealiseerd. Deels zijn er harde afspraken voor realisatie van de opgave. Voor een laatste 500 meter moet het planproces nog worden afgerond maar is de opgave realiseerbaar. De opgave zal in 2023 geheel worden afgerond.

Herstel van meren (6.4)

Acties		Gereed
6.4.4.	Inrichting rietoevers Zuidlaardermeer	2022 ¹⁹
6.4.5.	Inrichting moeraszone Wolfsbarge II bij het Zuidlaardermeer	2022 ²⁰

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.4.4. In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding.

¹⁹ Was oorspronkelijk 2021.

²⁰ Was oorspronkelijk 2021.

6.4.5. Voor de Inrichting van de moeraszone Wolfsbarge Zuid bij het Zuidlaardermeer moeten de gronden worden vrijgemaakt. Dit is een actie van de Provincie Groningen.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.4.4. Zie ook 5.7.1. en 5.3.1. De voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering zijn gestart in de tweede helft van 2021.

6.4.5. De gronden zijn nog niet vrijgemaakt.

Liggen we nog op schema?

6.4.4. Ja.

6.4.5. Nee.

Vismigratie (6.5)

Acties	Realisering vispassages:	Gereed
6.5.3.	Drentsche Aa 2 vispassages	2023 ²¹
6.5.4.	Hunze 7 vispassages	2023 ²²

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.5.3. De voorbereiding van deze twee vispassages wordt meegenomen in de planvoorbereiding inrichting Rolderdiep die in 2021 van start gaat.

6.5.4. In het Hunze gebied zijn plan Paardetangen (2 st.) en plan Voorste diep-Flessenhals Borger (1 st.) gereed. Plan De Branden (3 st.) en Gemaal Oostermoer (1 st.) zijn in voorbereiding voor de realisatie.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.5.3. De planvoorbereiding voor de inrichting van het Rolderdiep is gestart in 2021. Het planproces wordt getrokken door Prolander in nauwe samenwerking met medewerkers van ons waterschap.

6.5.4. In het Hunzegebied zijn plan Paardetangen (2 stuks) en het plan Voorste diep-Flessenhals Borger (1 stuk) afgerond.

Het plan De Branden (3 stuks) en Gemaal Oostermoer zijn in voorbereiding.

Liggen we nog op schema?

6.5.3. Ja.

6.5.4. Ja.

Gewasbeschermingsmiddelen (6.8)

Acties		Gereed
6.8.1.	Monitoring gewasbeschermingsmiddelen (GBM) op KRW-meetpunten	2021
6.8.2.	Maatregelen in Glastuinbouwgebieden samen met LTO Glaskracht	2021 ²³
6.8.3.	Waar mogelijk faciliteren we de aanleg van akkerranden	2021

²¹ Was oorspronkelijk 2021. Is onderdeel van Rolderdiep, zal in nieuwe WBP opgepakt worden.

²² Was oorspronkelijk 2021 maar loopt uit door koppeling met projecten.

²³ Was vorig jaar 2020.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.8.1. De monitoring van GBM op KRW-meetpunten behoort inmiddels tot de routinematige monitoring en wordt ook in 2021 uitgevoerd.

6.8.2. De projecten uit het maatregelenprogramma DuurSaam Glashelder worden gecontinueerd. De focus is meer verschoven naar het opsporen van (diffuse) bronnen.

6.8.3. We continueren de akkerranden die in 2020 zijn gerealiseerd waarbij het volledige beschikbare budget vanuit het coalitieakkoord wordt benut.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.8.1. De monitoring is een doorlopende activiteit geworden. Via de rapportage over het KRW-doelbereik is hierover gerapporteerd aan het bestuur.

6.8.2. De maatregelen zijn uitgevoerd, op een aantal fysieke cursussen/bijeenkomsten met tuinders na. Deze vinden plaats in het eerste kwartaal van 2022 indien dit mogelijk is met de coronamaatregelen. Het maatregelenprogramma is hiermee afgerond en wordt geëvalueerd.

6.8.3. De bestaande akkerranden zijn ook in 2021 beheerd.

Liggen we nog op schema?

6.8.1. Ja. Het actiepunt is afgerond. Het is regulier werk geworden.

6.8.2. Nee, alleen de bijeenkomsten moeten nog georganiseerd worden.

6.8.3. Ja. De akkerranden worden ook in de nieuwe WBP-periode beheerd. Onduidelijk is nog tot wanneer.

Verzilting (6.10)

Acties		Gereed
6.10.2.	Bepalen effect vermindering van doorspoeling op zoutgehalte en ecologie	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.10.2. In 2020 is een technische eindrapportage in concept afgerond en op 23 juni 2020 besproken met het DB. De vervolgactie om de concept uitkomsten te bespreken met de streek heeft in verband met de coronacrisis nog niet kunnen plaatsvinden. Na uitvoering van de gebiedsbijeenkomst in Oldambt wordt de concept rapportage afgerond en definitief gemaakt om vervolgens met een bestuursvoorstel voorgelegd te worden aan het AB. Dit kan, gezien de onzekerheden rondom het verloop van de coronacrisis, medio 2021 worden.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.10.2. Door Corona heeft er nog geen gebiedsbijeenkomst plaatsgevonden. Dit wordt in 2022 opgepakt.

Liggen we nog op schema?

6.10.2. Nee.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (6.11)

Actie		Gereed
6.11.1.	Actualiseren beleidsnota vergunningverlening en handhaving op basis van nieuwe Omgevingswet	2021 ²⁴

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.11.1. Volgend jaar gaan we in noord Nederland bezig met het aanpassen van de handhavingsstrategie met als doel dat de Noordelijke organisaties (waterschappen en omgevingsdiensten) tot een zoveel mogelijk overeenkomstige handhavingsstrategie komen. De handhavingsstrategie zal overeenkomstig de uitgangspunten van de nog op te stellen waterschapsverordening (een instrument van de Omgevingswet) worden opgesteld.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.11.1. In 2021 is er een inventarisatie gemaakt voor de te actualiseren handhavingsaspecten. Voor vergunningverlening zijn de processen beschreven.

Omdat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld hebben we de totale vernieuwing van de handhavingsstrategie eveneens uitgesteld.

Liggen we nog op schema?

6.11.1. Nee, maar de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2023.

Zuiveren (6.13)

Actie		Gereed
6.13.2.	Opheffen van de rwzi Scheve Klap en aansluiten op de rwzi Delfzijl	2021 ²⁵
6.13.3.	Doorvertaling van landelijk beleid naar mogelijke maatregelen terugdringing emissie van microverontreinigingen	2023
6.13.4.	Verdere ontwikkeling van de rwzi als grondstoffenfabriek voor fosfaat en stikstof	2021
6.13.5.	Optimaliseren van de energieproductiemix (elektriciteit / gas) bij de rwzi's	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.13.2. In 2021 zal de rwzi Scheve Klap in bedrijf blijven en zullen we de prestaties blijven volgen. Op basis van de uitkomst van de uitgevoerde variantenstudie kunnen we, indien nodig, snel besluiten wat we gaan doen indien we maatregelen moeten gaan nemen als de zuivering slechter gaat presteren of de exploitatiekosten sterk gaan toenemen.

6.13.3. De resultaten van het influent -en effluent monitoringsprogramma van 2019 en 2020 worden in 2021 geëvalueerd.

We participeren in een pilot bij waterschap Aa en Maas om praktische kennis op te doen omtrent een innovatieve techniek om medicijnresten te verwijderen op een rwzi. In de toekomst kunnen we deze informatie goed gebruiken in onze integrale afweging of en hoe we medicijnresten moeten verwijderen op een deel van onze rwzi's.

²⁴ Was oorspronkelijk 2019. Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet schuift deze datum ook op.

²⁵ Was oorspronkelijk 2020.

6.13.4. De slibeindverwerking aanbesteding is gegund. Looptijd is minimaal 20 jaar. In deze gunning zit, afhankelijk van een op te stellen business case door de opdrachtnemer, de mogelijkheid om fosfaat terug te winnen uit de as van het verbrande slib.

6.13.5. Eind 2020 is het onderzoek naar optimalisatie van de blowers afgerond. Vervolgens zal in 2021 besloten moeten worden of we gaan investeren in nieuwe blowers en/of we blowers gaan verplaatsen van de ene naar de ander zuivering om het energie verbruik te optimaliseren en te minimaliseren.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.13.2. Door sterk stijgende exploitatiekosten zijn we in 2021 alvast begonnen met voorbereidend onderzoek naar het amoveren van de zuivering en het aanleggen van een persleiding naar Delfzijl zodat we op termijn snel kunnen omschakelen als dat nodig is.

6.13.3. Het monitoringsprogramma medicijnresten zuiveringen en oppervlaktewater is in 2021 geëvalueerd. Het monitoringsprogramma wordt voortgezet tot 2025. De Pilot bij Aa en Maas is afgerond. De rapportage volgt begin 2022.

6.13.4. Het vergunningentraject voor de bouw van de slib monoverbrander loopt. Zodra hier toestemming voor is kan de bouw starten. Afhankelijk van de uitkomsten van de nog op te stellen business case, kan besloten worden om fosfaat terug te gaan winnen.

6.13.5. In het 4^e kwartaal is gestart met een pilot met een andere type blower op rwzi 2^e Exloërmond. Evaluatie zal plaatsvinden begin 2022. Tevens wordt in het eerste kwartaal van 2022 een pilot gestart op rwzi Scheemda met regelkleppen. De uitkomsten worden geëvalueerd en wordt besloten of uitrol naar andere zuiveringen zinvol/efficiënt zal zijn.

De aanbesteding van de nieuwe WKK's voor Assen en Scheemda heeft plaatsgevonden. Uitvoering zal plaatsvinden in 2022. Eerst rwzi Assen daarna rwzi Scheemda. We hebben een vertraging opgelopen in het ontwerpproces als gevolg van een projectleiderswissel aan de zijde van de opdrachtnemer. Als gevolg van de geldende coronamaatregelen kunnen we dit onvoldoende inhalen en zal de uitvoering pas eind 2022 starten.

Liggen we nog op schema?

6.13.2. Nee. Het beëindigen van de rwzi Scheve Klap is afhankelijk van de exploitatiekosten.

6.13.3. Ja.

6.13.4. Ja. Is een doorlopende actie geworden

6.13.5. Ja. Is een doorlopende actie geworden.

Visstandbeheer (6.14)

Actie		Gereed
6.14.1.	Opstellen regionaal aalbeheerplan	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.14.1 Het waterschap voert in 2020/2021 een technische achtergrondstudie uit naar de aalstand in het beheergebied. Deze rapportage dient als input voor het visbeleid dat in de periode van het waterbeheerprogramma 2022 - 2027 herzien zal worden.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.14.1. Voor de uitvoering van de technische achtergrondstudie is een plan van aanpak opgesteld en opdracht verleend voor de eerste uitwerkingsstap door een gespecialiseerd ecologisch bureau. Onderzoek loopt nu en wordt afgerond in 2022.

Liggen we nog op schema?

6.14.1. Nee, er is enige vertraging ontstaan.

Drinkwateronttrekkingsgebied (6.16)

Actie		Gereed
6.16.1.	Uitvoeren afgesproken maatregelen uit Uitvoeringsprogramma oppervlaktewateronttrekkingen Drentsche Aa (UPDA)	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.16.1. 2021 is formeel het laatste UPDA jaar. Verschillende deelprojecten worden afgerond. Maatregelenprojecten zoals Verminderen afspoeling percelen en Duurzame bollenteelt en Akkerranden zullen in 2021 maatregelen uitvoeren. Er wordt een publiekscampagne opgezet. De continue monitoring, zowel naar het effect van maatregelen als de reguliere monitoring, gaat in 2021 ook gewoon door.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.16.1. Het maatregelenprogramma van het UPDA is uitgevoerd conform het voornemen. Alleen de publiekscampagne is niet uitgevoerd omdat uit onderzoek bleek dat de bewoners van het Drentsche Aa gebied al goed op de hoogte zijn van het belang van geen of minder GBM gebruik. In plaats daarvan is ingezet op het maken van factsheets per deelproject ten behoeve van de evaluatie van het UPDA in 2022 en 2023.

Liggen we nog op schema?

6.16.1. Ja. De uitvoering van dit project is afgerond. Nu volgt de evaluatie.

Zwemwater (6.17)

Actie		Gereed
6.17.1.	Bepalen maatregelen ter verbetering van bacteriologische waterkwaliteit	2021
6.17.2.	Uitbreiden monitoring zwemwateren met blauwalgen	2021
6.17.3.	Ondersteunen onderzoek zwemwater / blauwalgenproblematiek	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.17.1. Is een continue actie geworden.
6.17.2. Is een continue actie geworden.
6.17.3. Is een continue actie geworden.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.17.1. Is een continue actie geworden.
6.17.2. Is een continue actie geworden.
6.17.3. Is een continue actie geworden.

Toelichting: Het door de EU voorgeschreven zwemwateronderzoek is er vooral op gericht om risico voor de zwemmer in te schatten. Dit is wat minder geschikt om, als er problemen zijn, direct een indicatie te krijgen van de oorzaak van de problemen. Daarom doen we in die gevallen vaak aanvullend onderzoek. Als bijvoorbeeld uit de reguliere metingen blijkt dat een zwemlocatie structurele problemen heeft met de bacteriologische waterkwaliteit en de locatie "slecht" scoort, dan gaan we specifiek onderzoek doen op basis van eDNA. Daarbij wordt gekeken naar de mogelijke bron van de bacteriën. Er wordt dan gekeken of verhoogde bacteriële waarden overeenkomen met verhoogde concentraties van bacteriën afkomstig van honden, vogels, mensen, paarden of herkauwers. Op basis daarvan adviseren wij de beheerder van een locatie over geschikte maatregelen. Bij plassen met structurele blauwalgproblemen laten we aanvullend onderzoek doen zodat we beter weten met welke blauwalg we precies te maken hebben. Door dat te weten krijgen we vaak ook al een indicatie van waar de blauwalgproblematiek vandaan komt of hoe overlast daarvan aan te pakken is. In sommige gevallen doen we ook uitgebreider onderzoek, bijvoorbeeld naar nutriënten (die worden niet standaard gemeten in zwemplassen). Deze resultaten gebruiken we om de beheerder van een zwemplas te adviseren.

Liggen we nog op schema?

6.17.1. Ja.

6.17.2. Ja.

6.17.3. Ja.

Overige wateren inclusief stedelijk water (6.18)

Acties		Gereed
6.18.1.	Samen met gemeenten vaststellen voor welke stedelijke wateren een streefbeeld en maatregelenpakket wordt opgesteld	2021 ²⁶

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.18.1. In overleg met de gemeenten wordt geïnventariseerd in welke wateren een nulmeting wordt uitgevoerd.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.18.1 We zijn gestart met een inventarisatie van bestaande zaken betreffende waterkwaliteit in stedelijk gebied. We hebben eerst intern informatie bij elkaar gezocht. Er is nog geen contact geweest met de gemeenten.

Liggen we nog op schema?

6.18.1. Nee, dit wordt opgepakt in 2022.

Waterketen (6.19)

Acties		Gereed
6.19.1.	Opstelling integrale afvalwaterbeleidsplannen	2023 ²⁷
6.19.2.	Invoering integraal meet- en monitoringssysteem	2023 ²⁸

²⁶ Datum gereed was 2017, daarna 2020.

²⁷ Was oorspronkelijk 2019.

²⁸ Was oorspronkelijk 2019. Project is later gestart.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

6.19.1. In 2021 wordt een nieuw integraal afvalwaterbeleidsplan vastgesteld voor cluster Groningen Oost.

6.19.2. In 2021 moeten de systemen van alle samenwerkende organisaties aangesloten zijn binnen het project meten en monitoren. Daarmee zal het project een transitie ingaan van inrichting van de systemen naar beheer en analyse van de systemen en gegevens.

Wat hebben we gedaan in 2021?

6.19.1. Het integrale afvalwaterbeleidsplan voor Groningen Oost is nog niet opgesteld. Oorzaken hiervoor liggen in de herindeling van de gemeente Westerwolde en de omvang van dit cluster (6 gemeenten en ons waterschap) sinds de nieuwe fase van de samenwerking, waardoor nog geen consensus is bereikt over de inhoud en reikwijdte van het nieuwe plan.

6.19.2. De systemen zijn aangesloten en data wordt centraal verzameld, gevalideerd en geanalyseerd. Twee gemeenten gaan een nieuwe hoofdpst aanbesteden en zullen in de loop van 2022 worden aangesloten.

Liggen we nog op schema?

6.19.1. Nee, het afvalwaterbeleidsplan zal zoals het er nu naar uitziet een jaar te laat worden opgeleverd. Dit is ook nog afhankelijk van een mogelijk nieuwe clustersamenstelling welke in de regio wordt besproken.

6.19.2. Nee. De transitie naar een beheerorganisatie is nog niet ingezet. Er wordt vanuit het project aandacht aan de regio (waterregisseur) gevraagd om de juiste bemensing voor deze transitie te werven. Hier worden onvoldoende stappen in gezet. In de vervolgfase wordt de werking van de rioolstelsels met berekening van kentallen inzichtelijk gemaakt en kunnen maatregelen ter verbetering worden geadviseerd.

Programma water en ruimtelijke ordening

Beleidsdoel

We zorgen voor een optimale afstemming tussen water en ruimtelijke ordening en borgen daarbij dat water een meesturende rol heeft in de ruimtelijke ordening.

Ruimtelijke ordening en waterbeheer hebben grote invloed op elkaar. Vroeger moest het water zich aanpassen aan de eisen van de ruimtelijke ordening en de diverse gebruiksfuncties zo goed mogelijk faciliteren. Recente waterproblemen toonden aan dat we wateropgaven niet meer alleen met technische ingrepen kunnen oplossen, maar dat we meer en meer van natuurlijke processen gebruik moeten maken. Dat vraagt echter om ruimte. Bovendien is het onverstandig om zonder meer ruimtelijke bestemmingen te plannen, die op het gebied van waterbeheer niet toekomstbestendig zijn en op een later tijdstip tot extra maatschappelijke ingrepen en kosten leiden. Daarnaast biedt de combinatie met water kansen voor andere maatschappelijke domeinen, bijvoorbeeld recreatie en toerisme. Kortom, water stelt eisen en beperkingen aan de ruimtelijke inrichting, maar biedt aan de andere kant ook mogelijkheden. Om dat bij de ontwikkeling van ruimtelijke visies en plannen goed tot zijn recht te laten komen, is een vroegtijdige, meedenkende en toetsende benadering vanuit het waterschap en samenwerking met provincie en gemeente essentieel. Door de OESO is een rapport over het waterbeheer in Nederland uitgebracht waarbij ook gewezen is op versterking van de relaties tussen water, landgebruik en ruimtelijke ordening (o.a. integrale gebiedsgerichte aanpak). De door de OESO gesignaleerde versterking van de relaties tussen water, ruimtelijke ordening en landgebruik onderschrijven wij en daar willen we in de praktijk ook naar handelen.

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn we vroegtijdig betrokken bij alle ruimtelijke ontwikkelingen en keuzen die relevant voor ons zijn. Klimaatbestendigheid en waterveiligheid zijn volwaardig ingebed in alle ruimtelijke visies en plannen die ons beheergebied raken. Tevens is er samen met de provincies bepaald in welke situaties we het principe van functie volgt peil hanteren in plaats van peil volgt functie.

Het programma water en ruimtelijke ordening is in twee onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van water en ruimtelijke ordening te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Prominentere rol voor water (7.1)

Acties		Gereed
7.1.1.	Samen met gemeenten en provincie uitwerken beleid voor ruimtelijke adaptatie conform afspraken uit Deltaprogramma	2021
7.1.2.	Intensivering van ons relatiebeheer met provincies en gemeenten om een vroegtijdige, kansen scheppende en optimale afstemming tussen water en r.o.-functies te realiseren	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

7.1.1. Het waterschap is als adviseur nauw betrokken bij de uitwerking door de gemeenten van beleid voor ruimtelijke adaptatie.

7.1.2. Met gemeenten en initiatiefnemers is er voortdurend contact over ruimtelijke plannen. Daarnaast vinden met gemeenten op geregelde basis gesprekken plaats over toekomstige ontwikkelingen en de samenwerking daarin. Wanneer gemeenten werken aan omgevingsvisies, is het waterschap nauw betrokken om het waterbelang op de kaart te zetten.

Wat hebben we gedaan in 2021?

7.1.1. We hebben meegewerkt aan het opstellen van de Regionale Adaptatiestrategie (RAS) in regionaal verband (samen met gemeenten, provincies, waterbedrijven, veiligheidsregio) en bij het inventariseren van de Regionale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.

7.1.2. Dit is een continue actie geworden, die onderhand vorm heeft gekregen in de regionale samenwerking Ruimtelijke Adaptatie.

Liggen we nog op schema?

7.1.1. Nee. De RAS is in concept klaar. De RAS en de uitvoeringsagenda worden regionaal vastgesteld in 2022.

7.1.2. Ja. Is een continue actie geworden. Deze maatregel staat ook in het WBP 2022 – 2027.

Houdbaarheid "peil volgt functie" (7.2)

Actie		Gereed
7.2.1.	Samen met de provincies werken we een strategie uit rond de discussie 'peil volgt functie – functie volgt peil'	2022-2027 ²⁹

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2021?

7.2.1. Geen acties voorzien in 2021, wordt opgepakt in het WBP 2022 – 2027.

Wat hebben we gedaan in 2021?

7.2.1. We zijn in 2021 onder leiding van de provincie Groningen gestart met het opstellen van een Regionale Veenweide Strategie (RVS). Dit is een doorvertaling van de Landelijke Veenweide Strategie.

Liggen we nog op schema?

7.2.1. Ja.

²⁹ Was oorspronkelijk 2016, daarna 2017, 2018. Wordt nu opgepakt in het nieuwe WBP 2022 – 2027.

Hoofdstuk 1 b. Voortgang Coalitieakkoord 2019 – 2023 “Door water verbonden”

Op 7 mei 2019 heeft u kennis genomen van het huidige Coalitieakkoord. Met uw algemeen bestuur is afgesproken dat vanaf 2020 het dagelijks bestuur u via de planning- en control cyclus op de hoogte houdt van de voortgang. In het najaar van 2019 is hiervoor een monitor ontwikkeld; deze monitor is de basis van waaruit we u informeren. Hieronder volgt de voortgang op een aantal inhoudelijke punten.

Inhoudelijk

Duurzaamheid

- RWE Windpower heeft een eerste verkenning van zoeklocatie voor de windmolens op de zeedijk afgerond (het 'rondje bedrijven'). Op basis daarvan kan overgegaan worden tot een intentieovereenkomst tussen RWE en Hunze en Aa's. Zo'n overeenkomst wordt in 2022 gesloten. Daarna gaat RWE over tot nadere studie, met name veiligheidsstudies.
- De daken van de werkplaats Veele worden vernieuwd. De geplande uitvoering hiervan is in 2022 en 2023, waarbij reductie van energieverbruik een doel is. Daarnaast worden op de daken zonnepanelen aangebracht. Met een energie initiatiefgroep Veele voeren we gesprekken om overige ruimte op onze daken te gebruiken voor het dorp Veele.
- Bij Bad Nieuweschans is een initiatief van Emmet Green om een drijvend zonnepark te realiseren op de plas (boezem) bij de aansluiting van het B.L.Tijdenskanaal op de Westerwoldse Aa.
Het dagelijks bestuur heeft op 7 september 2021 besloten door te gaan met het verder verkennen van de wenselijkheid, inclusief randvoorwaarden, van zon op water binnen de pilot 'Drijvende Zonnepanelen bij Bad Nieuweschans'.
- Het duurzaamheidsbeleid is vastgesteld in de bestuursvergadering van het algemeen bestuur van 15 december 2021.

Voldoende water / veenoxidatie

- In de pilot Valthermond is een globale kosten-baten analyse (KBA) uitgevoerd om aanpassingen aan het lokale watersysteem in te schatten (per peilgebied). In deze pilot zullen verder binnenkort werksessies starten met (met name) de landbouw om samen met de partners en belanghebbenden te komen tot haalbare en gedragen alternatieven voor de veengronden. De planning is de pilot veenoxidatie Valthermond in het voorjaar 2022 af te ronden.
- De ambtelijke werkgroep Veenoxidatie (waarin de provincies Groningen en Drenthe en de beide waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's zijn vertegenwoordigd) is bezig met het onderzoek. Er is een start gemaakt met het opstellen van een strategie veengebieden. Het kost veel tijd om uit te zoeken en af te stemmen met de vele partijen. Het project zit echt in het beginstadium. De provincie Groningen heeft het voortouw. Er is vertraging in verband met Covid-19.
Er wordt samen met de provincie Groningen gewerkt aan een strategie voor veenweidegebieden, wat voor een klein deel van ons gebied van toepassing is.
Ook wordt een strategie voor de overige veengebieden opgesteld.

Zuiver afvalwater en de waterketen

- Met behulp van bio-assays (zie AB-voorjaarsrapportage 26 juni 2019) zijn we gestart met het monitoren van de toxiciteit van medicijnresten en de gevolgen van medicijnresten voor onze KRW-doelstellingen. De evaluatie medicijnresten is afgerond en besproken in het dagelijks bestuur. Een presentatie in het algemeen bestuur is uitgesteld vanwege Covid-19 en wordt gehouden als fysieke bijeenkomsten weer mogelijk zijn.

- Momenteel zijn we betrokken bij een aantal innovaties:
 - Een haalbaarheidsstudie naar de inzet van ijzertzand voor fosfaatverwijdering. Uit de haalbaarheidsstudie is het project niet als kansrijk bestempeld.
 - Een optimalisatieonderzoek naar blowers. Er worden onderzoeken op diverse rwzi's uitgevoerd. Het onderzoek op de rwzi 2^e Exloërmond is afgerond en het onderzoek op de rwzi Scheemda moet nog starten (vertraging in levering van de benodigde kleppen). De resultaten volgen in 2022.
 - Er is een test uitgevoerd met sensoren om polymeer te besparen. In het najaar 2021 zal een definitief eindoordeel gegeven worden of de innovatieve Purrot installatie aan onze verwachtingen kan voldoen. Er is besloten een projectaanvraag bij de STOWA in te dienen om het project te continueren.
 - We zijn partner in een pilot-onderzoek bij Aa en Maas aan een nageschakelde technologie met poederkool en doekfilters om medicijnresten te verwijderen. De pilot is afgerond, de rapportage is in het voorjaar van 2022 uitgebracht.
- Op de rwzi Scheve Klap is de innovatieve roostergoedinstallatie (Roto Sieve) geplaatst. De eerste bevindingen zijn positief. Na een positieve evaluatie heeft het dagelijks bestuur ingestemd met de definitieve aanschaf van de installatie plus de bijbehorende aanpassingen. De installatie blijft voorlopig op proeftuin Scheve Klap staan waar we verdere ervaring op gaan doen. Op basis van de ervaringen kunnen we de komende jaren gericht roostergoedverwijderingsinstallaties (volgens schema) vervangen op onze zuiveringen.
- Met de nieuwe waterakkoorden krijgt het 'afwentelen door onze buurwaterschappen' meer aandacht. Jaarlijks wordt hierover gesproken met de andere waterschappen. Tijdens de bespreking over de waterakkoorden is dit een terugkerend item. De betrokken waterschappen hebben onderzoek gedaan naar beïnvloeding van activiteiten in hun beheergebied en wat zijzelf eraan kunnen doen om te kunnen voldoen aan de KRW-doelen.
- We hebben per rwzi de extra (energie) kosten (incl. chemicaliën) in beeld gebracht en de waterbalansen geactualiseerd. Daarna gaan we prioriteren wat wenselijk is of wat nodig is voor het behalen van de KRW doelen en de per rwzi te bepalen regelwaarden. De concept rapportage is opgesteld en afgerond in het 1^e kwartaal van 2022. Op ambtelijk niveau is met waterschap Noorderzijlvest gesproken over de P –norm van het Noordwillemskanaal en de relatie met de rwzi Eelde en onze rwzi Assen.

Water en ruimtelijke ordening

- Onze integrale gebiedsaanpak is door middel van het vaststellen van het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 december 2021 formeel bekrachtigd.

Dierenwelzijn

- Van de visschade bij gemalen is een eerste veldonderzoek uitgevoerd. De uitwerking vraagt iets meer tijd dan ingeschat en daarom is de besluitvorming doorgeschoven van eind 2020 naar eind 2021. Het beleid voor "aanpak visveiligheid gemalen" is vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 17 november 2021. In 2022 wordt een uitvoeringsprogramma (kosten en planning) aan het algemeen bestuur voorgelegd.
- Het onderzoek naar verdrinking van wild in onze watergangen is eind januari 2022 afgerond en het rapport is in het voorjaar van 2022 opgeleverd. Aan de hand van deze criteria kunnen we prioriteiten stellen waar wild-uittreedplaatsen geplaatst moeten worden. Eenden en kikkers vallen soms in stuwputten. Op verschillende plekken zijn wildtrappen geplaatst om verdrinking te voorkomen. Dit wordt gemonitord met camera's en als dit goed werkt wordt dit op meerder plekken toegepast.

Daarnaast is een onderzoek naar kauwtjes op kroosrekinigers afgerond en zijn er borstels geplaatst om te zorgen dat de kauwtjes geen gelegenheid krijgen om te nestelen. De eerste borstels zijn op gemaal Oostermoer geplaatst om te toetsen, als dit werkt wordt dit op meer installaties toegepast.

Waterbeleving, waterbewustzijn en communicatie

- In het waterbeheerprogramma is aangegeven dat het waterschap zich (mede) verantwoordelijk acht voor de instandhouding van het eigen cultuurhistorisch erfgoed. Ook in het coalitieakkoord is aangegeven dat het bestuur het cultuurhistorisch erfgoed belangrijk vindt en levert een bijdrage om de zichtbaarheid te vergroten. Het beleidskader cultuurhistorisch erfgoed is in 2006 door het bestuur vastgesteld. Ondanks dat dit al lang geleden is, voldoet het beleid nog steeds. Het beleid is echter vastgelegd in een bestuursvoorstel en niet in een apart document. Omdat het doel, de criteria en uitgangspunten nog steeds actueel en van toepassing zijn, hebben we het bestaande beleid in één document vastgelegd. Het document met het beleidskader is op de website van het waterschap geplaatst zodat iedereen kan zien welke cultuurhistorische objecten we hebben en hoe het waterschap met haar cultuurhistorisch erfgoed omgaat.
- Dit jaar is extra aandacht besteed aan een goede beeldkwaliteit en ook aan communicatie rondom de objecten. Ieder jaar wordt een gedeelte van het cultuurhistorisch erfgoed geïnventariseerd en waar nodig worden maatregelen uitgevoerd om de uitstraling te verbeteren door bijvoorbeeld het schilderen van hekwerken en het opschonen van de omgeving.
- In 2021 zijn bij het waterschapskantoor en het laboratorium locatieborden geplaatst. Het bepalen van de inhoud van de infopanelen en het zoeken van een partij die de oude bebording weghaalt en vervangt, kost meer tijd dan van tevoren beoogd. Plaatsing van de infoborden vond daarom niet plaats in 2021, maar verschuift naar 2022. Dit geldt ook voor de bebording bij ons cultuurhistorisch erfgoed. We komen overigens terug op het advies om geen QR-codes te gebruiken op informatieborden. We zien dat QR-codes nog steeds veelvuldig gebruikt worden. Daarom worden deze ook toegepast op een aantal van onze informatieborden. Zo kunnen we doorlinken naar diverse video's van ons waterschap. De opmaak van de locatieborden en van de objectborden is in 2021 afgerond. Ook deze worden in 2022 geplaatst. Verder is eind 2021 driekwart van ons materieel beletterd. In 2022 ronden we dit verder af. In 2022 vervangen we ook alle ge- en verbodsborden langs de zeedijk voor borden in onze huidige huisstijl.

Kostenbewustzijn

- De invulling van een rekenkamer (functie) is in afwachting van de uitkomsten van recente landelijke ontwikkelingen (wetgeving). Het wetsvoorstel is intussen afgerond. Het wetsvoorstel is nu in behandeling.

Financiën

In de begroting 2021 zijn de benodigde middelen opgenomen voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023. Hieronder wordt per maatregel aangegeven wat de besteding is geweest in 2021.

1. Duurzaamheidsmaatregelen (inclusief energie en innovatie)

Voortgang duurzaamheidsmaatregelen bestuursperiode 2015-2019

In de meerjarenraming is van 2017 tot en met 2020 een investeringsbedrag opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen van in totaal € 4 miljoen. Dit bedrag is opgenomen om in 2020 onze doelstellingen met betrekking tot energiereductie en zelfopwekking te realiseren. Na de vaststelling van het voorstel met betrekking tot de WKK's in het voorjaar van 2021 is de gehele beschikbaar gestelde € 4 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen geclaimd. De reeds ingevulde/geplande maatregelen zijn als volgt:

• Zonnepanelen	€ 1.900.000,-
• Zonnecarports parkeerterrein	€ 555.000,-
• Duurzaamheidsmaatregelen nieuwbouw laboratorium	€ 390.000,-
• Duurzame aanpassingen Waterschapshuis	€ 465.000,-
• Gasloze klimatisering Waterschapshuis	€ 350.000,-
• Biodiversiteit terrein Waterschapshuis	€ 150.000,-
• Gasloze verwarming rwzi's Scheemda en Assen	€ 190.000,-

Totaal **€ 4.000.000,-**

De zonnepanelen voor de rwzi locaties zijn in de eerste helft van 2019 opgeleverd. De plaatsing van zonnecarports op de parkeerplaats in Veendam en de plaatsing van zonnepanelen op de daken in Veele zullen naar verwachting in 2022 plaatsvinden. De gemeente Veendam (eigenaar van het parkeerterrein) gaat in 2022 de huidige verharding van het parkeerterrein vervangen door klinkerbestrating. Parallel daaraan zijn wij als waterschap de voorbereidingen aan het treffen voor het plaatsen van de zonnecarports. Met de gemeente is afgesproken om de planning van deze beide projecten op elkaar af te stemmen. De plaatsing van de zonnepanelen op de werkplaats Veele zal worden opgepakt binnen het totaalproject van de werkzaamheden aan de werkplaats Veele. De duurzame aanpassingen aan het waterschapshuis zijn in het najaar van 2019 afgerond. De gasloze klimatisering is begin 2021 in werking getreden. Tot slot is in 2020 en 2021 gewerkt aan de biodiversiteit rondom het waterschapshuis.

Een ander project met een grote bijdrage aan onze duurzaamheidsdoelstellingen (zie verderop) is de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda. Hiervoor is in de AB-vergadering van 4 juli 2018 een voorbereidingskrediet vrijgegeven. De voorbereidingen zijn inmiddels afgerond en in het voorjaar van 2021 is een voorstel door het algemeen bestuur vastgesteld voor een uitvoeringskrediet. Voor de vervanging van de WKK's is een apart krediet aangevraagd (buiten het duurzaamheidskrediet). In samenhang met het project van de vervanging van de WKK's zullen ook de RWZI's Assen en Scheemda gasloos worden verwarmd. Dit brengt een investering met zich mee van € 190.000,-.

Coalitieakkoord 2019 - 2023

In het coalitieakkoord 2019-2023 is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

In 2021 zijn kosten gemaakt voor een proef naar anti-graafmaatregelen (€ 104.000), een pilot blowerinstallatie en regelkleppen (€ 15.000), een pilot nageschakelde poederkooltechniek (€ 50.000), bijdragen aan de gemeente Assen voor subsidieregelingen (€ 9.000), een pilotinstallatie roostergoedverwijdering (€ 48.000) en voor een duurzame regeling van gemaal Fiemel (€ 4.000). De totale kosten bedragen hiermee € 230.000. Het verschil tussen de raming van € 300.000 en de besteding in 2021 van € 230.000 is € 70.000 en toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

In 2019 en 2020 was de besteding € 162.000. Samen met de besteding van 2021 (€ 230.000) zijn dus in totaal € 392.000 aan kosten gemaakt. Voor 2019 t/m 2021 was € 900.000 beschikbaar (€ 300.000 per jaar). De bestemmingsreserve duurzaamheid bedraagt per 31 december 2021 derhalve € 508.000 (€ 900.000 - € 392.000).

Vanuit de investeringsgelden is € 57.000,- voor permanent magneetmotoren, beschikbaar gesteld. Daarnaast is in de AB- vergadering van maart 2021 een voorstel vastgesteld om € 819.000,- voor de verduurzaming van de gebouwen op de locatie Veele hieruit beschikbaar te stellen.

Over nieuwe initiatieven wordt in de voor- en najaarsrapportage gerapporteerd.

Duurzaamheidsdoelstellingen

Met de eerdergenoemde maatregelen streven we ernaar onze energiedoelstellingen te behalen.

De doelstellingen van waterschap Hunze en Aa's zijn:

- Doel A: in 2020 wordt 30% op energie bespaard met als referentiejaar 2005;
- Doel B: in 2020 wordt 40% van ons energieverbruik zelf opgewekt;
- Doel C: we zijn energieneutraal op termijn.

Doel A betreft een energiereductie-doelstelling die is vertaald naar: de inkoop van energie is in 2020 30% lager dan in 2005. Wanneer alle zekere maatregelen uit ons energieprogramma die gepland zijn t/m 2022 genomen zijn, dan bedraagt de reductie van de inkoop in 2022 31,1%. Onze reductiedoelstelling wordt hiermee behaald.

Daarnaast was ons doel om in 2020 40% van ons energieverbruik zelf duurzaam op te wekken (doel B), en op termijn 100% (doel C). Na het nemen van alle zekere maatregelen uit ons huidige energieprogramma komen we uit op 37,3% opwekking in 2022 (waarvan 26,2% met eigen opwekking en 11,1% door derden op onze assets). Het huidige energieprogramma bevat voor de komende jaren niet meer zekere maatregelen voor verhoging van de zelfopwekking met eigen investeringen.

2. Akkerranden

Om in 2022 te komen tot 400 km akkerranden in ons beheergebied is er per jaar € 20.000,- extra budget nodig, waardoor er in 2022 in totaal € 80.000,- wordt besteed aan het meefinancieren van akkerranden. In 2021 is € 16.000,- besteed en € 37.000,- is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

3. Vergroten zichtbaarheid door middel van informatieborden

In het coalitieakkoord is jaarlijks € 50.000,- opgenomen voor het vergroten van de zichtbaarheid. Dit jaar was het budget € 136.000,-, gezien de beschikbare bestemmingsreserve (niet bestede budget in 2019 en 2020). Zoals in het eerste gedeelte van dit hoofdstuk aangegeven zijn dit jaar diverse naamborden en verwijfsborden geplaatst bij onze locaties. In 2021 is € 90.000,- besteed en het restant van € 46.000,- is beschikbaar voor 2022 middels de bestemmingsreserve.

4. Stimuleren biodiversiteit op eigen assets

Vanuit het coalitieakkoord willen we een actieve partner zijn in biodiversiteit. We stimuleren daarom ook biodiversiteit op onze eigendommen. Landschapsbeheer Groningen en Drenthe heeft bekeken waar en hoe we de biodiversiteit kunnen vergroten op onze terreinen.

In 2021 zijn hiervoor onder andere nestkastjes en vleermuizenkasten geplaatst. Ook zijn insectenhôtels op onze rioolwaterzuiveringen en bij onze werkplaatsen geplaatst, zoals in Siddeburen en Veele. Daarnaast hebben we op verschillende dijken kruidenmengsels gezaaid voor het aantrekken van insecten.

Voor biodiversiteit is jaarlijkse een budget opgenomen van € 30.000. In 2021 is € 36.000 besteed, waardoor € 6.000 is onttrokken aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve heeft hiermee per 31 december 2021 een hoogte van € 44.000. Dit bedrag kan in de toekomst ingezet worden.

5. Cultureel historisch erfgoed.

Om het onderhoudsniveau van ons watererfgoed te intensiveren is per jaar € 40.000 extra exploitatiebudget opgenomen. Ieder jaar wordt hiervoor een gedeelte van het cultuurhistorisch erfgoed geïnventariseerd en waar nodig worden maatregelen uitgevoerd om de uitstraling te verbeteren door bijvoorbeeld het schilderen van hekwerken en het opschonen van de omgeving. In 2021 hebben onder andere schilderwerkzaamheden plaatsgevonden aan de molen Weddermarke. In 2021 is € 20.000,- besteed en het restant van € 20.000,- is toegevoegd aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve heeft hiermee per 31 december 2021 een hoogte van € 55.000. Dit bedrag kan in de toekomst ingezet worden.

Hoofdstuk 2. Verslag ter verantwoording van het financieel beheer

In het verslag ter verantwoording van het financieel beheer wordt ingegaan op de volgende punten:

- a. Rekeningresultaat
- b. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage

a. Rekeningresultaat

De jaarrekening 2021 geeft een voordelig resultaat van € 9,6 miljoen. Dit is inclusief de aanwending van de algemene reserves. In de primitieve begroting is een aanwending van de algemene reserves geraamd van € 1,9 miljoen. In de najaarsrapportage is dit met € 1,6 miljoen naar beneden bijgesteld tot een aanwending van de algemene reserves van € 0,3 miljoen. Het resultaat zonder aanwending van de algemene reserves bedraagt derhalve € 9,3 miljoen.

Het voordeel ten opzichte van de **primitieve begroting** bedraagt in hoofdlijnen:

* lagere kapitaallasten	174.000
* post onvoorzien	112.000
* lagere personeelslasten	509.000
* hogere energiekosten	-233.000
* hogere kosten onderhoud en materialen	-398.000
* lagere kosten overige diensten door derden en bijdragen derden	1.527.000
* lagere dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren	175.000
* hogere financiële baten	131.000
* vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	399.000
* hogere baten salarissen en sociale lasten	84.000
* hogere dividenduitkering NWB	191.000
* hogere subsidies en bijdragen van derden	5.173.000
* hogere opbrengsten werken en diensten voor derden	997.000
* hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	3.209.000
* onttrekking algemene reserve watersysteembeheer	-1.629.000
* toevoeging bestemmingsreserves	-789.000
* diversen; per saldo	-42.000
	<u>9.590.000</u>

Bij de voor- en najaarsrapportage zijn de bovengenoemde afwijkingen ten opzichte van de primitieve begroting al deels bijgesteld.

In onderdeel b van dit hoofdstuk wordt uitvoerig ingegaan op het verklaren van het saldo van deze jaarrekening. Al bij de voor- en najaarsrapportage gewijzigde budgetten worden niet opnieuw verklaard. De afwijkingen ten opzichte van de najaarsrapportage worden hier dus verklaard.

Het resultaat 2021 wordt voor € 815.000 positief beïnvloed door mee- en tegenvallers uit voorgaande dienstjaren. Het betreft:

- belastingopbrengsten	816.000
- energie	-5.000
- wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit	-49.000
- zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	53.000
	<u>815.000</u>

Voor het dienstjaar 2021 betekent dit dat het "bedrijfsresultaat" 2021 € 8.775.000 positief bedraagt.

Het voordelig resultaat is (in afwachting van een besluit omtrent de bestemming) afzonderlijk op de balans verantwoord.

Bij de voorjaarsrapportage werd uitgegaan van een verwacht voordelig resultaat van € 313.000.

Bij de najaarsrapportage werd het verwacht resultaat voordelig bijgesteld met € 2.544.000 tot € 2.857.000 voordelig. Watersysteembeheer voordeel € 1.629.000 en Zuiveringsbeheer voordeel € 1.228.000.

De bij de primitieve begroting geraamde onttrekking aan de algemene reserve voor de taak watersysteembeheer ad € 1.970.000 is met € 1.629.000 afgeraamd tot € 341.000.

Bij de najaarsrapportage werd voor de jaarrekening een voordelig resultaat verwacht van € 1.228.000 (€ 2.857.000 - € 1.629.000).

Het werkelijk resultaat over 2021 bedraagt € 9.590.000 voordelig. Dit is € 8.362.000 voordeliger dan verwacht bij de najaarsrapportage.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Resultaat voor bestemming		
- bijdrage uit bestemmingsreserves		9.110.000
- bestemmingsreserve afkoopsommen		928.000
- bijdrage uit algemene reserves		
- algemene reserve watersysteembeheer		341.000
- dotatie aan bestemmingsreserves		
- bestemmingsreserve HWBP	-708.000	
- bestemmingsreserves Coalitieakkoord	-81.000	
		<u>-789.000</u>
Resultaat nog te bestemmen		<u>9.590.000</u>
Verwacht voordelig resultaat bij de najaarsrapportage		1.228.000
Voordeliger resultaat dan verwacht bij de najaarsrapportage		<u><u>8.362.000</u></u>

Toelichting op het resultaat

Resultaat voor bestemming

Dit is het saldo van de lasten en baten exclusief de onttrekkingen aan de reserves, het exploitatiesaldo.

Bijdrage uit bestemmingsreserves

De onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen van € 928.000 is ter dekking van de extra exploitatielasten wegens het niet meer activeren van eigen uren en bouwrente ingaande 2015.

Bijdrage uit algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 1.970.000 voor stabilisatie van de lastenstijging op 3%. Bij de najaarsrapportage is de onttrekking met € 1.629.000 afgeraamd tot € 341.000.

Dotatie aan bestemmingsreserves

Het verschil tussen de jaarlijks geraamde HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage wordt jaarlijks gereserveerd. Deze bestemmingsreserve is ingevoerd om in de toekomst ons aandeel van 10% in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage is het verschil geraamd op € 974.000. Het werkelijk verschil bedraagt € 708.000.

De in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten zijn in 2021 niet volledig besteed. Het niet bestede deel van € 81.000 is toegevoegd aan de hiervoor gevormde bestemmingsreserves.

In hoofdstuk 1b "voorgang coalitieakkoord" wordt inzicht gegeven in de besteding van de beschikbaar gestelde budgetten.

Resultaat nog te bestemmen

Dit is het resultaat inclusief de onttrekkingen aan de reserves.

Voor een verdere toelichting op de mutaties van de reserves, wordt verwezen naar de toelichting op de balans onderdeel "Eigen Vermogen".

Bestemming van het resultaat

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het resultaat als volgt te bestemmen:

- algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van een deel van het voordeel	2.426.534
- algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	2.113.102
- bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning	5.050.000
	<u>9.589.636</u>

Toelichting bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning

Het voordeel watersysteembeheer betreft € 7.476.534. Echter bestaat dit voor € 5.050.000 uit een compensatie voor de gevolgen van de zoutwinning. In 2021 is ons waterschap tot overeenstemming gekomen met Nedmag over de manier waarop de gevolgen van zoutwinning gecompenseerd zullen worden.

Voorgesteld wordt om € 5.050.000 toe te voegen aan een nog te vormen bestemmingsreserve bodemdaling.

Dit is het huidige recht op compensatie van € 5.100.000 verminderd met de kosten 2021 van € 50.000.

Het resterende voordeel voor de taak watersysteembeheer bedraagt dan € 2.426.534.

Nadere onderverdeling van het resultaat

Het voordeliger resultaat van € 8,4 miljoen ten opzichte van de najaarsrapportage is nader onderverdeeld in een drietal componenten.

- niet bekend bij het samenstellen van de najaarsrapportage	5.678.000	68%
- geraamd budget 2021 wordt besteed in 2022 en verder	130.000	2%
- overig voordeel	2.552.000	31%
	<u>8.360.000</u>	<u>100%</u>

Niet bekend bij de najaarsrapportage

Dit zijn de afwijkingen die bij het samenstellen van de najaarsrapportage (september 2021) nog niet bekend waren of moeilijk in te schatten.

- Kapitaallasten (rente en afschrijving)	208.000
De voordelige afwijking is 1,0% van het totaal. Bij de najaarsrapportage wordt een inschatting gemaakt van de nog komende investeringen voor de rest van het jaar.	

-	Compensatie voor de gevolgen van de zoutwinning Dit betreft een eind 2021 overeengekomen compensatie voor de gevolgen van de zoutwinning. Bij de najaarsrapportage was dit nog niet bekend.	5.100.000
-	Lagere dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren, afhankelijk van de debiteurenstand per 31/12/2021	115.000
-	Gevolgen corona in de bedrijfsvoering Tijdens het samenstellen van de najaarsrapportage (september 2021) werden de meeste corona-maatregelen afgeschaald. Hierdoor is voor de laatste maanden uitgegaan van een terugkeer naar de bedrijfsvoering voor corona. Door een herinvoering van corona-maatregelen in de laatste maanden van 2021 is echter een aanvullend voordeel behaald op de budgetten opleidingskosten (€ 65.000), catering (€ 34.000), reis- en verblijfkosten (€ 29.000) en buitenlandbeleid (€ 15.000). Totaal € 143.000.	143.000
-	Post onvoorzien In 2021 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien. Aangezien ook na het samenstellen van de najaarsrapportage een beroep op onvoorzien kan worden gedaan, wordt dit budget bij de najaarsrapportage niet bijgesteld.	112.000
		<u>5.678.000</u>

Besteding komende jaren

Een deel van de in 2021 niet bestede budgetten wordt in 2022 besteed en leidt uiteindelijk dus niet tot voordeel.

Deze budgetten worden opgenomen in de voorjaarsrapportage 2022.

-	Borstelbeluchting rwzi Scheve Klap	50.000
-	Sloop twee VKA gemalen	80.000
		<u>130.000</u>

Overig voordeel

Het overig voordeel bedraagt € 2.552.000, dit is 2,7% van de totale lasten.

Een deel van het overig rekeningresultaat is incidenteel en een deel is structureel. Dit wordt momenteel, in aanloop naar de voorjaarsrapportage 2022 en meerjarenraming 2023 - 2026, onderzocht. De structurele afwijkingen zullen in de voorjaarsrapportage 2022 en de meerjarenraming 2023 - 2026 worden verwerkt. Dit kunnen zowel positieve als negatieve bijstellingen zijn.

Het overig voordeel wordt verder toegelicht in hoofdstuk 2b.

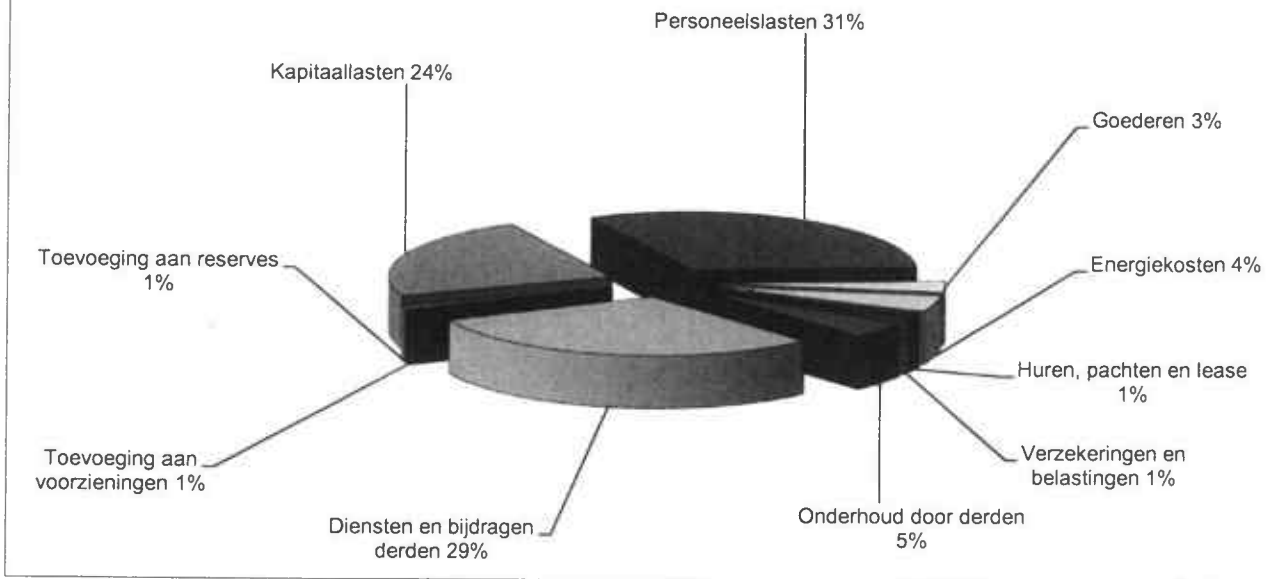
b. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening 2021 en de begroting 2021 incl. wijzigingen

Het voordelig exploitatieresultaat van € 8.362.000 is als volgt te specificeren naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x € 1.000,-)

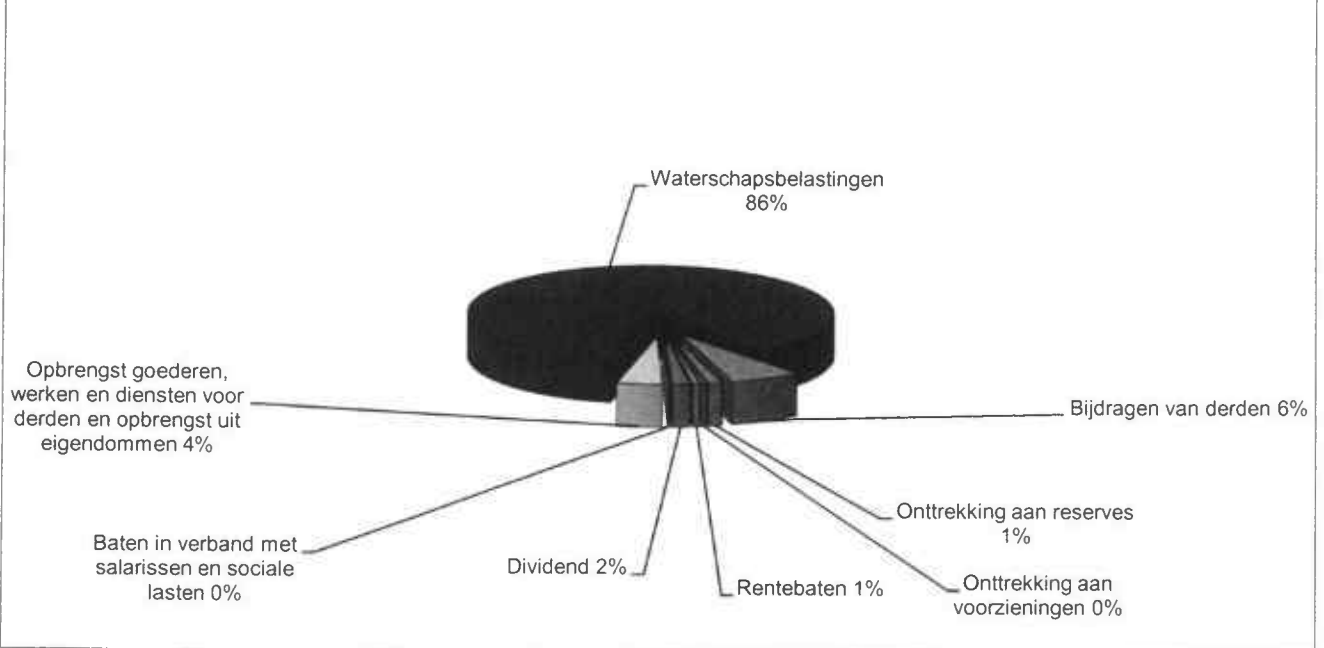
- = nadeel t.o.v. de begroting:

	Rekening 2021	Begroting (incl. wijz.)	Vershil
<u>LASTEN</u>			
1. Kapitaallasten	21.682	21.890	208
2. Personeelslasten	29.496	29.771	275
3. Goederen	2.892	2.959	67
4. Energiekosten	4.160	3.926	-234
5. Huren, pachten en lease	1.483	1.516	33
6. Verzekeringen en belastingen	448	432	-16
7. Onderhoud door derden	4.265	4.567	302
8. Diensten en bijdragen aan derden	27.963	29.039	1.076
9. Onvoorzien		112	112
10. Toevoeging aan voorzieningen	469	584	115
11. Toevoeging aan reserves	789	770	-19
Totaal lasten	93.647	95.566	1.919
<u>BATEN</u>			
12. Rentebaten	640	639	1
13. Dividend	1.591	1.590	1
14. Baten in verband met salarissen en sociale lasten	124	40	84
15. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	4.079	4.341	-262
16. Waterschapsbelastingen	88.599	87.159	1.440
17. Bijdragen van derden	6.536	1.456	5.080
18. Ontrekkingen aan voorzieningen	399	300	99
19. Onttrekkingen aan reserves	1.269	1.269	
Totaal baten	103.237	96.794	6.443
Resultaat	9.590	1.228	8.362

Lasten 2021

Baten 2021

Algemeen

Op basis van het hiervoor getoonde overzicht kunnen de volgende analyses per kostensoort worden gegeven. In de kolom "begroting 2021" staan de begrotingscijfers inclusief de wijzigingen bij de voor- en najaarsrapportage 2021.

1. Kapitaallasten (V € 208.000)
12. Rentebaten (V € 1.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Verschil
- rente	4.711.000	4.714.000	3.000
- afschrijvingen	16.970.000	17.175.000	205.000
	21.681.000	21.889.000	208.000
- rentebaten	640.000	639.000	1.000
	21.041.000	21.250.000	209.000

Het voordelig verschil van € 209.000 bestaat uit:

A. Lagere rentelasten	3.000
B. Lagere afschrijvingslasten	205.000
C. Hogere rentebaten	1.000
Totaal	<u>209.000</u>

A. Rentelasten

De rentelasten over 2021 zijn € 3.000 voordelig.

B. Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten wijken 1,2% af van de raming bij de begroting. Tussen de geraamde en de werkelijke afschrijvingen ontstaan verschillen als gevolg van de planningsbijstellingen in de loop van het jaar.

C. Rentebaten

De rentebaten over 2021 zijn € 1.000 voordelig.

2. Personeelslasten (V € 275.000)

14. Personeelsbaten (V € 84.000)

De personeelslasten zijn als volgt samengesteld:

	Rekening 2021	Begroting 2021	Verschil
- salarissen en sociale lasten	28.511.000	28.543.000	32.000
- personeel van derden	225.000	340.000	115.000
- overige personeelslasten	760.000	888.000	128.000
	29.496.000	29.771.000	275.000
- af: personeelsbaten	124.000	40.000	84.000
	29.372.000	29.731.000	359.000

Salarissen en sociale lasten

De werkelijke salarissen en sociale lasten zijn € 32.000 lager dan geraamd. Dit is een afwijking van 0,1% van de raming.

Personeel derden

Jaarlijks is een budget opgenomen voor de vervanging bij ziekte. In 2021 is dit budget beperkt benut. We hebben minder in hoeven huren in verband met ziekte dan voorgaande jaren.

Derhalve zijn de werkelijke kosten € 115.000 lager dan geraamd.

Overige personeelslasten

Het voordeel van € 128.000 betreft:

-	opleidingskosten	65.000
-	kosten ARBO	17.000
-	verzekering pensioenaanspraak bestuur	38.000
-	diverse kleinere afwijkingen	8.000
		<u>128.000</u>

Opleidingskosten

Door corona hebben ook in het najaar minder opleidingen en cursussen plaatsgevonden. Derhalve is minder gebruik gemaakt van het opleidingsbudget. Het aanvullende voordeel bedraagt € 65.000.

In de najaarsrapportage was het budget al reeds met € 75.000 verlaagd.

Kosten ARBO

De kosten van de uitvoering ARBO fluctueren jaarlijks.

Verzekering pensioenaanspraak bestuur

De te betalen APPA-premies (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) worden jaarlijks berekend en kunnen daardoor van jaar tot jaar verschillen.

Personeelsbaten

De hogere opbrengst betreft voor € 56.000 hogere ontvangen werkgeversuitkeringen (bijvoorbeeld bevallingsuitkering voor werknemers die gebruik hebben gemaakt van zwangerschapsverlof) en voor € 28.000 meer doorberekende personeelslasten aan diverse partijen. Het totale voordeel bedraagt derhalve € 84.000.

3. Goederen (V € 67.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Verschil
- goederen	2.892.000	2.959.000	67.000

Het voordeel bedraagt € 67.000. Tussen de post onderhoud derden en goederen bestaat een relatie doordat het onderhoud deels door eigen personeel wordt uitgevoerd en deels wordt uitbesteed. Bij uitbesteding worden de totale kosten verantwoord op onderhoud derden, inclusief de door de derde gebruikte materialen. Het voordeel ad € 67.000 wordt in de analyse van de post onderhoud door derden meegenomen (zie post 7).

4. Energiekosten (N € 234.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- energie	4.160.000	3.926.000	-234.000

Het nadeel betreft:

- elektriciteit en gas 2021	-110.000
- elektriciteit en gas voorgaande jaren	-5.000
- dieselolie	-119.000
	<u>-234.000</u>

Elektriciteit en gas 2021

De weersomstandigheden in 2021 werden gekenmerkt door relatief veel neerslag. Er viel meer neerslag dan een gemiddeld jaar en zeker ten opzichte van de afgelopen drie jaren. Dit heeft geleid tot een hoger energieverbruik (bijvoorbeeld voor de waterafvoer) ten opzichte van de inschatting bij de begroting.

De elektriciteit- en gaskosten zijn met name hierdoor uiteindelijk € 80.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Daarnaast zijn de kosten voor de aanschaf van Garanties van Oorsprong (GVO's) € 30.000 hoger uitgevallen dan begroot. Een Garantie van Oorsprong (GvO) is een digitaal certificaat waarmee bewezen wordt dat stroom op een groene (dus duurzame) manier is opgewekt.

De stijging komt met name doordat in 2021, gezien nieuwe regelgeving, Nederlandse GVO's zijn aangeschaft in plaats van Europese GVO's. Een Nederlandse GVO is een certificaat waarmee bewezen wordt dat de stroom op een groene manier binnen Nederland is opgewekt.

Dieselolie

Voor dieselolie was in 2021 een budget van € 622.000 geraamd. De dieselprijs is in 2021 echter aanzienlijk gestegen (stijging van 20%-25%). Dit komt met name doordat de vraag naar olie in 2021, door een opleving van de economie, sterk is gestegen. Door de hogere dieselprijs in 2021 zijn de kosten € 119.000 hoger uitgevallen. Dit is 19% van het geraamde budget.

5. Huren, pachten en lease (V € 33.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- huren, pachten en lease	1.483.000	1.516.000	33.000

Het voordeel betreft € 33.000.

6. Verzekeringen en belastingen (N € 16.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- verzekeringen en belastingen	448.000	432.000	-16.000

Het nadeel betreft € 16.000.

7. Onderhoud door derden (V € 302.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- onderhoud door derden	4.265.000	4.567.000	302.000

- Het voordeel bedraagt	302.000
- Voordeel op goederen (zie post 3 goederen)	67.000

Voordeel 2021	369.000
---------------	---------

Hieronder worden de afwijkingen gespecificeerd. De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn toegelicht.

Diverse afwijkingen:

- huisvesting	48.000
- informatisering (apparatuur)	28.000
- onderhoud waterlopen en gemalen	18.000
- onderhoud zuiveringstechnische werken	-34.000
- onderhoud dienstwoningen	32.000
- catering	34.000
- verbruik kantoorartikelen	29.000
- communicatie en educatie	16.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	21.000

192.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- bemonstering COVID-19	127.000
- borstelbeluchting rwzi Scheve Klap	50.000

177.000

Totaal voordeel	369.000
-----------------	---------

Bemonstering COVID-19

In het huishoudelijk afvalwater zijn ziekteverwekkers te meten, omdat die met uitwerpselen (ontlasting) in het rioolwater terecht komen. Dit geldt ook voor het Covid-19 virus. Daar waar een rwzi een forse stijging laat zien, zou de betreffende Veiligheidsregio in dat gebied passende maatregelen kunnen nemen.

Om dit te meten vinden bemonsteringen plaats op alle rwzi's in Nederland.

In 2021 is het werkelijke aantal genomen monsters achtergebleven bij de geplande hoeveelheid monsters.

Dit is ontstaan doordat het RIVM de aangeleverde monsters niet kon verwerken. De vergoeding voor de waterschappen heeft echter op basis van de geplande hoeveelheid monsters plaatsgevonden.

Door het voorgaande zijn in 2021 € 154.000 minder kosten gemaakt dan geraamd (€ 127.000 op onderhoud door derden en goederen en € 27.000 op diensten door derden).

Borstelbeluchting rwzi Scheve Klap

In de najaarsrapportage 2021 is een budget van € 50.000 opgenomen om de schade aan de borstelbeluchting van de rwzi Scheve Klap te herstellen. Er waren echter aanvullende onderzoeken benodigd om te bepalen welke herstelmethodede de voorkeur verdiende (bijvoorbeeld of herstel middels plaatbeluchting mogelijk was). De uitkomst is dat uiteindelijk gebleken is dat het reviseren van de borstelbeluchting de beste optie is. Door de aanvullende onderzoeken heeft de uitvoering pas in de loop van 2022 plaatsgevonden.

Voorgesteld wordt het budget 2021 van € 50.000 over te hevelen naar 2022. Dit bedrag is opgenomen in de voorjaarsrapportage 2022.

8. Diensten en bijdragen derden (V € 1.076.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- overige diensten van derden	20.677.000	21.796.000	1.119.000
- bijdragen aan derden	7.286.000	7.243.000	-43.000
	<u>27.963.000</u>	<u>29.039.000</u>	<u>1.076.000</u>

Overige diensten van derden

Het voordeel bedraagt € 1.119.000.

Diverse afwijkingen:

- kosten van schoonmaak	35.000
- GBM-analyses	25.000
- planologisch onderzoek	43.000
- uitbestede analyses laboratorium (meetnet)	31.000
- onderhoud stedelijke gebieden	20.000
- grondtransacties	29.000
- muskusratten en bevers	32.000
- kosten Informatiebedrijfsvoeringsplan (IBP)	23.000
- reis- en verblijfkosten	29.000
- afvalverwijdering	16.000
- opruimacties	15.000
- buitenlandbeleid	15.000
- handhaving lozingen	35.000
- schouwkosten	27.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	4.000
	379.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- sloop twee VKA gemalen	112.000
- kosten Coalitieakkoord	293.000
- toetsen veiligheid primaire keringen	82.000
- toetsen regionale keringen	107.000
- waterketen	76.000
- transport slib	57.000
- zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	53.000
- bemonstering COVID-19	27.000
- bijdrage Het Waterschapshuis (HWH)	-67.000
	740.000

Totaal voordeel

1.119.000

Sloop twee VKA gemalen

In de begroting 2021 is een budget van € 248.000 opgenomen voor de sloop van een tweetal, niet meer in gebruik zijnde, VKA gemalen. In verband met het uitvoeren van een nadere analyse voor de sloop, is het niet gelukt de werkzaamheden in 2021 af te ronden. De VKA-leiding liep namelijk dicht bij het gemaal langs, waardoor er kans was op verzakking en beschadiging van de VKA-leiding.

In 2021 is een deel van de werkzaamheden uitgevoerd voor een bedrag van € 136.000. In de eerste helft van 2022 zijn de werkzaamheden afgerond voor een bedrag van € 80.000. Derhalve valt de totale sloop uiteindelijk € 32.000 voordeliger uit (€ 248.000 - € 136.000 - € 80.000)

Voorgesteld wordt om een deel van het budget 2021 van € 80.000 over te hevelen naar 2022.

Dit bedrag is opgenomen in de voorjaarsrapportage 2022.

Coalitieakkoord

Het verschil tussen de raming en besteding van de vanuit het Coalitieakkoord bij de begroting 2021 geraamde bedragen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves.

Zie onder post 11 "toevoegingen aan reserves".

Tegenover dit voordeel staat derhalve een nadeel van de storting in de bestemmingsreserves.

	Raming	Besteed	Vershil
Duurzaamheid/innovatie	419.000	230.000	189.000
Zichtbaarheid	136.000	90.000	46.000
Cultuurhistorisch erfgoed	40.000	20.000	20.000
Akkerranden	60.000	16.000	44.000
Biodiversiteit	30.000	36.000	-6.000
Totaal	685.000	392.000	293.000

In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

Toetsen veiligheid primaire keringen

In 2021 is éénmalig een extra bedrag opgenomen van € 100.000 voor het toetsen van de primaire keringen. Door een behoorlijke meevaller in de aanbesteding van de beoordeling van onze kunstwerken aan zee zijn de kosten lager uitgevallen. Daarnaast kon door een efficiënte aanpak ook de beoordeling van de veiligheid van onze zeedijk tegen lagere kosten worden uitgevoerd. Ook is incidenteel minder beroep gedaan op het reguliere budget voor het toetsen van de primaire keringen. Het totale voordeel in 2021 bedraagt € 82.000.

Toetsen regionale keringen

In 2021 is ook éénmalig een extra bedrag opgenomen van € 117.000 voor het toetsen van de regionale keringen. Hiervoor was aanvankelijk veel grondonderzoek gepland. Dit is erg duur. Door een efficiënte inzet van grondonderzoek hebben we veel geld kunnen besparen op dit onderdeel. Daarnaast zijn minder uren voor inhuur nodig geweest voor de begeleiding van de toetsing van de waterkeringen. Ook voor de toetsing van de regionale keringen geldt dat in 2021 incidenteel minder beroep is gedaan op het reguliere budget. Het totale voordeel in 2021 met betrekking tot het toetsen van de regionale keringen bedraagt € 107.000.

Waterketen

De afgelopen periode hebben zich een aantal veranderingen voorgedaan bij de waterketen. Ten eerste is een nieuwe waterregisseur aangesteld en daarnaast zijn een aantal gemeenten heringedeeld (met een aantal functiewisselingen tot gevolg). Mede hierdoor, en als gevolg van covid-19, zijn een aantal projecten sterk achtergebleven. Gezien de uitdagingen die er liggen, is het de verwachting dat vanaf 2022 weer meer vaart gemaakt zal worden met de projecten in de waterketen. Met name door het voorgaande is in 2021 een incidenteel voordeel behaald op het budget waterketen van € 76.000.

Transport slib

Het budget voor transport slib bedroeg in 2021 € 937.000. Door diverse factoren is in 2021 minder slib getransporteerd dan voorgaande jaren. De voordelige afwijking bedraagt 6% van het budget (€ 57.000).

Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest

In de gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest inzake het grensoverschrijdend afvalwater (GOAW) is een zogenaamde hardheidsclausule opgenomen. Dit houdt in dat onvoorziene extra kosten of baten die niet onder het regulier beheer vallen, in overleg, worden verrekend.

Het voordeel van € 53.000 betreft een teruggave van BTW over eerdere jaren.

Bemonstering COVID-19

Ook bij de overige diensten voor derden zijn de kosten voor de bemonstering COVID-19 lager dan begroot. Het betreft bij de diensten derden een bedrag van € 27.000. Voor de toelichting wordt verwezen naar punt 7 onderhoud door derden.

Bijdrage Het Waterschapshuis (HWH)

Volgens de concept jaarrekening 2021 van HWH zal onze geraamde bijdrage HWH met € 67.000 worden overschreden. Dit met name als gevolg van extra kosten in verband met de digitale transformatie.

Bijdragen aan derden

Het nadeel ten opzichte van de raming bedraagt € 43.000.

- hogere bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	-266.000
- lagere Rijksheffing VKA	25.000
- lagere bijdrage NBK	184.000
- diversen	14.000
	<u><u>-43.000</u></u>

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage werd uitgegaan van een verschil van € 974.000 en dit bedrag is ook geraamd als storting in de bestemmingsreserve. De uiteindelijke bijdrage is € 266.000 hoger. Hierdoor is € 266.000 minder toegevoegd aan de bestemmingsreserve (zie ook post 11 "toevoeging aan reserves").

Rijksheffing VKA

In 2021 was de rijksheffing VKA € 25.000 lager dan voorgaande jaren.

Bijdrage NBK

In de begroting is als bijdrage € 2.459.000 opgenomen conform de begroting van het NBK. Onze werkelijke bijdrage is € 2.275.000. Een voordeel derhalve van € 184.000.

De jaarrekening 2021 van het NBK geeft in totaal een positief bedrijfsresultaat van € 1,1 miljoen. Dit betreft onder meer lagere personeelskosten en een hogere opbrengst vervolgingskosten.

9. Onvoorzien (V € 112.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- onvoorzien		112.000	112.000

In de begroting is € 112.000 opgenomen voor onvoorzien. In 2021 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

10. Toevoeging aan voorzieningen (V € 115.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- voorziening dubieuze belastingdebiteuren	469.000	584.000	115.000
	469.000	584.000	115.000

Toevoeging voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening een inschatting gemaakt van de invorderbaarheid van de belastingdebiteuren. Bij de jaarrekening 2021 is voor de hoogte van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) een inschatting gemaakt van € 1.200.000.

Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is rekening gehouden met de opgelopen invorderings achterstand over de oudere jaren wegens de corona pandemie. De opgenomen voorziening is 5,6% van de openstaande debiteuren (2020 4,6%). Hiervoor is een toevoeging aan de voorziening benodigd van € 469.000.

11. Toevoeging aan reserves (N € 19.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- toevoeging aan reserves	789.000	770.000	-19.000

Betreft de volgende toevoegingen aan de reserves:

	Werkelijk	Begroot	Vershil
- bestemmingsreserve HWBP	708.000	974.000	266.000
- bestemmingsreserves Coalitieakkoord (per saldo)	81.000	-204.000	-285.000
	789.000	770.000	-19.000

Bestemmingsreserve HWBP

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage werd uitgegaan van een verschil van € 974.000 en dit bedrag is ook geraamd als storting in de bestemmingsreserve. De uiteindelijke bijdrage is € 266.000 hoger. Hierdoor is € 266.000 minder toegevoegd aan de bestemmingsreserve (zie ook post 8 "bijdragen aan derden").

Bestemmingsreserve Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2019-2023 is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek, duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen. Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren. Over 2021 is € 70.000 gestort in de bestemmingsreserve.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. Een deel hiervan was al geraamd bij de najaarsrapportage. In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten is ook € 37.000 van het niet bestede deel van van het budget akkerranden in 2021 aan een bestemmingsreserve toegevoegd. In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

bestemmingsreserves Coalitieakkoord:

	Werkelijk	Begroot	Vershil
- duurzaamheid/innovatie	70.000	-118.000	-188.000
- zichtbaarheid	-40.000	-86.000	-46.000
- biodiversiteit	-6.000	-	6.000
- akkerranden	37.000	-	-37.000
- cultuur historisch erfgoed	20.000	-	-20.000
	81.000	-204.000	-285.000

12. Rentebaten (V € 1.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- rentebaten	640.000	639.000	1.000

De rentebaten zijn in samenhang met de rentelasten geanalyseerd (zie punt 1 ad A).

13. Dividend (V € 1.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- dividend	1.591.000	1.590.000	1.000

In 2021 heeft de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) een dividend uitkering over het boekjaar 2020 gedaan van € 1.591.000.

14. Baten in verband met salarissen en sociale lasten (V € 84.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	124.000	40.000	84.000

De baten i.v.m. salarissen en sociale lasten zijn in samenhang met de personeelslasten geanalyseerd (zie punt 2).

15. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen (N € 262.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	4.079.000	4.341.000	-262.000

In de najaarsrapportage 2021 is aangegeven dat onze dienstwoning in Borger eind 2021 verkocht zou worden. Hiervoor is per saldo een opbrengst van € 250.000 geraamd. Het is uiteindelijk niet meer gelukt om de verkoop van deze dienstwoning in 2021 te voltooien. Begin 2022 is de dienstwoning Borger, tezamen met onze dienstwoning Woudbloem, verkocht. In de voorjaarsrapportage 2022 wordt hier nader op ingegaan. In 2021 bedraagt het nadeel echter € 250.000. De opbrengst is in de voorjaarsrapportage 2022 meegenomen als voordeel.

De overige afwijkingen leveren per saldo een nadeel van € 12.000 op.

16. Waterschapsbelastingen (V € 1.440.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- gebouwd	24.116.000	23.554.000	562.000
- ongebouwd	9.968.000	9.800.000	168.000
- natuur	212.000	209.000	3.000
- ingezetenen	14.150.000	14.077.000	73.000
- verontreinigingsheffing	785.000	554.000	231.000
- zuiveringsheffing	41.816.000	41.485.000	331.000
- kwijtschelding	-2.448.000	-2.520.000	72.000
	88.599.000	87.159.000	1.440.000

opbrengst verdeeld naar taken:

	werkelijk	begroot	verschil
- watersysteembeheer	49.231.000	48.194.000	1.037.000
af: kwijtschelding watersysteembeheer	-861.000	-877.000	16.000
- zuiveringsbeheer	41.816.000	41.485.000	331.000
af: kwijtschelding zuiveringsheffing	-1.587.000	-1.643.000	56.000
	88.599.000	87.159.000	1.440.000

<i>afwijking t.o.v. de begroting verdeeld naar 2021 en voorgaande jaren:</i>			
	2021	2020 en voorgaande jaren	totaal
- hogere opbrengst gebouwd	194.000	368.000	562.000
- hogere opbrengst ongebouwd	70.000	98.000	168.000
- hogere opbrengst natuur	3.000		3.000
- hogere opbrengst ingezetenen	29.000	44.000	73.000
- hogere opbrengst verontreinigingsheffing	73.000	158.000	231.000
- hogere opbrengst zuiveringsheffing	183.000	148.000	331.000
- hogere kwijtschelding watersysteembeheer	16.000		16.000
- lagere kwijtschelding zuiveringsheffing	56.000		56.000
	<u>624.000</u>	<u>816.000</u>	<u>1.440.000</u>

Hogere opbrengst gebouwd (V € 562.000)

Bij de voor- en najaarsrapportage is de raming reeds verhoogd met € 560.000. Het totale voordeel ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt € 1.112.000. De verklaring hiervoor van het NBK is dat de daadwerkelijke waardeinstijging over de afgelopen jaren hoger is geweest dan waar op grond van de informatie van de Waarderingskamer rekening mee is gehouden.

Hogere opbrengst ongebouwd (V € 168.000)

De raming is bij de voor- en najaarsrapportage beperkt verhoogd met € 91.000. Het aantal hectares watersysteemheffing ongebouwd is ten opzichte van de jaarrekening 2020 fors gedaald. Dit komt vooral doordat meer hectares ongebouwd aan WOZ-objecten is toegerekend. Ten opzichte van de begrote aantallen hectares viel de daling mee: in plaats van een afname van 6000 hectare was de afname tot nu toe ruim 3000. Hierdoor viel de opbrengst 2021 iets hoger uit dan verwacht.

Hogere opbrengst natuur (V € 3.000)

De opbrengst is € 3.000 hoger dan verwacht doordat het aantal hectares natuur toenam.

Hogere opbrengst ingezetenen (V € 73.000)

De raming is bij de voor- en najaarsrapportage al verhoogd met € 206.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt het voordeel € 279.000. Het NBK geeft als reden hiervoor, onder andere, dat er door diverse interne controles bestandsverbeteringen hebben plaatsgevonden. De effecten van deze verbeteringen ijlen een paar jaar na.

Hogere opbrengst verontreinigingsheffing; directe lozers (V € 231.000)

De raming is bij de najaarsrapportage verhoogd met € 68.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt het voordeel € 299.000. Dit betreft € 141.000 voor 2021 en € 158.000 voorgaande jaren (met name 2020).

De verontreinigingsheffing voor bedrijven wordt via de daadwerkelijk geloosde kuubs (vervuild) water bepaald. Bedrijven doen daarvoor aangifte en geven de hoeveelheid geloosde kuubs water door. De vorig jaar gemaakte inschatting van dat aantal kuubs blijkt te laag. Dat geldt ook voor de inschatting voor 2021.

Hogere opbrengst zuiveringsheffing (V € 331.000)

De raming is bij de najaarsrapportage al fors verhoogd met € 664.000. Dit betrof voor € 454.000 het effect van nog op te leggen aanslagen voor twee bedrijven. Vorig jaar hielden we rekening met een lager aantal vervuilingseenheden (- 2700) bij bedrijven als gevolg van COVID-19. In de praktijk blijkt het effect van de pandemie op de vervuilingseenheden en daarmee de belastingopbrengsten enorm mee te vallen. Reden voor ons om ook geen aanvraag in te dienen voor corona-steun als gevolg van gederfde inkomsten.

Lagere kosten kwijtschelding watersysteembeheer (V € 16.000)

Lagere kosten kwijtschelding zuiveringsheffing (V € 56.000)

Bij de NJR zijn de geraamde kosten voor kwijtschelding al met € 180.000 verlaagd. Samen met het voordeel bij de jaarrekening zijn de kosten voor kwijtschelding € 252.000 lager uitgevallen. De raming voor de kwijtscheldingskosten is bij de begroting 2021 met € 250.000 verhoogd om de effecten van COVID-19 op te kunnen vangen. Dat blijkt niet nodig. Deze uitkomst bevestigt ons beeld dat het financiële effect van COVID-19 voor het waterschap te verwaarlozen is.

17. Bijdragen van derden (V € 5.080.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- bijdragen van derden	6.536.000	1.456.000	5.080.000
	6.536.000	1.456.000	5.080.000

Het voordeel betreft met name de compensatie voor de gevolgen van de zoutwinning. In 2021 is ons waterschap tot overeenstemming gekomen met Nedmag over de manier waarop de gevolgen van zoutwinning gecompenseerd zullen worden.

Voorgesteld wordt om € 5.050.000 toe te voegen aan een nog te vormen bestemmingsreserve bodemdaling.

Dit is het huidige recht op compensatie van € 5.100.000 verminderd met de kosten 2021 van € 50.000.

De overige bijdragen van derden hebben per saldo een nadeel van € 20.000.

18. Onttrekkingen aan voorzieningen (V € 99.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- voorziening voormalig bestuur en personeel	399.000	300.000	99.000
	399.000	300.000	99.000

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht.

Jaarlijks wordt de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht. In 2021 is € 399.000 aan voorziening vrijgevallen, waarvan in de najaarsrapportage 2021 reeds € 300.000 geraamd was. Het voordeel in de jaarrekening bedraagt derhalve € 99.000.

19. Onttrekkingen aan reserves (€ 0)

	Rekening 2021	Begroting 2021	Vershil
- algemene reserves	341.000	341.000	
- bestemmingsreserves	928.000	928.000	
	1.269.000	1.269.000	

Algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking aan de algemene reserve voor de taak watersysteembeheer geraamd van € 1.970.000. Deze onttrekking is, op basis van de uitkomst van de najaarsrapportage, naar beneden bijgesteld met € 1.629.000 naar € 341.000.

Bestemmingsreserves

Dit betreft de onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen.

Hoofdstuk 3 a. Ontwikkelingen in 2021

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen in 2021. De volgende ontwikkelingen kunnen hier genoemd worden.

De economie in Nederland

De economie doorstond de coronacrisis in 2021 verrassend goed. Nu het dieptepunt van de coronacrisis achter de rug is, vertoont de economie opmerkelijke veerkracht. Het steunbeleid heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld, keerzijde daarvan is dat de normale bedrijvendynamiek een tijdlang tot stilstand is gekomen en dat de overheidsschuld duidelijk is opgelopen. Dit blijkt uit de cijfers van het Centraal Plan Bureau (CPB). De economie in Nederland is, volgens het CPB, in 2021 gegroeid met 4,8%. Dit tegenover een krimp van 3,8% in 2020. Deze stevige economische groei, is gedragen door de toenemende vraag uit het buitenland en de consumptie van huishoudens en de overheid.

In februari 2020, aan de vooravond van de coronapandemie, was het werkloosheidspercentage 2,9%. In de maanden na het begin van de coronapandemie liep de werkloosheid snel op, tot 4,6% in augustus. In juli 2021 was het werkloosheidspercentage alweer gedaald naar 3,1%. In ons beheergebied is het werkloosheidspercentage van de provincie Drenthe in de eerste helft van 2021 gedaald van 3,9% naar 3,1%. In de provincie Groningen is de werkloosheid gedaald van 4,8% naar 3,8% in het tweede kwartaal van 2021.

De inflatie is in de loop van 2021 scherp opgelopen en lag in november op 5,9%. De inflatie voor het hele jaar 2021 bedroeg 2,8%. Dit is de hoogste inflatie sinds 2003. In 2020 bedroeg de gemiddelde inflatie 1,1%. Deze relatief hoge inflatie komt mede door de onverwacht snelle stijging van energieprijzen. Daarnaast hebben knelpunten in de leveringsketens van veel goederen geleid tot hogere productiekosten, die deels worden doorberekend in de consumentenprijzen. Op de gevolgen hiervan voor het waterschap wordt later deze paragraaf ingegaan.

Na de stevige krimp in 2020 (-3,8%) groeit het bbp (bruto binnenlands product) in 2021 met 4,8%. Voor de ontwikkeling van de economische groei in de komende jaren blijft het verloop van de pandemie relevant, maar het belang ervan neemt wel af. Hiertegenover staat wel dat de onzekerheid als gevolg van oorlog in Oekraïne de economische raming domineert. Omgeven door deze onzekerheden wordt voor 2022 uitgegaan van een bbp-groei van 3,6%.

Het CPB meldt dat het EMU-saldo in 2021 uit komt op -4,4% van het bbp. In 2020 was er ook een negatief saldo van -4,2%. Voor de decentrale overheden samen is voor 2021 de norm vastgesteld op -0,4%. Voor Hunze en Aa's is op basis hiervan een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13,1 miljoen. Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 8,8 miljoen positief. Dit is uiteraard positiever dan onze referentiewaarde.

Covid-19

De gevolgen van Covid-19 voor het waterschap worden in deze jaarrekening in de inleiding en de risicoparagraaf (hoofdstuk 3 h) geschetst. In deze paragraaf wordt hier kortheidshalve naar verwezen.

Inflatiegevolgen

Als gevolg van de sterk aantrekkende wereldeconomie in de eindfase van Covid-19 is de vraag naar goederen en grondstoffen in 2021 sterk gestegen. Daardoor is, zoals hiervoor al aangegeven, sprake geweest van een oplopende inflatie. In 2021 waren de effecten hiervan voor ons waterschap beperkt. De gevolgen waren met name zichtbaar in hogere dieselkosten. Dit is reeds vermeld in hoofdstuk 2. De inflatie is begin 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne echter verder opgelopen. Met name op de energie- en oliemarkt zijn de prijzen sterk gestegen. In de voorjaarsrapportage 2022 en meerjarenraming 2023-2026 is een inschatting gemaakt van de gevolgen hiervan voor ons waterschap.

Investeringsen

De bruto investeringen bedragen € 20,9 miljoen en de subsidies en bijdragen € 6,9 miljoen. Het totaal gerealiseerde netto investeringsvolume bedraagt hiermee € 14,0 miljoen tegen een verwachting van € 15 miljoen. Voor een toelichting op de investeringen wordt verwezen naar hoofdstuk 3 c "lopende investeringen".

Beheerprogramma

Dit jaar is de zesde en laatste jaarschijf van het beheerprogramma 2016 – 2021 uitgevoerd. In hoofdstuk 1 van deze jaarrekening beschrijven we de vorderingen per actiepoint. Voor het uitvoeren van de meeste investeringsopgaven van het beheerprogramma is in 2015 een krediet beschikbaar gesteld van € 19,4 miljoen. Het beschikbare krediet is in de bestuursvergadering van oktober 2016 verlaagd met € 1,4 miljoen als bijdrage voor het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer in Drenthe. In juli 2017 is het krediet verlaagd met € 0,7 miljoen voor DAW Groningen. Bij het vaststellen van het nieuwe WBP 2022 – 2027 is het krediet met € 5.730.000,- verlaagd. Dit geld is of niet meer nodig, of verwerkt in het beschikbaar gestelde krediet voor het nieuwe WBP 2022 – 2027. De financiële voortgang van het KRW-krediet is opgenomen in het KRW-jaarverslag 2021. Dit verslag zal in de AB-vergadering van juni 2022 worden besproken.

Bij het opstellen van het nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027 is gebruik gemaakt van de uitkomsten en inzichten vanuit het project Waterdrager. Begin 2021 zijn reacties op het voorontwerp – dat in 2020 beschikbaar is gesteld aan organisaties en partijen – verwerkt. Daarna is het ontwerp waterbeheerprogramma 2022-2027 voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Het ontwerp-waterbeheerprogramma (inclusief de KRW-factsheets) heeft formeel ter inzage gelegen van 22 maart tot en met 2 mei 2021. In deze periode zijn twintig zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn opnieuw verwerkt in een reactienota, waarin de zienswijzen zijn beantwoord en is aangegeven of er aanleiding is het waterbeheerprogramma te wijzigen. De terinzagelegging van het ontwerp-waterbeheerprogramma startte tegelijk met de terinzagelegging van het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 (NWP) door het Rijk. Het NWP lag echter 6 maanden ter inzage. Omdat de reactienota van ons waterbeheerprogramma moet worden afgestemd op de reactienota van het NWP konden we onze reactienota pas in het najaar van 2021 definitief maken en op 15 december aan het algemeen bestuur ter vaststelling voorleggen. Hieraan voorafgaand is op 30 november in een informerende bestuursbijeenkomst aan het algemeen bestuur nader toelichting gegeven over de KRW.

Duurzaamheid

In 2021 is nader invulling gegeven aan een deel van de beschikbare duurzaamheidsgelden. Er is onder andere gewerkt aan een proef anti-graafmaatregelen. Ook heeft in 2021 besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot o.a. de WKK's en werkplaats Veele. Deze werkzaamheden zullen in 2022 verder worden opgepakt.

In hoofdstuk 1 b voortgang coalitieakkoord wordt uitgebreider stilgestaan bij de ontwikkelingen omtrent duurzaamheid bij ons waterschap. Korthedshalve wordt hiernaar verwezen.

Aanpassing Belastingstelsel waterschappen

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft de plannen eind februari 2021 naar de Tweede kamer gestuurd. Het ministerie is intussen – samen met de Unie – gestart met de voorbereidingen van het wetgevingstraject. Een eerste concept wetsvoorstel is intussen geschreven. De formele consultatieronde over het wetsvoorstel start na de zomer (september). Afhankelijk van de reacties in deze consultatieronde wordt besloten of het voorstel tot tariefdifferentiatie binnen de watersysteemheffing gebouwd onderdeel blijft van het wetsvoorstel.

In het vervolgtraject (het toekomstbestendiger maken van de bekostiging van het waterbeheer) zal ook een aantal vanuit de Tweede kamer gewenste uitwerkingen (o.a. belasting op leidingwater, watergebruik als basis voor belastingheffing) betrokken worden.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

We staan in Nederland voor een grote opgave om de stikstofneerslag terug te brengen. Inmiddels is de Stikstofwet van kracht. Hierin is de vergunningplicht voor stikstofuitstoot voor kleine, tijdelijke bouwprojecten vrijgesteld. Onder bouwprojecten worden ook onze (waterhuishoudkundige) projecten verstaan. Wel wordt verwacht dat wij bij dergelijke projecten materieel gebruiken met een zo klein mogelijke stikstofuitstoot. Al met al betekent dit dat we zonder vergunning dergelijke projecten kunnen uitvoeren. Echter is niet alles even duidelijk en om het risico te verkleinen, blijven wij vasthouden aan de uitvoering van een Aeriusberekening (stikstofberekening) en een inschatting van de effecten van de berekende uitstoot op de Natura2000 gebieden die daardoor worden beïnvloed. Desgewenst nemen we dan aanvullende maatregelen die de extra uitstoot tenietdoen in deze gebieden. Dit is ook al eerder met succes toegepast bij de kadeverhoging Drentse Aa.

Voor aanpassing van rioolwaterzuiveringen en andere installaties die stikstof uitstoten geldt dat deze al vaak bestonden voor Natura2000 van kracht werd. Ook geldt vrijwel steeds dat de uitstoot door strengere milieuwetgeving bij dergelijk installaties kleiner is geworden, waardoor de tijdelijke uitstoot van stikstof bij kleine aanpassingen geen probleem is en wegvalt tegen de vermindering van de uitstoot van stikstof die in de loop der jaren heeft plaatsgevonden bij modernisering van de installaties. Ook hier geldt dat we wel Aeriusberekeningen blijven maken om een vinger aan de pols te houden.

Rekenkamerfunctie en rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur

Ten aanzien van het wijzigingsvoorstel voor de 'Wet versterking decentrale rekenkamers', is door de Unie van Waterschappen een consultatiereactie geformuleerd en gestuurd naar de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 26 november 2020. Het wijzigingsvoorstel voorziet in een wettelijke verplichting tot het instellen van een onafhankelijke, extern samengestelde rekenkamer. De Unie van Waterschappen is van mening dat deze wetswijziging in de huidige voorgeschreven vorm niet nodig is.

Daarnaast ziet een onderdeel van het wijzigingsvoorstel toe op de rechtmatigheidsverantwoording, welke in de toekomst leidt tot de verplichte vermelding van een rechtmatigheidsverklaring van het dagelijks bestuur in de jaarstukken. De Unie van Waterschappen ondersteunt de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en heeft de wetgever gevraagd deze in te laten gaan per verslagjaar 2025, zodat voldoende tijd bestaat voor de voorbereiding daarvan.

Er is vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ten aanzien van de consultatiereactie op dit moment nog geen reactie openbaar beschikbaar.

Wel is een tweede nota van wijziging aangeboden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer in juni 2021, waarbij de consultatiereactie van de Unie van Waterschappen als bijlage beschikbaar is gesteld. Naar verwachting zal het wijzigingsvoorstel in 2022 in de Tweede Kamer worden behandeld.

Brede Groene Dijk (BGD)

In 2021 is in een proefopstelling een golfslag van twee meter nagebootst. Dit is gedaan door in een goot een dwarsdoorsnede van de dijk op ware grootte na te bouwen en deze vervolgens te onderwerpen aan de omstandigheden van een superstorm. Hierna wordt in 2022 begonnen met de proef van de aanleg van een 1 kilometer lange Brede Groene Dijk. Deze proefdijk zal drie jaren worden gemonitord. Mocht dit goed uitpakken, dan wordt deze methode verder toegepast.

Omgevingswet

Het doel van de Omgevingswet is het bundelen van een groot aantal wetten met betrekking tot de fysieke leefomgeving (bodem, geluid, lucht, water etc.). Met als doel met minder regels toe te kunnen. Snellere besluitvorming te bereiken. En regionale regels te kunnen maken. De diverse overheden moeten hun plannen integreren en onderling op elkaar afstemmen. Daarnaast probeert de Omgevingswet alle informatie digitaal beschikbaar te stellen, waardoor burgers, initiatiefnemers en overheden gemakkelijker over informatie kunnen beschikken.

Voor het waterschap zijn de instrumenten waterschapsverordening (waarin we alle waterschapsregels opnemen), het inbrengen van het waterbelang bij gemeente en provincie, de integratie (afstemming) van het vergunningenproces met andere overheden en het projectbesluit (vervanger projectplan volgens de Waterwet en vooral van belang voor investeringen in de zeedijk) belangrijke opgaven. De huidige keur en de algemene regels zijn in 2021 omgevormd tot de waterschapsverordening. Een van de verplichte instrumenten van de Omgevingswet. Alle werkingsgebieden zijn hieraan gekoppeld. Daarmee is onze waterschapsverordening gekoppeld aan geografische locaties. Dat is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet; zichtbaar maken op de kaart welke regels waar gelden. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is begin 2022 uitgesteld tot 1 januari 2023. Het niet goed werkbaar krijgen van het Digitale Stelsel Omgevingswet (het DSO) is hiervoor de reden. Als overheden hebben we tijd nodig om te kunnen oefenen met een goed werkend en ingericht DSO. Afsproken is dat hiervoor minimaal 6 maanden voor inwerkingtreden van de Omgevingswet beschikbaar is. Die tijd was niet beschikbaar. Intussen zijn we begonnen met oefenen met het DSO. Een leerzaam traject wat enige tijd vergt. Als algemeen bestuur bent u via een informele sessie op de hoogte gebracht van de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet. In 2022 nodigen wij u nog uit voor een demonstratie van het werkend DSO.

Hoofdstuk 3 b. Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten betreft de baten en lasten die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende jaren moeten worden beschouwd. De volgende incidentele baten en lasten zijn in de exploitatierekening 2021 meegenomen.

Incidentele baten

- Vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	399.000
- Compensatie voor de gevolgen van de zoutwinning	5.100.000

Incidentele lasten

- Sloop twee VKA gemalen (uitvoering deels in 2021 en deels in 2022)	136.000

De niet geraamde incidentele baten en lasten worden toegelicht in hoofdstuk 2 onderdeel b: analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage.

Hoofdstuk 3 c. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen

In de paragraaf onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen wordt ingegaan op de bedragen die rechtstreeks uit de voorzieningen worden onttrokken, alsmede op het beroep dat op de bestemmingsreserves is gedaan.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves kent het waterschap een aantal bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves worden verstaan: reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. Enkel bij de bestemmingsreserves afkoopsommen, zichtbaarheid en biodiversiteit is sprake van een onttrekking in 2021.

Bestemmingsreserve afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren. Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's en software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen.

Bestemmingsreserve	Onttrekking 2021
Afkoopsommen	928.000

Bestemmingsreserves coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2019-2023 zijn jaarlijks budgetten opgenomen voor duurzaamheid en innovatie, zichtbaarheid, biodiversiteit, aanleg akkerranden en cultuurhistorisch erfgoed. Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op deze budgetten is besloten het restant van de jaarlijkse budgetten in bestemmingsreserves te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserves. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren. Over 2021 is € 40.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve zichtbaarheid en € 6.000 aan de bestemmingsreserve biodiversiteit.

Bestemmingsreserve	Onttrekking 2021
Zichtbaarheid	40.000
Biodiversiteit	6.000

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen op de balans die worden gevormd om verplichtingen, verliezen en risico's op te kunnen vangen, waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs in te schatten. Het waterschap kent de volgende voorziening:

Voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

Voorziening	Onttrekking 2021
Voormalig bestuur en personeel	772.467

Hoofdstuk 3 d. Lopende en afgesloten investeringen in 2021

Algemeen

Het totale restant volume aan beschikbaar gestelde kredieten bedraagt per 31 december 2021 € 64 miljoen (zie bijlage 1).

Het jaar 2021

In 2021 is een investeringsvolume van € 14,0 miljoen gerealiseerd tegen een verwachting van € 15 miljoen. Het lagere investeringsvolume heeft geen invloed op de kapitaallasten voor 2021. Eventuele gevolgen voor 2022 worden aangegeven bij de voorjaarsrapportage 2022. Aangezien het investeringsvolume in lijn is met de verwachting, zal dit eventuele gevolg erg gering zijn. De bruto investering bedraagt € 20,9 miljoen en de subsidies en bijdragen € 6,9 miljoen. Hieronder wordt de stand van zaken per project weergegeven onderverdeeld in lopende projecten en afgesloten projecten in 2021.

De afgelopen periode hebben wel onvoorziene prijsstijgingen plaatsgevonden. Deze prijsstijging wordt ingegeven door de mondiale situatie rond Covid -19 en stagnatie van toeleveranciers door opgetreden schaarste van grondstoffen en materiaal. Opdrachtgever en opdrachtnemer werken op dit moment samen aan een methodiek waarbij naar redelijkheid en billijkheid, in lijn met het contract, wordt gekeken waar deze meerkosten thuishoren. Als dit duidelijk is komen we met een voorstel richting het bestuur.

De gevolgen in 2021 waren nog beperkt, maar vanaf 2022 zal dit naar verwachting een grotere rol gaan spelen.

Lopende projecten

Voor een totaaloverzicht van de lopende projecten wordt verwezen naar bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2021". Hieronder wordt per project een korte toelichting gegeven.

HIR Haren (028)

Krediet: € 7.145.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 6.402.000.

Restantkrediet: € 743.000.

De herinrichting Haren is een landinrichtingsplan waarin onder meer de waterbeheersing wordt verbeterd en op (toekomstige) functies wordt afgestemd. De grote investeringsmaatregelen, grondruilingen en -aankopen zijn inmiddels afgerond. Momenteel verkeert dit project zich daardoor in de nazorgfase. Deze fase loopt, naar verwachting, nog een aantal jaren door. Er zullen nog enkele kleine, maar noodzakelijke aanpassingen in de waterhuishouding of grondposities plaatsvinden.

HIR Westerwolde grondaankopen (033)

Krediet: € 3.394.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 3.367.000.

Restantkrediet: € 27.000.

In de nazorgfase speelt momenteel nog steeds één verwervingszaak voor het Westerwolde gebied. Naar verwachting kan deze in 2022 worden afgerond.

Herinrichting Midden Groningen (076)

Krediet: € 2.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.179.000.

Restantkrediet: € 821.000.

De herinrichting Midden-Groningen is nagenoeg gereed. In het totale plan zijn er nog een aantal werkzaamheden bij onder andere Dannemeer, die nog afgerond moeten worden. Naar verwachting zal dit in 2022 zijn afgerond. Nabij Westerbroek is een ecologische verbindingszone gerealiseerd.

Eén van de onderdelen hierbij is een gemaal. Om dit gemaal visvriendelijk uit te voeren heeft het waterschap in 2021 € 60.000 hieraan bijgedragen.

Landinrichting Laaghalen (115)

Krediet: € 685.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 211.000.

Restantkrediet: € 474.000.

Dit betreft de inrichting van natuurgebied Geelbroek. Dit project wordt getrokken door Prolander (uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe). De inrichting van de natuurvriendelijke oever langs de ruimsloot en 2 vispassages zijn inmiddels gereed. De verdere inrichting van het natuurgebied, in combinatie met wateropgaven voor bovenstrooms water vasthouden (181.000 m³) en aanpak verdroging (360 ha), is vertraagd doordat de afstemming met de omgeving (mede onder invloed van Covid-19) meer tijd kost. Naar verwachting zal de uitvoering in 2023 worden afgerond.

Landinrichting Odoorn (184)

Krediet: € 675.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 432.000.

Restantkrediet: € 243.000.

De werkzaamheden op het terrein zijn afgerond en dit project bevindt zich in de nazorgfase. Er zijn nog een aantal onderhoudspaden, waarvan de eigendomssituatie moet worden aangepast. Daarnaast moet een deel van de grondkosten nog worden gedeclareerd. De verwachting is dat dit project in 2022 zal worden afgerond.

Uitvoering waterplannen (208)

Krediet: € 2.038.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021 € 22.000.

Restantkrediet: € 2.016.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 1.600.000 is de voorgaande jaren met € 80.000 verlaagd en in 2017 met € 518.000 verhoogd uit het krediet van het project Stedelijk waterbeheer (124). Dit is gedaan omdat dit project hetzelfde doel heeft als het project Uitvoering waterplannen (208).

In het project Uitvoering waterplannen zijn al onze toezeggingen opgenomen, vanuit de gemeentelijke waterplannen, richting de gemeenten. Vanwege de hoge prioriteit van de KRW en WB21 is het project Uitvoering waterplannen naar achteren geschoven. De verdere uitwerking zal in 2022 plaatsvinden via onder andere de zogenaamde "stresstests" en het daaruit voortvloeiende Uitvoeringsprogramma van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Aanleg Meerstad (230)

Krediet: € 4.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021 € 0.

Restantkrediet: € 4.000.000.

Het Woldmeer bij Meerstad wordt beetje bij beetje uitgebreid, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen en randvoorwaarden van het waterschap. De toegezegde bijdrage voor de te realiseren berging is nog niet betaald. Projectbureau Meerstad zoekt op dit moment uit op welke wijze en op welk moment dit het beste kan plaatsvinden.

Westerwoldse Aa (246)

Krediet: € 5.238.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 4.368.000.

Restantkrediet: € 870.000.

De uitvoering van het inrichtingsplan Benedenloop Westerwoldse Aa, Kuurbos, Hamdijk en Bovenlanden is in 2021 afgerond. Hiermee is in totaal 4,4 mln. m³ waterberging, ca 6 km natuurvriendelijke oevers, twee vispassages, 244 ha NNN (natuurnetwerk Nederland) natuurgebied en een aantal recreatieve voorzieningen (fietspad, aanlegsteiger, passantenhaven) gerealiseerd. Tevens zijn een aantal cultuurhistorische waarden in het landschap teruggelegd (4,2 km slaperdijk, 2 batterijen en een Koch-bunker).

Om het project geheel af te kunnen ronden zijn in 2020 tussen het waterschap, provincie, gemeenten en terreinbeheerders nadere afspraken gemaakt over beheer en onderhoud en overdracht van gronden. In opdracht van de provincie Groningen zorgt Prolander voor de procedurele afhandeling hiervan. Dit zal in 2022 worden afgerond.

EHS Westerwolde (306)

Krediet € 2.147.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.707.000.

Restantkrediet: € 440.000.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) Westerwolde is gerealiseerd. Nazorg werken, grondtransacties en financiële afronding (Waddenfonds, Van Aa's tot Zee) zullen plaats vinden in 2022. Daarmee is een einde gekomen aan ca. 30 jaar aan voorbereiding en uitvoering van de verschillende deeltrajecten. Voorbereidingen zijn gestart in 2021 voor een feestelijke afronding met projectpartners en bewoners in 2022.

Realiseren overstromingsvlakte Hunze (413)

Krediet: € 2.034.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.627.000.

Restantkrediet: € 407.000.

Het project Beekherstel Hunze is onderdeel van het KRW-programma 'De Hunze, Natuurlijk!'. Het project verkeert in de nazorgfase. We zien dat de natuur hier soms ook verrassend reageert. In enkele situaties behoeven de uitgevoerde werken aanpassingen doordat er toch nog onverwachte en onvoorziene effecten optreden. In 2021 zijn hierdoor ook nog werkzaamheden uitgevoerd. In 2022 en naar verwachting ook nog daarna zullen eveneens nog enkele kleinschalige maatregelen worden uitgevoerd in de beekhersteltrajecten.

Verdrogingsbestrijding (417)

Krediet € 457.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 46.000.

Restantkrediet: € 411.000.

De gebieden Loonediep, Holmers Halkenbroek en Geelbroek zijn aangemerkt als gebieden om, binnen het stroomgebied van de Drentsche Aa, water vast te houden.

In december 2020 zijn in het projectplan 'Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon' nadere beheerregels vastgesteld door het AB voor het verdeelwerk Loon zodat in het beekdal van het Loonediep-Taarlooschediep water zo optimaal mogelijk kan worden vastgehouden.

Het project Holmers-Halkenbroek, waarmee water wordt vastgehouden in de bovenloop van de Drentsche Aa, is inmiddels gereed. Er staat echter nog een evaluatie gepland van eventuele nadelige grondwatereffecten in de omgeving. Mogelijk komen daar nog enige compenserende maatregelen uit voort. Dit wordt waarschijnlijk meegenomen in het planproces voor de inrichting Amerdiep.

De uitvoering van de inrichting van Geelbroek (wordt getrokken door Prolander, uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe) heeft vertraging opgelopen. De uitvoering staat nu gepland voor 2022 en 2023. Het waterschap draagt hier financieel aan bij. Door de herinrichting zal in het gebied meer water kunnen worden vastgehouden.

Baggeren Stedelijk gebied (426)

Krediet € 225.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 225.000.

Er liggen nog een aantal baggerprojecten in stedelijk gebied klaar om opgepakt te worden. Dit betreffen projecten in Assen, Veendam, Pekela en Groningen. De voorbereidingen worden opgestart in 2022.

Groot onderhoud sluizen (496)

Krediet: € 250.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 232.000.

Restantkrediet: € 18.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan o.a. deuren, taatsen, drempels, schuiven, stenen kades, hydrauliek en E-installaties van sluizen en remmingswerken, die een cyclus hebben van 20 tot 40 jaar.

In 2021 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Sluis Eexterveenscheverlaat, sluis Haansvaart, sluis Verlengde Oosterdiep, actieve kolk 4de verlaat Stadskanaal en 2 sluizen Scholtekanaal Klazienaveen:
Instandhoudingsonderhoud metselwerk
- Scheemderverlaat: Herstel beneden- en bovendeuuren
- 4de Verlaat Pekelderhoofddiep; Herstel beneden- en bovendeuuren, taatsen en aanslag
- 5de Verlaat actieve kolk Stadskanaal: Lierrevisies en schilderwerk
- Sluis Blauwe passage: Aanpassing peilbeheerrinket
- Zuiderveldersluis: Aanpassen talud en beschouwing

De laatste geplande werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2022 afgerond.

Masterplan Kaden (500)

Krediet: € 61.319.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 53.882.00.

Restantkrediet: € 7.437.000.

In 2021 zijn diverse projecten uitgevoerd. Het Masterplan Kaden ligt goed op schema, zowel wat betreft het tijdsplan als de kosten. Over de voortgang tot en met het jaar 2021 is een aparte rapportage als bijlage bij deze jaarrekening opgenomen.

Nieuwbouw laboratorium (612)

Krediet: € 5.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 4.800.000.

Restantkrediet: € 200.000.

Er zijn nog een aantal punten die de aannemer nog niet naar tevredenheid heeft opgelost, wat tot gevolg heeft dat we de laatste termijn nog niet uitbetalen. Deze stond gepland voor 1 jaar na oplevering als alle installaties goed functioneren. De problemen hebben onder andere betrekking op de luchtbehandeling en warmte- en koelsystemen.

Er zijn de afgelopen periode een aantal testen en metingen uitgevoerd. Dit is veel trager gegaan dan gewenst, wat (mede) veroorzaakt wordt door Covid-19. In 2022 wordt getracht om oorzaken van de problemen in kaart te brengen en de verwachting is dat de problemen dan in de loop van 2022 opgelost kunnen worden.

WKK Scheemda (624)

Krediet: € 2.438.000; uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.961.000.

Restantkrediet: € 477.000.

Begin 2021 is de aanbesteding geweest van de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda. Op basis van de resultaten van de aanbesteding is in de AB-vergadering van 17 maart 2021 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op rwzi's Assen en Scheemda. Omdat de vervanging van de WKK op de rwzi in Assen eerst moet zijn afgerond voordat de WKK in Scheemda wordt uitgevoerd, zijn voor dit project in 2021 nog niet veel werkzaamheden verricht.

Hermeandering Deurzerdiep - Anreepdiep (677)

Krediet: € 1.309.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 872.000.

Restantkrediet: € 437.000.

De werkzaamheden zijn grotendeels in 2015 uitgevoerd. De planning was dat in 2016 zowel de uitvoering als de financiën zouden worden afgewikkeld. De afwikkeling van grondoverdracht met de provincie Drenthe heeft echter meer tijd in beslag genomen en is begin 2022 afgerond.

Cultuurhistorisch erfgoed (688)

Totaal krediet: € 200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 41.000.

Restantkrediet: € 159.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan cultuur historische elementen aan onze beeldkenmerkende en/of monumentale objecten.

In 2021 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Schutsluis Termunterzijl; schilderwerk staalwerk sluis en brandstoftank;
- Sluis Haansvaart: instandhoudingsonderhoud metselwerk, staalwerk en hout;
- Schutsluis 5^e Verlaat Musselkanaal: herstelwerk aan oud-gemaalgebouw;
- Museumgemaal Cremer: Droogzetten en inspectie terugslagklep uitstroomkoker.

Baggeren stedelijk gebied Groningen (700)

Totaal krediet: € 200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 200.000.

Het baggerwerk is in 2021 niet in uitvoering gekomen, omdat nog geen financiële overeenstemming bereikt is met de gemeente Groningen. Vanwege aanwezige riooloverstorten moet de vrijkomende baggerspecie worden afgevoerd naar een erkend verwerker. Het waterschap is bestuurlijk en ambtelijk in overleg met de gemeente Groningen over een financiële bijdrage m.b.t. de extra kosten voor afvoer en storten van de bagger. Deze bijdrage is nodig om het project binnen het beschikbare totaalkrediet uit te kunnen voeren. De huidige planning is om het baggerwerk in 2022 uit te voeren.

Verbindingskanaal Oosterhorn (701)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 103.000.

Restantkrediet: €- 3.000.

Er heeft gedurende meerdere jaren monitoring en onderzoek plaatsgevonden om een goed inzicht te krijgen in de faalmechanismen die bij de kaden op kunnen treden. De resultaten van deze onderzoeken vormden de basis voor verdere aanpassingen (ophoging, verbreding) van de kaden. In 2021 is de laatste stap gezet om dit project af te ronden door het verhogen en verbreden van de kaden op een aantal locaties en het aanbrengen van een steunberm op één locatie waar de stabiliteit van een kade onvoldoende bleek. Alleen het frezen en inzaaien hebben we uitgesteld en gepland voor een drogere periode in het voorjaar van 2022. Deze werkzaamheden zijn voor 100% declareerbaar bij de Commissie Bodemdaling, zoals in 2014 vastgelegd met de Commissie. De andere werkzaamheden die nodig waren om het kanaal op orde te brengen zijn uitgevoerd en bij de Commissie Bodemdaling geclaimd. Hierdoor hebben we het grootste gedeelte van de door ons gemaakte kosten vergoed gekregen. De laatste claim zal na het inzaaien bij de Commissie ingediend worden. De werkzaamheden zullen dan naar verwachting binnen het krediet afgerond worden.

Duurswold Noord (707)

Krediet: € 4.714.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 4.053.000.

Restantkrediet: € 661.000.

In dit project zijn de volgende werken gerealiseerd:

1. Projectplan Verbetering Noordelijke kade Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem.
2. Projectplan Visvriendelijke oevers Farmsum.
3. Oostoever Afwateringskanaal Duurswold.
4. Projectplan Inrichting Oostoever Schildmeer.
5. Kade- en oeververbetering Duurswold Noord (trajecten a, b, c en d).

Voor een aantal dijktrajecten zijn nog onderhandelingen gaande over een toegangsweg naar een gemaal, grondruil en grondaankopen. De onderhandelingen verlopen moeizaam, maar er is uitzicht op afronding in 2022. Afgelopen jaar is dit gezamenlijk opgepakt met grondaankopen voor het kadeverbeteringstraject Steendam-Tjuchem.

KRW-maatregelen (708)

Krediet: € 450.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 404.000.

Restantkrediet: € 46.000.

In 2016 zijn 10 verschillende projecten opgestart met als doel de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen in de drinkwaterbron Drentsche Aa te verminderen. Alle doelgroepen worden benaderd, zowel burgers, gemeenten, boeren als bedrijven. Er is een Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)-subsidie opengesteld om erfemissie terug te kunnen dringen. Hierop hebben ca. 40 agrariërs ingeschreven; anno 2021 zijn er vijf wasplaatsen gerealiseerd. In 2022 wordt er een laatste realisatieslag georganiseerd. Binnen de maisteelt is bij voorbeeldbedrijven gezocht naar mogelijkheden om minder bestrijdingsmiddelen te gebruiken door duurzaam bodembeheer in combinatie met mechanische onkruidbestrijding. Er is een samenwerking gestart met gemeenten, bedrijven en burgers om de gevolgen van chemische onkruidbestrijding onder de aandacht te brengen, handelingsperspectieven aan te bieden en de aangescherpte wet- en regelgeving te implementeren. In 2019 is een publiekscampagne "chemievrij maakt je blij" gestart; deze heeft in 2020 een online vervolg gekregen. In 2021 is het effect van de campagnes onderzocht. In het project Duurzame Bollenteelt zijn samen met bollentelers plannen gemaakt en uitgevoerd om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te verminderen. Ook is aan dit project een DAW-subsidie gekoppeld, waarmee bollentelers in fysieke maatregelen kunnen investeren. Daarnaast zijn maatregelen gemonitord en is onderzocht wat het aandeel is van het stedelijk gebied. Systeemanalyses, monitoring en kennisontwikkeling zorgen ervoor dat we steeds meer inzicht krijgen en gericht en effectiever maatregelen kunnen treffen. In 2019 is het zogeheten "gebiedsdossier" geactualiseerd. Het project "perceelsemissie" richt zich op het nemen van maatregelen om de afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen vanaf landbouwpercelen in de Drentsche Aa te verminderen. Hiervoor zijn in 2021 o.a. bodembewerkingsmaatregelen uitgevoerd en zijn de effecten hiervan gemonitord. Daarnaast hebben er diverse velddemo's plaatsgevonden. In het kader van een DAW-subsidie die aan dit project gekoppeld is, zijn er door agrariërs machines aangeschaft.

Baggeren Kieldiep (715)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 500.000.

Uit recente metingen is gebleken dat de noodzaak van het baggeren in het Kieldiep niet acuut is. De waterdiepte is hier nog voldoende. Het baggeren van het Kieldiep met aanliggende vaarverbindingen Leinewijk en Westerdiepsterdallen zal niet voor 2025 plaatsvinden.

Tijdens de winter en het voorjaar ontstaat een sliblaag voor de sluizen. Deze 'drempel' verwijderen we jaarlijks voor de start van het vaarseizoen. Deze kosten komen ten laste van het exploitatiebudget.

Baggeren Ruiten Aa en Bourtanger kanaal (716)

Krediet: € 1.500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.469.000.

Restantkrediet: € 31.000.

Het project wordt begin 2022 afgerond. Er resten nog een aantal punten die afgewerkt moeten worden en tevens zal er gestart worden met het ontmantelen van de weilanddepots.

WKK Assen (724)

Krediet: € 3.052.000. Uitgaven en aangepane verplichtingen tot en met 2021: € 2.515.000.

Restantkrediet: € 537.000.

Begin 2021 is de aanbesteding geweest van de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda. Op basis van de resultaten van de aanbesteding is in de AB-vergadering van 17 maart 2021 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op rwzi's Assen en Scheemda. Na ondertekening van het contract met de aannemer is gestart met het uitwerken van de verbetervoorstellen en het uitvoeringsontwerp voor de rwzi Assen. Dit heeft langer geduurd dan voorzien was. In februari 2021 is gestart met fase 1 van de realisatie. Naar verwachting is de vervanging van de WKK op de rwzi van Assen begin 2023 afgerond.

Inrichting Haansplassen (725)

Krediet: € 2.763.000. Uitgaven en aangepane verplichtingen tot en met 2021: € 2.760.000.

Restantkrediet: € 3.000.

Het algemeen bestuur heeft op 13 mei 2015 het projectplan Inrichting Haansplassen vastgesteld. In dit projectplan zijn de natuurinrichting van de Haansplassen (opgave van Herinrichting Midden-Groningen) en de verbetering van 3 km kade en realisatie van 3,5 ha natuurvriendelijke oeverzone langs het naastgelegen Schildmeer (opgaven van het waterschap) in één gezamenlijk project geïntegreerd. De uitvoering van het project is in 2015 gestart en het oorspronkelijke plan was om dit in 2017 af te ronden. Door o.a. weersomstandigheden is dit echter niet gelukt. In 2018 is het waterdeel (kade en oevers) opgeleverd. In 2019 zijn de laatste werken uitgevoerd. De grondoverdracht kost echter meer tijd dan voorzien en zal zo spoedig mogelijk afgerond worden, naar verwachting in 2022. De kosten van de grondoverdracht bedragen ongeveer € 30.000,-, waardoor het krediet zal worden overschreden. Dit komt doordat tijdens de uitvoering van het project de kosten iets hoger zijn uitgevallen dan begroot. Dit had te maken met de slechte weersomstandigheden tijdens de aanleg van het fietspad op de kade. Daarnaast was het realiseren van de natuurvriendelijke oever langs het Schildmeer technisch lastiger dan voorzien.

Stedelijk waterbeheer 2019 (732)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangepane verplichtingen tot en met 2021: € 80.000.

Restantkrediet: € 20.000.

Met de overdracht van het stedelijk water van gemeenten naar ons waterschap zijn ook investeringen gemoed om de situatie te laten voldoen aan de eisen. Het betreft dan vooral het wegwerken van achterstallig onderhoud aan waterbodems en kunstwerken. In overleg met de gemeenten wordt beoordeeld welke investeringen noodzakelijk zijn en op basis hiervan zal een prioritering worden gemaakt. Momenteel wordt gewerkt aan diverse trajecten. In verband met hoogwater en Covid-19 zijn de werkzaamheden nog niet afgerond. De planning is de werkzaamheden in het voorjaar van 2022 af te ronden.

Stedelijk waterbeheer 2020 (733)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangepane verplichtingen tot en met 2021: € 33.000.

Restantkrediet: € 67.000.

Een vooronderzoek (Waterbodem onderzoek) in de Middensloot in Wildervank is inmiddels uitgevoerd.

In verband met Covid-19 is besloten de voorbereiding en realisatie van een aantal trajecten van de Middensloot te Wildervank uit te stellen. Vooruitlopend op het schonen van de sloten wordt in 2022 een duiker aangelegd van de middensloot naar het Westerdiep. Hiervoor is een één op één gesprek gevoerd en is er geen informatie avond nodig.

Beheerprogramma Natuurvriendelijke oevers (740)

Krediet: € 2.951.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.699.000.

Restantkrediet: € 1.252.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 3.962.000 is verlaagd met in totaal € 1.011.000 naar € 2.951.000. Van deze € 1.011.000 is € 236.000 ingezet voor het project afwateringskanaal Fiemel (655) en € 750.000 om projecten in de agrarische sector mogelijk te maken die bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) (773). Daarnaast is er nog € 25.000 ten laste van dit krediet ingezet voor project Kadetraject Tjuchem (822). Deze verlaging is met name mogelijk doordat we POP3 subsidie hebben kunnen realiseren binnen het KRW-programma. Tot en met 2021 zijn alle natuurvriendelijke oevers (NVO) gerealiseerd of in uitvoering gebracht voor het KRW waterlichaam, Kanalen Westerwolde. Voor de planperiode 2022-2027 is er geen KRW NVO opgave meer voor de Kanalen Westerwolde en wordt daarmee voldaan aan de KRW opgave. Voor de KRW waterlichamen, Kanalen Hunze-Veenkoloniën is 17 km aan NVO gerealiseerd of in uitvoering gebracht. Voor de Kanalen Hunze-Veenkoloniën ligt er in de nieuwe planperiode 2022-2027 nog een restopgave van 9 km aan NVO. Voor deze restopgave zijn over een lengte van 1,2 km al gronden aangekocht voor het realiseren van een NVO.

In het Noord-Willemskanaal is in 2021 550 m NVO opgeleverd (als meekoppelkans met damwandvervangings door provincie Drenthe). In 2021 is een projectplan vastgesteld voor 1200 m NVO in het Noord-Willemskanaal. Deze 1.200 m wordt gerealiseerd in 2022. Met de gemeente Assen is verder een afspraak gemaakt over de aanleg van 800 m NVO in combinatie met de aanleg van een fietspad in 2022. En in de planuitwerking voor kadeverbetering nabij de Wittemolen is de realisatie van 500 m NVO opgenomen. De uitvoering hiervan is voorzien in 2022/2023.

In Duurswold is over een lengte van 120 meter een NVO aangelegd en wordt over een lengte van 1.400 m reeds aanwezige NVO's verbeterd. Dit is voor een deel reeds uitgevoerd en zal in 2022 nog een vervolg krijgen.

Binnen waterlichaam Kanalen-Oldambt is in 2021 langs het Verbindingskanaal over een lengte van 1.200 m de bestaande NVO geoptimaliseerd tijdens werkzaamheden aan de kering.

Beheerprogramma Vispassages (741)

Krediet: € 609.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 952.000.

Restantkrediet: € -343.000.

In 2020 is besloten om in combinatie met pomprenovatie het visvriendelijk maken van de pompen in gemaal Oostermoer uit te voeren. Er is in 2020 een POP3 subsidie voor deze vispassage toegekend als onderdeel van een gecombineerde subsidie voor enkele andere deelprojecten in dezelfde omgeving. In 2020 is gestart met de technische voorbereiding en de uitvoering was voorzien in 2021. Door leverantieproblemen worden de werkzaamheden in 2022 afgerond.

Momenteel is sprake van een negatief restantkrediet, aangezien de indiening van de subsidiedeclaratie nog plaats moet vinden. De subsidie zal later uitbetaald worden. Naar verwachting zal het project, na uitbetaling van deze subsidie, binnen het krediet afgerond worden.

Maatregelen waterlichaam Drentsche Aa (742)

Krediet: € 2.010.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.457.000.

Restantkrediet: € 553.000.

Het oorspronkelijke krediet is met € 1.905.000 verlaagd, doordat het project Rolderdiep in de volgende programmaperiode (2022-2027) wordt uitgevoerd.

In het kader van het project Beekverhoging zijn voor drie trajecten van de Drentsche Aa door het AB projectplannen vastgesteld. Dit betreft de trajecten Loonerdiep-Taarlooschediep, Anloërdiepje en Zeegserloopje. De uitvoering van de plannen zal plaatsvinden in 2021 en 2022.

Ook is het projectplan voor hermeandering van het Witterdiep in 2020 vastgesteld door het AB. Dit plan is in 2021 gestart en wordt in 2022 afgerond.

De hermeandering en het opheffen van barrières voor vismigratie van het Rolderdiep maken onderdeel uit van de bredere inrichting Rolderdiep. Dit project wordt getrokken door Prolander. De planvoorbereiding is gestart, maar zal nog de nodige tijd vragen. Het beschikbaar krijgen van de benodigde gronden is een belangrijk en tijdrovend onderdeel van dit project. Hierdoor zal de feitelijke inrichting pas in de volgende planperiode (2022 – 2027) gerealiseerd kunnen worden.

Maatregelen waterlichaam De Hunze (744)

Krediet: € 2.528.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 488.000.

Restantkrediet: € 2.040.000.

In 2021 is in het Hunzegebied het project Paardetangen afgerond en in gebruik genomen net zoals het project Flessenhals Voorste diep. De planvorming voor project De Branden is in 2021 grotendeels gereed en wordt begin 2022 afgerond waarna de uitvoering kan starten. Voor Project Noordma is het schetsplan gereed en daarop zal in 2022 worden gedetailleerd naar het definitieve plan en de daaraan gekoppelde vergunningprocedure. Start van de uitvoering is ook gepland in 2022.

Maatregel waterlichamen Zuidlaardermeer (745)

Krediet: € 4.192.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 4.192.000.

Het maatregelplan Zuidlaardermeer is in 2019 in het algemeen bestuur behandeld. Samen met de belanghebbende partijen rondom het Zuidlaardermeer en de betrokken partners werken we nu en de komende jaren aan de uitwerking en uitvoering van verschillende maatregelen.

In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding. In 2021 hebben we de basis voor de Inrichting oevers Zuidlaardermeer / rietrevitalisatie in beeld gebracht. Dit zal in 2022 tot een concreet uit te voeren plan leiden.

IM 2019 (747)

Krediet: € 625.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 480.000.

Restantkrediet: € 145.000.

In het afgelopen jaar 2021 is er nagenoeg niets extra's uitgegeven op dit krediet. De oorzaak hiervan is de moeilijke levering van componenten door de corona pandemie. In 2022 zullen er uitgaven plaatsvinden voor het nieuwe pasjessysteem, inclusief de digitale sleutels voor onze objecten. Verder zullen er firewalls voor de buitenlocaties worden aangeschaft.

IM 2020 (748)

Krediet: € 1.025.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 994.000.

Restantkrediet: € 31.000.

In 2021 zijn werkzaamheden uitgevoerd m.b.t. de invoering van het concept van de digitale overheid. In 2022 zal er een uitbreiding van de backup en vervanging van de accu's in computerruimtes plaatsvinden.

Grootonderhoud RWZI's 2021 (750)

Krediet: € 750.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 749.000.

Restantkrediet: € 1.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden op basis van het Groot onderhoud RWZI's (GOR) zijn grotendeels uitgevoerd. Per onderdeel is bekeken of een grote revisie of vervanging noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. Een klein deel van de werkzaamheden en bestellingen wacht nog op afronding of levering in 2022.

Vervanging onderhoudsbeheersysteem (751)

Krediet: € 275.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 230.000.

Restantkrediet: € 45.000.

Het verouderde onderhoudsbeheersysteem is in de eerste fase van dit project vervangen door een nieuw onderhoudsbeheersysteem. Het project bestaat in totaal uit 5 fasen. Er wordt nu gewerkt aan de afronding van de fase van 'het automatiseren van rapportages' en er is een begin gemaakt met het automatiseren van werkvergunningen. Daarna volgen de fases 'groot onderhoud overzetten naar het onderhoudsbeheersysteem' en ten slotte 'koppelingen met andere systemen leggen'.

Dijkversterking Tusschenklappenpolder (757)

Krediet: € 4.500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 4.128.000.

Restantkrediet: € 372.000.

In 2020 is op basis van onderzoeken bepaald hoe de dijkversterking moet worden uitgevoerd. De ontwerpen zijn gemaakt en het omgevingsproces voor de ontwerpen is doorlopen. Aan het eind van 2020 is het Projectplan Waterwet opgeleverd. Uitvoering van de werkzaamheden heeft deels plaatsgevonden in de tweede helft van 2021 en het restant vindt plaats in 2022.

Boezemkades oeverfixaties 2021 (758)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 513.000

Restantkrediet: € -13.000.

Op diverse locaties zijn oeverwerkzaamheden in 2021 uitgevoerd. Door leverantieproblemen moet een deel van de werkzaamheden in 2022 worden uitgevoerd. Ter plaatse van één van de locaties in 2021 bleek tijdens de werkzaamheden dat er aanvullende maatregelen nodig waren om de oever te versterken, waardoor er een overschrijding heeft plaatsgevonden.

Stedelijk waterbeheer 2021 (762)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0

Restantkrediet: € 100.000.

Aangezien voor de werkzaamheden een informatieavond nodig is, is besloten de werkzaamheden te verplaatsen naar het voorjaar 2022.

Vervangen daken (763)

Krediet: € 135.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0

Restantkrediet: € 135.000.

Het krediet vervangen daken is bestemd voor nieuwe daken op een aantal werkplaatsen en is gekoppeld aan de asbestsanering van de bestaande daken. Dit project wordt opgepakt in combinatie met het project voor de locatie Veele en wordt uitgevoerd in 2022 en 2023.

Onderhoudsmachines 2021 (764)

Krediet: € 1.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 663.000

Restantkrediet: € 537.000.

In 2021 is niet het gehele investeringsprogramma uitgevoerd. Reden hiervoor is onduidelijkheid m.b.t. het kentekenen van nieuwe machines. Veel van onze machines hebben een vaste aanbouw. Dat betekent dat bijvoorbeeld de trekker en aanbouw in één keer op kenteken gezet moeten worden. In verband met onduidelijkheid over de keuringen die daarbij horen, waarbij ook de RDW geen opheldering kon geven, is de aanschaf van een aantal machines uitgesteld. Ondertussen is er meer duidelijkheid en wordt er volop gewerkt aan de aanbesteding van deze machines. Het restant krediet zal hiervoor worden ingezet.

DAW bijdrage regionale regeling Groningen (773)

Krediet: € 750.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 427.000.

Restantkrediet: € 323.000.

Dit betreft het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), waarmee projecten van de agrarische sector in Groningen en Drenthe worden gefinancierd. De feitelijke subsidieverstrekking loopt via de provincies. Het waterschap verstrekt bijdragen aan de provincies voor subsidieprojecten.

In tegenstelling tot de DAW projecten in Drenthe lopen de projecten in Groningen qua uitvoering nog door in 2022.

IM 2021 (778)

Krediet: € 590.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 217.000.

Restantkrediet: € 373.000.

In 2021 is een nieuw draadloos netwerk aangeschaft en geïnstalleerd op de locaties. Ook zijn er nieuwe modems aangeschaft voor de verbinding met objecten. Het budget IBP (Informatie Bedrijfsvoering Plan) is deels besteed aan maatregelen voor de BIO en AVG.

Dit jaar zullen er de nieuwe ICT-werkplekken worden ingericht en zal er uitbreiding van de digitale sloten voor buitenlocaties plaatsvinden.

Tevens zal er nieuwe software voor beveiliging van onze devices zoals laptops, tablets en smartphones worden aangeschaft.

Digitale handtekening (788)

Krediet: € 50.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 6.000.

Restantkrediet: € 44.000.

In verband met het opzetten van het Informatie Bedrijfsvoering Plan (IBP) is er afgelopen jaar slechts beperkt ingezet op de verdere ontwikkeling van de digitale handtekening. Binnen de prioriteiten van het IBP is deze naar achteren verschoven. In 2022 zal deze alsnog afgerond worden.

Open Informatieportaal 2021 (793)

Krediet: € 30.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 30.000.

Voor de uitbreiding van ons open informatieportaal wordt onder andere gebruik gemaakt van externe ondersteuning om geïnventariseerde vragen van partijen als ingelanden, bureaus en overheden te vertalen naar gebruiksklare informatie. Deze wordt via een webservice opengesteld via onze eigen website en het Gegevens Knooppunt Groningen (GKG). In 2022 zal dit worden afgerond.

Basisregistratie Ondergrond (BRO) 2021 (794)

Krediet: € 40.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 40.000.

Met de wettelijk verplichte invoering van deze basisregistratie moeten er aanpassingen aan onze database gedaan worden om uitwisseling met deze basisregistratie mogelijk te maken. Bovendien zal er een Geo-Technisch Archief ingericht moeten worden om ervoor te zorgen dat door ons verzamelde data beschikbaar is en blijft voor de toetsing van onze keringen in het kader van het Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI). In 2018 en 2019 is hiermee een aanvang gemaakt. Destijds was de impact van deze basisregistratie niet in te schatten. In 2020 heeft dit vervolg gekregen, waarbij de taken uit het IBP (Informatie Bedrijfsvoering Plan) leidend waren. Dit zal in 2022 worden afgerond.

Geo Info & Metadata/data op orde (795)

Krediet: € 60.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 10.000.

Restantkrediet: € 50.000.

In verband met de wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit Digitale overheid 2017, Archief 2020, Wet Open Overheid en Omgevingswet is het noodzakelijk de data op orde te krijgen en te voorzien van de voorgeschreven metadata. Buiten deze verplichting om is het ook voor onze eigen organisatie noodzakelijk om op een juiste manier met gevalideerde en complete informatie te kunnen werken. Aangezien de invoering van de archiefwet is uitgesteld tot 2024 is ook de uitvoering verschoven naar 2022.

Fosfaatverwijdering RWZI Gieten (799)

Krediet: uitvoering € 2.662.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 2.320.000.

Restantkrediet: € 342.000.

In de AB-vergadering van 17 februari 2021 is een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 2.662.000,- voor de realisatie van een fosfaat verwijderingsinstallatie op de rwzi Gieten, waarna eind maart het contract met de aannemer voor ontwerp, bouw en onderhoud van de installatie is ondertekend. Het grootste gedeelte van 2021 is besteed aan het uitwerken van het ontwerp, het aanvragen van de benodigde vergunningen en de voorbereidingen voor de realisatie. Conform planning zijn de werkzaamheden op de rwzi Gieten in december 2021 van start gegaan. De planning is dat de nieuwe fosfaatverwijderingsinstallatie in de 2^e helft van 2022 in gebruik genomen kan worden.

Zonnecarports parkeerterrein (810)

Krediet: € 555.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 4.000.

Restantkrediet: € 551.000.

In 2021 hebben we verdere voorbereidingen getroffen en kennis opgedaan van vergelijkbare projecten in onder andere de gemeenten Dronten en Westerkwartier. Begin 2022 heeft een marktconsultatie plaatsgevonden om de technische en financiële haalbaarheid van het project te toetsen. De markt heeft hier overwegend positief op gereageerd. De plaatsing van zonnecarports op de parkeerplaats in Veendam zal naar verwachting in de tweede helft van 2022 plaatsvinden. De gesprekken met de gemeente Veendam over de zonnecarports op de parkeerplaats Veendam hebben in de afgelopen periode plaats gevonden. De gemeente is bezig met de voorbereiding om de huidige (rode) verharding in de parkeervakken te vervangen door klinkerverharding en is voornemens om dit in 2022 uit te voeren. Parallel daaraan zijn wij als waterschap de voorbereidingen aan het treffen voor het plaatsen van de zonnecarports. Met de gemeente is afgesproken om de planning van deze beide projecten op elkaar af te stemmen.

Watersysteem Hunze BHP 2022-2027 (812)

Krediet: € 16.625.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 16.625.000.

Dit betreft verschillende beekherstelprojecten die in samenhang met vismigratie knelpunten opheffen en de inrichting van NNN (Natuurnetwerk Nederland) zijn gedefinieerd. Afhankelijk van de voortgang bij het vrijmaken van gronden voor inrichting zal de definitieve afbakening van het deelproject worden bepaald.

De voorbereiding van deelproject Boonspolder/Spijkerboor is in 2021 gestart. Verder is ook de voorbereiding van Bronnegermaden gestart en is in het Achterste diep tezamen met de het pilotproject ontwikkeling van natuur inclusieve landbouw de verkenning naar een duurzame toekomstbestendige inrichting van het gebied opgepakt.

NVO's BHP 2022-2027 (816)

Krediet: € 3.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 3.200.000.

In de komende planperiode zullen er 5,5 km NVO's worden aangelegd in het NWK en 9 km in de kanalen Hunze/Veenkoloniën. Tevens vindt er optimalisatie van bestaande NVO's plaats in de rest van de KRW waterlichamen op verschillende trajecten.

Visveiligheid maatregel bij gemaal Duurswold (819)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 22.000.

Restantkrediet: € 78.000.

Het visveilig maken van de pompen van gemaal Duurswold komt voort uit de in juli 2018 vastgestelde visie vismigratie "Van Wad tot Aa" voor de periode 2018-2027. In 2020 en 2021 zijn een aantal technische vooronderzoeken uitgevoerd m.b.t. het visveilig maken van gemaal Duurswold. Deze zullen in de loop van 2022 afgerond worden waarna de uitkomsten in de tweede helft van 2022 worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Aanpassing RGM Hoogezand (821)

Krediet: € 303.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 144.000.

Restantkrediet: € 159.000.

Een aantal onderzoeken zijn uitgevoerd en de belangrijkste componenten voor het plaatsen van de derde pomp zijn ingekocht. De aanbesteding voor het uitvoeren van de werkzaamheden loopt en zal in maart 2022 worden afgerond. De planning is dat de werkzaamheden rond de zomer van 2022 worden uitgevoerd.

Kadetraject Tjuchem (822)

Krediet: € 125.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 125.000.

Het kadetraject in Tjuchem maakt onderdeel uit van het kadetraject Steendam-Tjuchem en wordt op deze locatie gecombineerd met de aanleg van een natuurvriendelijke oever en een stapsteen voor de ecologische verbindingszone tussen Midden-Groningen en Blauwe Stad. Voor dit traject is een Europese subsidie en subsidie bij de provincie Groningen aangevraagd. De Europese subsidie is echter niet toegekend. Momenteel wordt nog gezocht naar alternatieve financiering. Op basis van de uitkomsten van deze alternatieve financiering wordt een vervolg gegeven aan dit project

Baggeren kanalen stedelijk gebied (831)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 486.000.

Restantkrediet: € 14.000.

Het baggerwerk is eind 2021 fysiek afgerond. De vrijgekomen bagger is op aangrenzende percelen gelegd om in te drogen. De afstemming/overeenstemming met de perceeleigenaren m.b.t. ontvangst van baggerspecie heeft meer tijd gekost dan vooraf ingeschat. In het voorjaar van 2022 wordt de ingedroogde bagger verwerkt over de percelen.

Energiezuinige maatregelen Veele (832)

Krediet: € 1.569.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 6.000.

Restantkrediet: € 1.563.000.

De voorbereidingen voor het aanbesteden van het werk voor de verduurzaming van de locatie Veele zijn gestart in de tweede helft van 2021. Er is in 2021 € 6.000,- uitgegeven voor het vervangen van de cv-ketel van de timmerwerkplaats.

Financieel systeem en projectenadministratie (833)

Krediet: € 200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 200.000.

Dit betreft de vervanging van het financieel systeem en de projectenadministratie.

Het huidige financieel systeem is vanaf 2000 in gebruik. Enkele jaren later is hier de projectenadministratie als maatwerk aan toegevoegd. Inmiddels is het systeem zodanig technisch verouderd dat een goede werking op termijn niet meer kan worden gegarandeerd.

Tevens wordt het steeds moeilijker gewenste aanpassingen als gevolg van gewijzigde informatiebehoefte aan te brengen. Daar komt bij dat de leverancier heeft aangegeven dat het systeem binnen een termijn van drie jaar wordt uit gefaseerd.

In 2021 heeft de projectgroep een start gemaakt met een eerste inventarisatie van de eisen en wensen waar het nieuwe systeem aan moet voldoen. Voor 2022 staat de verdere selectie en aanschaf van het nieuw systeem gepland. Voor 2023 staat vervolgens de implementatie gepland, waarna vanaf 2024 gebruik wordt gemaakt van het nieuwe systeem.

Beheer BGT 2021 (839)

Krediet: € 70.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 24.000.

Restantkrediet: € 46.000.

Voor het bijhouden van wijzigingen/mutaties van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) in het kader van uniformering van deze BGT laten we in samenwerking met inliggende gemeenten en provincies dit gezamenlijk uitvoeren.

Watersysteem Drentsche Aa BHP 2022-2027 (847)

Krediet: € 5.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 5.000.000.

In de komende planperiode zal hermeandering van 2,5 km Amerdiep en 2,5 km Rolderdiep gaan plaatsvinden.

Droogte maatregelen (852)

Krediet: € 792.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 645.000.

Restantkrediet: € 147.000.

Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomers van 2018 en 2019 is een maatregelen pakket opgesteld. De afgelopen jaren zijn de volgende maatregelen uitgevoerd:

- Vergroten duiker Slochterhaven;
- Vergroten duikers Laudermarke;
- Automatiseren peilregeling sluisen.

Het automatiseren van de peilregeling bij het 2e en 5e Verlaat heeft vertraging opgelopen omdat na de installatie de spindels van de rinketschuiven niet bleken te functioneren. De aannemer werkt aan een oplossing en we verwachten het project voor het zomerseizoen 2022 afgerond te hebben.

Droogtemaatregelen in het Rhederveld verlopen moeizaam vanwege overleg met aanliggende landbouwers over verbreding van watergangen.

Veiligheid sluisen Termunterzijl (853)

Krediet: € 350.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0

Restantkrediet: € 350.000.

Dit project is nog niet in uitvoering genomen. Er moet nog overeenstemming worden bereikt over de wijze van contractvorming voor voorbereiding en uitvoering.

Baggeren Termunterzijdiep (860)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 49.000.

Restantkrediet: € 451.000.

Het baggerwerk loopt in één opdracht met "Baggeren kanalen stedelijk gebied" (831). Vanwege de vertraging in de afstemming/overeenstemming met de percee-eigenaren in dat project is dit baggerwerk niet in 2021 uitgevoerd. Het baggerwerk staat nu gepland voor 2022.

Baggeren Mussel Aa kanaal (861)

Krediet: € 1.450.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 26.000.

Restantkrediet: € 1.424.000.

De voorbereiding heeft enige vertraging opgeleverd vanwege de Covid-19 pandemie. Door personele capaciteitsproblemen is het waterbodemonderzoek later opgeleverd. Het baggerwerk staat nu gepland voor uitvoering in 2022 met een uitloop naar 1^e kwartaal 2023.

Bijdrage gemalen Hoogeveense Vaart (864)

Krediet: € 205.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 205.000.

De aanvoergemalen in de Hoogeveense Vaart worden onderhouden door de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Deze gemalen zijn belangrijk voor de wateraanvoer naar het zuidelijk deel van ons waterschap. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten.

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de voortgang bij de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Beide waterschappen hebben gemeld op basis van eigen inspecties beter inzicht te krijgen in de urgentie en prioritering. Als gevolg van het opnemen van de aanvoergemalen in hun organisatie kost dit enige tijd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden in 2022 worden uitgevoerd.

Bijdrage gemalen Drentse Hoofdvaart (865)

Krediet: € 175.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 175.000.

De aanvoergemalen in de Drentse Hoofdvaart worden onderhouden door het waterschap Drents Overijsselse Delta. Deze gemalen zijn belangrijk voor de wateraanvoer naar het Drents deel van ons waterschap. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten.

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de voortgang bij het waterschap Drents Overijsselse Delta. Het waterschap heeft gemeld op basis van eigen inspecties beter inzicht te krijgen in de urgentie en prioritering. Als gevolg van het opnemen van de aanvoergemalen in hun organisatie kost dit enige tijd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden in 2022 worden uitgevoerd.

Oldambtmeer BHP 2022-2027 (874)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 500.000.

In de komende planperiode zullen in het Oldambtmeer verbeterde oevers- en moeraszones worden aangelegd.

Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland (880)

Krediet: € 460.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 231.000.

Restantkrediet: € 229.000.

In 2021 is de planvorming van de kadeversterking Lappenvoort-Oosterland van start gegaan om eind 2022 tot een inrichtingsplan met ontwerp te komen. Er is in augustus 2021 een adviesbureau en aannemer aangehaakt die ondersteunen bij de planvorming.

Daarnaast is er een aanvullend vervolgonderzoek voor het inrichtingsplan en ontwerp uitgevoerd. In 2022 zullen meerdere vervolgonderzoeken volgen.

Modificaties RWZI Veendam (903)

Krediet: € 75.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 75.000.

Dit betreft een voorbereidingskrediet waarmee een ontwerp en raming moet worden opgesteld door een adviesbureau. De procedure voor de keuze van een adviesbureau loopt. De verwachting is dat het advies in april/mei 2022 wordt opgeleverd.

DAW Drenthe 2022 (918)

Krediet: € 400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 400.000.

Voor de periode totdat het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van kracht is (2023) heeft het algemeen bestuur € 400.000,- beschikbaar gesteld voor onze bijdrage aan regionale DAW projecten in Drenthe.

DAW Groningen 2022 (919)

Krediet: € 900.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 900.000.

Voor de periode totdat het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van kracht is (2023) heeft het algemeen bestuur ingestemd met het opzetten van een vervolg op de DAW projecten voor de jaren 2021 en 2022. Hiervoor heeft het algemeen bestuur € 900.000,- beschikbaar gesteld als bijdrage aan regionale DAW projecten in Groningen.

Afgesloten projecten in 2021

In 2021 zijn projecten met in totaal een krediet van € 16,8 miljoen afgesloten. Van de in 2021 afgesloten projecten is € 1,9 miljoen van het krediet niet besteed. Deels is dit het gevolg van lagere kosten, onder andere door aanbestedingsvoordelen, en deels door het (gedeeltelijk) vervallen van voorgenomen projecten. De afgesloten projecten staan genoemd in bijlage 2 "Overzicht afgesloten projecten 2021". Deze projecten zijn grotendeels binnen het beschikbare krediet uitgevoerd. Bij de projecten die niet binnen het beschikbare krediet zijn uitgevoerd, wordt een toelichting op de overschrijding gegeven.

De in 2021 afgesloten projecten worden hieronder toegelicht.

Groot onderhoud stuwen (467)

Krediet: € 200.000. Uitgaven tot en met 2021: € 200.000.

Restantkrediet: € 0.

Op basis van inspecties en risico's zijn civieltechnische werkzaamheden verricht aan de in- en uitstroom damwandconstructies van stuwen. Een drietal stuwen zijn voorzien van een nieuwe damwandconstructie. Daarnaast zijn op basis van de technische status een viertal stuwen volledig werktuigkundig gereviseerd en is één stuw volledig vervangen. Ook zijn een viertal stuwen voorzien van een nieuwe elektrische installatie en zijn noodzakelijke elektrotechnische aanpassingen uitgevoerd.

Grootonderhoud sluizen 2020 (496)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2021: € 223.000.

Restantkrediet: € 27.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan o.a. deuren, taatsen, drempels, schuiven, stenen kades, hydrauliek en E-installaties van sluizen en remmingswerken, die een cyclus hebben van 20 tot 40 jaar.

In 2020 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Sluis Purit en 6^e Verlaat: instandhoudingsonderhoud metselwerk;
- Kielsterverlaat: nieuwe benedendeuren en drempels en taatsen;
- Vlagtweddersluis: herstel bovendeuuren, taatsen en aanslag;
- 3^e Verlaat actieve kolk Stadskanaal: nieuwe benedendeuren;
- 1^e Verlaat Stadskanaal: remmingswerk hersteld;
- Van een viertal sluizen zijn de hydrauliekslangen vervangen.

De laatste geplande werkzaamheden zijn in het eerste kwartaal van 2021 afgerond.

Vervanging hekwerk zeedijk (602)

Krediet: € 50.000. Uitgaven tot en met 2021: € 51.000.

Restantkrediet: € -1.000.

In 2021 is wederom een deel van de afrastering langs de zeedijk vervangen, aansluitend op het traject uitgevoerd in 2020. Jaarlijks worden 1 of 2 vee overgangen vervangen door een robuuste verzwaarde constructie. Ook worden elk jaar de slechtste delen van het hekwerk vervangen door een nieuw en duurzamer hekwerk. De lichte overschrijding is veroorzaakt door de prijsstijging op benodigde metaalonderdelen.

Schouwbare sloten (647)

Krediet: € 30.000. Uitgaven tot en met 2021: € 5.000.

Restantkrediet: € 25.000.

Dit betreft het eenmalig in schouwbaar staat te brengen van nieuwe schouwsloten. Daarna moeten de aanliggende eigenaren de sloot jaarlijks schonen. In 2021 zijn er weinig nieuwe sloten onder schouw gezet. Hierdoor zijn ook weinig sloten eenmalig in schouwbaar staat gebracht.

Herprofilen boezemkaden 2020 en 2021 (692)

Totaal krediet: € 1.100.000. Uitgaven tot en met 2021: € 1.112.000.

Restantkrediet: - € 12.000.

In 2020 en 2021 zijn o.a. meerdere trajecten langs de Zuidlaardervaart en de Hunze bij de Groeve opgehoogd en opnieuw geprofileerd. De kredietoverschrijding is met name veroorzaakt door de benodigde grondtransacties in een deel van het projectgebied. Hiervoor was medewerking nodig van meerdere aangrenzende eigenaren. Om de benodigde medewerking te verkrijgen zijn o.a. kosten gemaakt voor externe bemiddeling en zijn een aantal aanvullende wensen ingewilligd t.a.v. afwerking van de kering.

In 2021 zijn werkzaamheden aan de kering rond de Groeve afgerond. Vervolgens is het ophogen opgestart van ca. 5 km kering rond de Westerbroeksemadepolder. Dit werk is inmiddels in de afwerkingsfase. De meerkosten op dit project ten opzichte van de aanbesteding worden met name veroorzaakt door de grotere hoeveelheid grond die nodig is om het gewenste profiel te kunnen realiseren. Deze kering wordt in 2022 afgewerkt. De voorbereidingen voor het ophogen en herprofilen van de aangrenzende Kropswolderbuitenpolder zijn opgestart.

Aanschaf onderhoudsmachines 2020 (711)

Totaal krediet: € 172.000. Uitgaven tot en met 2021: € 145.000.

Restantkrediet: € 27.000.

In 2020 is een machine besteld die door covid-19 een langere levertijd heeft. In de loop van 2021 is deze machine afgeleverd.

Groot onderhoud zeeobjecten 2020 (718)

Krediet: € 310.000. Uitgaven tot en met 2021: € 308.000.

Restantkrediet: € 2.000.

Als gevolg van een inspectie van een externe partij en eigen inspecties zijn in 2021 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen besturing (hardware en software) brug en vispassage Nieuwe Statenzijl. De oude PLC (computer voor de aansturing) is vanwege leeftijd (20 jaar oud) preventief vervangen. Tevens is een nieuw functioneel ontwerp (beschrijving van de werking van brug en vispassage) gemaakt. De software voor de nieuwe PLC is herschreven.
- Bij de keersluis van Termunterzijl zijn van de laatste twee schuiven de tandheugels volledig gereviseerd. Daarnaast zijn de schuiven zelf geconserveerd.
- Bijemaal Fiemel zijn schilderwerken uitgevoerd.
- Bij de oude zeesluis is metselwerk verricht aan de sluiscolk en trappen.

Grootonderhoud RWZI's 2020 (723)

Krediet: € 710.000. Uitgaven tot en met 2021: € 711.000.

Restantkrediet: -€ 1.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden op basis van het Groot onderhoud RWZI's (GOR) zijn uitgevoerd. Per onderdeel is bekeken of een grote revisie of vervanging noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. De afrondende werkzaamheden zijn in 2021 uitgevoerd.

Uitbreiding netwerkopslag GEO info (728)

Krediet: € 55.000. Uitgaven tot en met 2021: € 50.000.

Restantkrediet: € 5.000.

Met de invoering van de wettelijk verplichte basisregistraties (o.a. Basisregistratie Grootchalige Topografie) en het beheer daarvan neemt de hoeveelheid te bewerken en verwerken data sterk toe.

Om deze data te kunnen bewerken en beschikbaar te stellen voor de organisatie is uitbreiding van de opslagcapaciteit noodzakelijk. De capaciteit zal worden gebruikt voor rasterdata, luchtfoto's, topografische data, data stereokartering, data mutatiesignalering en het conserveren van brondata. De toepassing van deze data ligt op het vlak van stereo-cartografie, mutatiesignalering, handhaving, bodemdaling (Nedmag, veenoxidatie) en tariefdifferentiatie heffing. De software voor deze toepassingen is reeds aanwezig binnen onze organisatie. De uitvoering heeft plaats gevonden in 2021.

Aanschaf laboratoriumapparatuur 2021 (738)

Krediet: € 200.000 Uitgaven tot en met 2021: € 197.000.

Restantkrediet: € 3.000.

Er is een LCMS aangeschaft die gebruikt wordt voor de bepaling van medicijnresten. Vanwege de toename van de meetvraag voor zowel gewasbeschermingsmiddelen als medicijnresten was investering in een tweede LCMS noodzakelijk. Door deze investering is het ook mogelijk om sneller in te spelen op de vraag om nieuwe stoffen te meten. Door de toegenomen flexibiliteit kan de ontwikkeling van methodes om deze stoffen te kunnen meten worden versneld.

Vervanging Landmeetapparatuur (746)

Krediet: € 20.000. Uitgaven tot en met 2021: € 15.000.

Restantkrediet: € 5.000.

Door aanpassing van ons inwinsysteem en vereenvoudiging van het proces in combinatie met aanpassing van BGT-inwinning is een nieuwe meetapparatuur aangeschaft.

Renovatie RGM's 2020/2021 (749)

Krediet: € 1.140.000. Uitgaven tot en met 2021: € 1.129.000.

Restantkrediet: € 11.000.

In 2020 en 2021 zijn er 3 gemalen Exloo, Klazienaveen Noord en Meerweg Paterswolde compleet vervangen. Daarnaast zijn er bij 2 gemalen de complete mechanische en elektrische installatie vervangen en bij 2 gemalen zijn deze deels vervangen. Eveneens zijn bij 4 gemalen de E-kast vervangen en zijn er bij 3 gemalen debietmeters geplaatst.

Boezemkades Winschoterdiep en Pekel Aa (755)

Krediet: € 5.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 3.865.000.

Restantkrediet: € 1.335.000.

Dit betroffen werkzaamheden die werden verricht aan kaden die niet aan de norm voldeden.

Het betrof hier 7,9 km kade langs de Pekel Aa, 2,2 km langs het Winschoterdiep en 1 km langs de Rensel. De werkzaamheden aan het Winschoterdiep en de Rensel zijn in 2018 uitgevoerd, evenals een deel van de Pekel Aa. Het volledige traject Pekel Aa is in 2019 uitgevoerd. Door slechte weersomstandigheden in het najaar van 2019 is de oplevering van het project doorgeschoven naar april 2020. De laatste werkzaamheden zijn in de loop van 2021 uitgevoerd.

Boezemkades oeverfixaties (758)

Krediet: € 1.400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 1.228.000.

Restantkrediet: € 172.000.

De beschoeiing van het Termunterzijldiep verkeerde in slechte staat. De palen en schotten zijn vergaan. De werkzaamheden zijn uitgevoerd en in 2021 is na de onderhoudsperiode het project afgerond.

Vervangen div beschoeiingen 2021 (760)

Krediet: € 500.000. Uitgaven tot en met 2021: € 501.000

Restantkrediet: - € 1.000.

Aan o.a. de Veelerweg in Vlagtwedde, in Amsweer en binnendijks van de Zeedijk zijn oeverwerkzaamheden in 2021 uitgevoerd en afgerond.

Oplossen knelpunten landelijk gebied 2021 (761)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2021: € 249.000

Restantkrediet: € 1.000.

In 2021 zijn verspreid over het beheersgebied knelpunten in de wateraanvoer en afvoer opgelost. Het betreft o.a. het lager leggen en het vernieuwen van duikers, het aanpassen van inlaten en stuwen en de aanpassing van een zakput /bezinkbasin. Een aantal knelpunten die zijn opgelost kwamen aan het licht tijdens de voorgaande droge zomers.

Vervangen ketels waterschapshuis (770)

Krediet: € 770.000. Uitgaven tot en met 2021: € 763.000

Restantkrediet: € 7.000.

In 2018 heeft een onderzoek naar de warmteopwekking van het waterschapskantoor plaatsgevonden. Vervanging van de gasketels of het kantoor volledig gasloos klimatiseren waren hierbij de twee varianten. Uiteindelijk is door het algemeen bestuur besloten om de gasketels te vervangen door warmtepompen en hierbij tevens een revisie aan de luchtbehandelingskasten uit te voeren. Het gasloos maken van het gebouw vergt een grotere investering dan het vervangen door gasketels. Het algemeen bestuur heeft een krediet van € 700.000 vrijgegeven voor het vervangen van de verwarmingsketels en gasloos klimatiseren van het waterschapskantoor. Daarnaast is een krediet van € 70.000 vrijgegeven voor het vervangen van het gebouwbeheersysteem. Dit is gezamenlijk in één project opgepakt. De vervangingswerkzaamheden hebben grotendeels in het najaar van 2020 plaatsgevonden.

De laatste aanpassingen hebben in 2021 plaatsgevonden en na de inlooperperiode is de installatie goedgekeurd.

DAW bijdrage regionale regelingen Drenthe (773)

Krediet: € 485.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 539.000.

Restantkrediet: - € 54.000.

DAW Drenthe € 1.400.000,-, verlaagd met € 915.000,- tot € 485.000,-.

In de vergadering van het algemeen bestuur van oktober 2021 is ingestemd met het beëindigen van het DAW project Drenthe. Dit project had een looptijd tot en met 2020. De nog lopende verplichtingen zijn financieel door de provincie Drenthe overgenomen.

In 2016 heeft ons waterschap € 1.400.000,- beschikbaar gesteld voor DAW. Onze werkelijke bijdrage is lager dan oorspronkelijk voorzien. Dit komt vooral omdat de provincie een deel van onze DAW verplichting heeft overgenomen voor een integraal project. Ook is de DAW bijdrage aan twee DAW projecten verlaagd, mede op verzoek van de LTO, en hadden we onze reservering voor DAW iets hoger ingestoken om in te kunnen spelen op extra kansen. Deze factoren samen maakt dat er een vrijval is meegenomen van € 915.000,-. Uiteindelijk blijkt deze vrijval te rooskleurig. De werkelijke vrijval bedroeg € 861.000,-, waardoor een overschrijding van € 54.000,- op het krediet is ontstaan.

Opwekking duurzame energie (776)

Krediet: € 1.728.000. Uitgaven tot en met 2021: € 1.585.000

Restantkrediet: € 143.000.

In 2019 zijn op 9 RWZI's zonnevelden in bedrijf gesteld. De aannemer heeft in 2020 de restpunten van het project opgelost en het project is in 2020 opgeleverd. In 2021 zijn nog een aantal kleine werkzaamheden uitgevoerd die buiten de scope van de aannemer vielen. Het project is in de eerste helft van 2021 afgerond.

Basisregistratie Ondergrond (BRO) 2020 (794)

Krediet: € 40.000. Uitgaven tot en met 2021: € 30.000.

Restantkrediet: € 10.000.

Met de wettelijk verplichte invoering van deze basisregistratie moeten er aanpassingen aan onze database gedaan worden om uitwisseling met deze basisregistratie mogelijk te maken. Bovendien zal er een Geo-Technisch Archief ingericht moeten worden om ervoor te zorgen dat door ons verzamelde data beschikbaar is en blijft voor de toetsing van onze keringen in het kader van het Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI). In 2018 en 2019 is hiermee een aanvang gemaakt. Destijds was de impact van deze basisregistratie niet in te schatten. In 2020 heeft dit vervolg gekregen, waarbij de taken uit het IBP (Informatie Bedrijfsvoering Plan) leidend waren. In 2021 is dit project afgerond.

BGT 2^e Tranche (796)

Krediet: € 400.000. Uitgaven tot en met 2021: € 392.000.

Restantkrediet: € 8.000.

In het eerste jaar van deze 2^e tranche werd de verplichting gerealiseerd om de BGT volgens het Informatie Model Geo compleet te maken. Bovendien vond er een actualisatieslag plaats. Tenslotte heeft ook de voorbereiding grotendeels plaatsgevonden om de BGT als basis ondergrondkaart voor de leggers en beheerregisters in te voeren. De resterende kleine werkzaamheden zijn in 2021 afgerond.

Apparatuur debietmetingen (798)

Krediet: € 220.000. Uitgaven tot en met 2021: € 131.000.

Restantkrediet: € 89.000.

Dit betreft de aanschaf en plaatsing van apparatuur voor continue debietmetingen en waterkwaliteitsmetingen. Op een aantal strategische plaatsen zijn monsternamekasten geïnstalleerd, waarmee het mogelijk is om dagelijks monsters te verzamelen i.p.v. eens per maand. De geconserveerde monsters worden eens per twee weken opgehaald en geanalyseerd op nutriënten door ons laboratorium. De locaties zijn gekozen op basis van een prioritering en zijn in alle gevallen locaties waar grote hoeveelheden water langs stroomt. Belangrijke knooppunten op onze aanvoerroute noord en zuid worden nu dagelijks bemonsterd. Ook een aantal locaties die belangrijk zijn voor bijvoorbeeld de waterbalans van het Zuidlaardermeer en de Hunze zijn ingericht. Aan het Noord Willemskanaal is eveneens een monsternamekast geïnstalleerd. Het project is in 2021 afgerond.

Trommelzeven RWZI Gieten en Assen (799)

Krediet: € 100.000. Uitgaven tot en met 2021: € 92.000

Restantkrediet: € 8.000.

Dit betreft een voorbereidingskrediet voor het nemen van maatregelen voor verdere fosfaatverwijdering bij de RWZI's Assen en Gieten. In 2018 en 2019 is samen met een extern bureau gewerkt aan de voorbereiding van de aanbesteding. Van groot belang bij het nemen van maatregelen is het behalen van de gestelde kwaliteitseisen. Het gaat dan met name om het verwijderingsrendement en om de gewenste uptime van de installatie.

In het eerste kwartaal van 2020 is de aanbesteding gestart. In 2021 was de aanbesteding gereed en is een bestuursvoorstel voor kredietverlening voor de uitvoering opgesteld. In de AB-vergadering van 17 februari 2021 is een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 2.662.000,- voor de realisatie van een fosfaat verwijderingsinstallatie op de rwzi Gieten.

Vervangen telemetrie onderstations kwantiteit (801)

Krediet: € 100.000. Uitgaven tot en met 2021: € 100.000

Restantkrediet: € 0.

Jaarlijks worden er verouderde onderstations vervangen en hierdoor zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot.

Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd.

Vervangen telemetrie onderstations kwaliteit (802)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2021: € 100.000

Restantkrediet: € 0.

Jaarlijks worden er verouderde onderstations vervangen en hierdoor zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot.

Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd.

Duurzaamheid nog in te vullen (811)

Krediet: € 2.000. Uitgaven tot en met 2021: € 0.

Restantkrediet: € 2.000.

In de meerjarenraming is van 2017 tot en met 2020 jaarlijks een investeringsbedrag opgenomen van € 1 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen, totaal € 4 miljoen. Dit bedrag is opgenomen om in 2020 onze doelstellingen met betrekking tot energiereductie en zelfopwekking te realiseren.

Van de beschikbaar gestelde € 4 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen is per 31 december 2021 € 3.998.000 geclaimd. In hoofdstuk 1b voortgang coalitieakkoord 2019-2023 wordt hier nader op ingegaan. Er resteert nog € 2.000 van dit krediet en dit is afgesloten.

Aanpassen rioolgemaal Hoogezand (821)

Krediet: € 303.000. Uitgaven tot en met 2021: € 311.000.

Restantkrediet: € -8.000.

De werkzaamheden voor RGM Hoogezand zijn afgerond. De overschrijding op het krediet is ontstaan, omdat we de wanden van de natte kelder hebben behandeld met een coating om de levensduur van het verouderde betonwerk te verlengen. Dit was oorspronkelijk geen deel van de opdracht. Omdat de gemeente rioleringswerkzaamheden uitvoerde moest het gemaal uit bedrijf en was dit voor ons een goede mogelijkheid om deze werkzaamheden op te pakken tegen de laagste kosten.

Maatregelen Hondshalstermeer (823)

Krediet: € 225.000. Uitgaven tot en met 2021: € 199.000.

Restantkrediet: € 26.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 450.000 is met € 225.000 (50%) verlaagd naar € 225.000, aangezien een POP3 subsidie beschikbaar is gesteld.

Het Hondshalstermeer in het watersysteem Oldambt voldeed niet aan de waterkwaliteitsdoelen van de KRW. Een watersysteemanalyse en een doorrekening van mogelijke maatregelen zijn in 2018 uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het creëren van luwe zones in de ondiepe delen van het meer de meest efficiënte manier is om de doelen te behalen. Hiervoor is het nodig om elementen in het water aan te brengen die golven en wind breken. Daarom zijn over ca. 1.600 m houtelementen aangebracht. De vorm daarvan en de toe te passen materialen zijn in 2019 bepaald en bestaan uit palenrijen en bomen. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met Staatsbosbeheer (eigenaar van het meer).

Grondaankopen waren niet nodig. Ook is afgestemd met belanghebbenden en betrokkenen. Aanbesteding en uitvoering is gerealiseerd in 2020. De resterende werkzaamheden, waaronder het duurzaam inrichten van het bestaande proefvak, zijn begin 2021 gerealiseerd.

Slibbuffer RWZI Gieten (837)

Krediet: € 230.000. Uitgaven tot en met 2021: € 229.000.

Restantkrediet: € 1.000.

De oude slibbuffer in Gieten is gesloopt en vervangen door een nieuwe ronde betonnen slibbuffer die geheel boven de grond staat. De werkzaamheden zijn in augustus 2021 gestart en in december 2021 afgerond.

Op norm brengen civiel deel zuiveringen (870)

Krediet: € 300.000. Uitgaven tot en met 2021: € 293.000.

Restantkrediet: € 7.000.

Als gevolg van een inspecties en inventarisaties zijn in 2021 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op de RWZI Veendam zijn enkele vloeren opnieuw vloestofdicht gemaakt.
- Op de RWZI Veendam zijn tevens asbest boeidelen vervangen.
- Op de RWZI tweede Exloermond is van verschillende gebouwen de dakbedekking vervangen.
- Op de RWZI Assen is betonschade gerepareerd en zijn enkele muren opnieuw ingevoegd.
- Op de RWZI Assen is tevens de lining van enkele putten vervangen.

Terrein waterschapshuis (871)

Krediet: € 170.000. Uitgaven tot en met 2021: € 161.000.

Restantkrediet: € 9.000.

Door het project wordt de zichtbaarheid van het waterschapshuis vergroot en wordt in miniatuurvorm getoond waar het waterschap voor staat. In 2021 hebben nog enkele kleine afrondende werkzaamheden plaatsgevonden.

Persleiding Drouwenermond (890)

Krediet: € 40.000. Uitgaven tot en met 2021: € 23.000.

Restantkrediet: € 17.000.

In Drouwenermond ondervond de gemeente problemen met het drukrioleringsysteem. Na onderzoek, dat we samen met de gemeente door een adviesbureau hebben laten uitvoeren, bleken hier diverse oorzaken debet aan.

De gemeente diende aanpassingen te doen voor een aantal van haar gemalen, en zorg te dragen voor een betere handhaving op het verbod om regenwater aan te sluiten.

Het waterschap heeft de aansluiting van "rioolgemaal Drouwenermond" anders aangesloten waardoor deze nu rechtstreeks inpikt op onze persleiding vanuit Nieuw Buinen. Hierdoor kan het gemeentelijke systeem niet meer negatief beïnvloed worden door ons rioolgemaal.

Het werk is, zowel door de gemeente Borger-Odoorn als door waterschap Hunze en Aa's, conform plan en afspraak in 2021 uitgevoerd.

Hoofdstuk 3 e. Waterschapsbelastingen

Het belastingstelsel bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing "nieuwe stijl" (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegeedeeld op basis van waardeverhouding (methode Delfland).

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast. Voor alle verharde openbare wegen (basis en buitendijks) wordt vanaf 2013 een tariefdifferentiatie (tariefverhoging) van + 100% toegepast.

Tarieven 2021

De tarieven en opbrengsten over 2021 zijn als volgt:

Tarievenoverzicht

Categorie	Tarief 2021 (Begroting)	Belasting opbrengst 2021
Ingezetenen	€ 76,25	€ 14.150.000
Gebouwd (basis)	0,04731%	€ 24.107.000
Gebouwd (buitendijks)	0,01353%	€ 9.000
Ongebouwd (basis)	€ 68,82	€ 9.398.000
Ongebouwd (buitendijks)	€ 17,89	0
Ongebouwd (wegen)	€ 136,74	€ 570.000
Natuur	€ 6,22	€ 212.000
Verontreinigingsheffing	€ 75,63	€ 785.000
Zuiveringsheffing	€ 75,63	€ 41.817.000
Kwijtschelding		-€ 2.448.000
Totaal belastingopbrengst		€ 88.599.000

De totale belastingopbrengst over 2021 is € 1.440.000,- hoger dan geraamd. In hoofdstuk 2 onderdeel b wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen past ook het algemeen bestuur van ons waterschap kwijtschelding toe. Hiervoor is de verordening kwijtschelding waterschap Hunze en Aa's 2012 van kracht. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100% houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau.

Kwijtschelding wordt vanaf 2018 verleend door het Noordelijk Belastingkantoor (NBK).

Door het NBK wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in een aantal gevallen samengewerkt met gemeenten, dit is voor de burger eenvoudiger en duidelijker en drukt de kosten. Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing en de zuiveringsheffing voor particulieren en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat de eigendom van woningen, gebouwen, ongebouwd terreinen en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

Kwijtschelding aantallen

	2021	2020	2019	2018
Aantal aanvragen	15.754	15.820	16.697	13.163
<i>Toegewezen:</i>				
Via automatische kwijtschelding	7.694	7.738	6.635	6.146
Handmatig toegewezen	3.847	3.803	5.342	3.681
Totaal toegewezen	11.541	11.541	11.977	9.827
Procentueel toegewezen	73,26%	72,95%	71,73%	74,66%

Op zich zijn de cijfers redelijk stabiel ten opzichte van voorgaande jaren. Er doen zich wel kleine verschuivingen van handmatige aanvragen naar automatische kwijtschelding voor. Dat is ook wel logisch, als je een keer handmatig hebt aangevraagd en je voldoet aan alle voorwaarden dan krijg je het jaar erop automatische kwijtschelding.

Ook het percentage toegewezen is redelijk vergelijkbaar met de jaren ervoor.

Afspraken uitkering kwijtschelding waterschapsbelastingen in het kader van de toeslagenaffaire

Dit jaar speelde de hersteloperatie kinderopvangtoeslag ook voor de waterschapsbelastingen. Voor de administratieve afhandeling is een afzonderlijke regeling in de Staatscourant gepubliceerd.

Afgesproken is dat gemeenten en waterschappen de belastingschuld van gedupeerden van de toeslagenaffaire voor gemeentelijke- en waterschapsbelastingen zouden kwijtschelden. De hierdoor gederfde inkomsten en gemaakte kosten (vervolgingskosten en vergoeding voor administratieve werkzaamheden) worden door het Rijk vergoed. De gederfde inkomsten en de gemaakte vervolgingskosten worden rechtsreeks aan het NBK overgemaakt. De vergoeding voor administratieve werkzaamheden wordt door het waterschap aangevraagd en uitgekeerd aan het NBK.

Voor 2021 was het beeld voor ons waterschap als volgt:

Aantal gedupeerden	Vergoeding	Kwijtgesholden bedrag	Vervolgingskosten
314	€ 31.400,-	€ 80.488,-	€ 9.944,-

Hoofdstuk 3 f. Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen zodra ze zich voordoen.

In ons Financieel Statuut is opgenomen dat onze algemene reserves een minimum- en een maximumomvang kennen. De minimale omvang is gelijk aan de op geld gewaardeerde risico's van de risicoparagraaf. De maximale omvang is 10% van de omvang per taak. Dit maximum is vastgesteld om te voorkomen dat reserves (maar) blijven groeien.

Als de omvang van de algemene reserves hoger is dan het maximum dan wordt dat "overschot" in vier gelijke delen teruggegeven aan de belastingbetalers door het verlagen van de tarieven.

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet voor egaliseratie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer en de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP).

Omvang risico's

Op basis van de actualisatie bij de jaarrekening 2021 van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 2,5 miljoen.

Uitkomst jaarrekening 2021

De uitkomst van de jaarrekening 2021 heeft de volgende gevolgen voor de algemene reserves.

Taak	Watersysteem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Stand 1 januari 2021 (incl. resultaat 2020)	8.608.000	1.983.000	10.591.000
Aanwending algemene reserve	341.000	0	341.000
Stand 31 december 2021	8.267.000	1.983.000	10.250.000
Mutaties resultaat 2021	2.427.000	2.113.000	4.540.000
Stand 31 december 2021 incl. resultaat 2021	10.694.000	4.096.000	14.790.000

Deze stand afgezet tegen de vastgestelde bandbreedtes voor de minimum omvang is als volgt.

Taak	Stand per 31 december 2021	Minimum omvang	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	10.694.000	1.806.000	+ 8.888.000
Zuiveringsbeheer	4.096.000	667.000	+ 3.429.000
Totalen	14.790.000	2.473.000	+ 12.317.000

Bij de meerjarenraming 2023 t/m 2026 is een voorstel opgenomen over de inzet van de algemene reserves.

Hoofdstuk 3 g. Financiering (treasury paragraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoord over, en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschil tussen de plannen en uitkomsten.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte 2021

De financieringsbehoefte voor 2021 was als volgt:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Investerings	14,0	
-	Aflossing geldleningen	<u>17,2</u>	
	Totaal		31,2

Dekking van de financieringsbehoefte:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Afschrijvingen (als onderdeel van de exploitatie)	17,0	
-	Opgenomen langlopende geldleningen	20,0	
-	Per saldo stijging van het eigen vermogen en voorzieningen	<u>8,4</u>	45,4
	Mutatie financieringstekort		-14,2

Hieronder wordt nader ingegaan op de diverse dekkingsmiddelen.

Afschrijvingen

Investerings worden in een aantal jaren afgeschreven met verschillende termijnen voor de diverse soorten investeringen. Deze afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van de exploitatiebegroting en vormen dus een onderdeel van de belastingheffing. De uitgaven van de gepleegde investeringen worden dus in feite in jaarlijkse termijnen terugontvangen.

Opgenomen langlopende geldleningen

In 2021 is een nieuwe lening opgenomen van € 20 miljoen met een looptijd van 40 jaar. Het rentepercentage is 0,517%.

Mutatie financieringstekort

Het financieringstekort per 31 december 2021 is ten opzichte van 1 januari 2021 afgenomen met € 14,2 miljoen. Dit betreft enerzijds een stijging van de kortlopende vorderingen van € 3,6 miljoen en anderzijds een daling van de kortlopende schulden van € 10,6 miljoen.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido (Financiering decentrale overheden) mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2021 bedraagt € 21 miljoen. Daarnaast mag de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Hiervan is in 2021 geen gebruik gemaakt. Per ultimo 2021 bedraagt het tegoed bij de Nederlandse Waterschapsbank € 2,1 miljoen. Daarnaast stond er per 31 december, tijdelijk, € 4,5 miljoen geparkeerd in 's Rijks schatkist in het kader van het schatkistbankieren.

De schuld op kortlopend geld bedroeg per 1 januari 2021 € 17 miljoen en per 31 december 2021 was er een vordering van € 7 miljoen. De gemiddelde kortlopende schuld per kwartaal is als volgt:

1 ^e kwartaal	€ 20 miljoen
2 ^e kwartaal	€ 21 miljoen
3 ^e kwartaal	€ 7 miljoen
4 ^e kwartaal	+ € 4 miljoen (vordering)

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. Met een percentage van 19% in 2021 blijft het waterschap binnen de renterisiconorm. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

Hoofdstuk 3 h. Risicoparagraaf

Onderdeel van de jaarrekening bij de risicoparagraaf.

De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor slechts gedeeltelijk maatregelen zijn en kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het waterschap. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Aangezien deze onzekerheden niet vooraf te kwantificeren zijn, kan er geen voorziening worden gevormd.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- de risico's;
- de weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij investeringsprojecten zijn de reguliere risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen investeringskrediet.

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in de kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (voldoen aan wet en regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien mogelijk en van toepassing, ook het financiële aspect mee.

Met deze risicosimulatie hebben we bepaald dat het weerstandsvermogen circa € 2,5 miljoen moet zijn. De algemene reserve bedraagt per 31 december 2021 ca. € 14,8 miljoen en is derhalve ruimschoots toereikend voor de gesignaleerde risico's.

Als een crisis bijvoorbeeld als gevolg van een natuurramp of een terroristische aanslag zich voordoet, is het de vraag of Hunze en Aa's aansprakelijk kan worden gesteld voor de financiële gevolgen. Het waterschap zal in dergelijke gevallen hoogstwaarschijnlijk over onvoldoende weerstandsvermogen beschikken om de financiële gevolgen te kunnen dragen. De verwachting is dat het Rijk bij een grote crisis zal bijdragen. Dit is bijvoorbeeld geregeld in de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). Deze wet geeft regels over de tegemoetkoming in schade en kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen en andere rampen en zware ongevallen.

Waterschap Hunze en Aa's houdt geen rekening met disproportionele risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend zou zijn voor de gevolgen van risico's kan de onbenutte belastingcapaciteit ter dekking worden ingezet, dit leidt tot tariefverhoging.

De laatste actualisatie vond plaats bij de begroting 2022 (zie AB 17 november 2021). Ten opzichte van de begroting 2022 zijn in de paragraaf slechts kleine aanpassingen gedaan.

De belangrijkste **risico's** zoals die momenteel worden gezien betreffen, ingedeeld naar strategisch, compliance en operationeel:

STRATEGISCH

Omgevingsgerichtheid en imago

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten of ervaren langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt. Er zal adequaat moeten worden ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en het voldoende bewust zijn van de omgeving om bijvoorbeeld projecten te kunnen realiseren. Het heeft onze blijvende aandacht om dit verder te verbeteren.

Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan heel snel en grijpen diep in op de processen. De afhankelijkheid van ICT en van passende informatievoorziening maken de organisatie kwetsbaar. Adequate informatiebeveiliging, digitalisering en basisgegevens zijn noodzakelijk voor zekerheid in de bedrijfsvoering en het voorkomen van datalekken. Ook de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens heeft onze aandacht. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren zullen op dit gebied resultaten worden geboekt. Het uitvoeren van maatregelen "achteraf" sluiten we echter niet uit.

Beschikbaarheid van technologie

Het op de juiste wijze uitvoeren van onze kerntaken is sterk afhankelijk van technische oplossingen, van de mogelijkheid om ontwikkelingen hierin te volgen en om uitval en storingen op te vangen. Voor de komende jaren ligt er daarnaast een grote opgave voor zowel de primaire als de regionale kringen. Hiervoor is kennis, kunde en capaciteit nodig die mogelijk niet voldoende in de organisatie aanwezig is. Technisch personeel kan in deze behoefte voorzien, maar het arbeidsaanbod is diffuus waardoor het lastig wordt te voldoen aan de toenemende technische vraagstukken. Deze afhankelijkheid van technologie en de geringe beschikbaarheid van technisch personeel geven een extra risico. Het waterschap geeft in de komende periode dan ook vorm en inhoud aan een bijgestelde personeelsplanning (periode 2023-2026), met de bedoeling om goed en voldoende personeel te krijgen en te houden. We gaan hierbij overigens uit van een stabiele formatie.

Samenwerking

We zoeken de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit én afstand tot het concrete proces. Een voorbeeld hiervan is de beoogde samenwerking in de waterketen. De samenwerking in de waterketen levert besparingen op zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking vergt continue aandacht. Zorgpunt hierbij is het besef van urgentie, maar ook de mogelijke wettelijke belemmeringen (zoals de btw en de vennootschapsbelasting).

Fonds Oude leidingen

Het Fonds Oude Leidingen maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling met waterschap Noorderzijlvest en is bedoeld voor het opruimen van oude en buiten gebruik gestelde persleidingen. Het fonds wordt gevoed via het rendement op het fonds. Het fonds wordt beheerd door Noorderzijlvest. Als de omvang van het fonds ontoereikend is dragen beide waterschappen naar evenredigheid bij in de kosten.

Aanspraken op externe garantstelling door derden

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel een garantstelling verstrekt op het doorlopende krediet ten behoeve van de Unie van Waterschappen en de huisvesting van de Unie.

Belastingsamenwerking: Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

ICT-samenwerking: Het Waterschapshuis

Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

Aardbevingen

Ten gevolge van de aardbevingen kan schade ontstaan aan de bestaande infrastructuur. Ook voor de nieuw aan te leggen infrastructuur is het niet duidelijk welke maatregelen genomen moeten worden voor het aardbevingsbestendig bouwen. Naast een technisch risico, is er ook een financieel risico aan verbonden.

Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. Om dit geschil te beslechten is bij de rechter een oordeel gevraagd over deze kwestie. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Daarnaast heeft de rechtbank aangegeven dat het waterschap een redelijke termijn in acht moet nemen voor de overdracht van de VKA, zodat bedrijven hierop kunnen anticiperen. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. Hierbij worden afspraken gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA.

COMPLIANCE

Juridische procedures, schadeclaims en geschillen met aannemers

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2021 lopen een aantal juridische procedures en schade-claims die ertoe kunnen leiden dat het waterschap aansprakelijk wordt gesteld en tot betaling van deze financiële claims over moet gaan. De verschillende zaken bevinden zich in diverse stadia van de procedure (claims, beroep of hoger beroep). De procedures hebben betrekking op verschillende aansprakelijkheden zoals nadeelcompensatie, meerwerk of schade. Onze inschatting is voornamelijk dat de procedures niet in ons nadeel zullen uitvallen.

Ontwikkelingen rondom Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

We staan in Nederland voor een grote opgave om de stikstofneerslag terug te brengen. In het voorjaar van 2020 heeft het kabinet daarom een aantal maatregelen aangekondigd die leiden tot een vermindering van de stikstofuitstoot. Om duurzaam perspectief voor natuur én economische ontwikkeling mogelijk te maken in Nederland blijven aanvullende stikstofreductiemaatregelen en middelen voor alle sectoren nodig.

Voor de waterschappen is eind 2019 een noodwet opgesteld die ervoor moet zorgen dat de waterveiligheidsprojecten ondanks de strengere stikstofregels door kunnen gaan. De uiteindelijke verdere gevolgen van de PAS voor ons waterschap zijn nog onduidelijk.

OPERATIONEEL

Schade door inzet (nood)bergingsgebieden

Ondanks het feit dat ons watersysteem robuust is kan het in uitzonderlijke gevallen van extreme neerslagsituaties noodzakelijk zijn om (nood)bergingsgebieden in te zetten. In dit geval vindt er door het waterschap moedwillig een beheerste inundatie plaats van deze vooraf ingerichte gebieden. Op basis van afspraken die hierover zijn gemaakt in een schaderegeling zal de daarbij veroorzaakte schade door het waterschap vergoed moeten worden. Hiervoor is in 2010 door het dagelijks bestuur de "Beleidsregel schadevergoeding bergingsgebieden 2010" vastgesteld op grond van de door het algemeen bestuur vastgestelde "Procedureverordening schadevergoeding 2010". De keuze voor (nood)bergingsgebieden is historisch ingegeven door een kosten-batenanalyse. Geconcludeerd is destijds dat inrichting en inzet van bergingsgebieden een bedrijfseconomisch voordeliger variant is dan het bouwen van (overgedimensioneerde) gemalen. De eventueel te maken kosten voor schade is derhalve een direct gevolg van de gemaakte keuze. Hoewel het hier feitelijk om kosten van beheermaatregelen voor een adequaat waterbeheer gaat, is gezien het (onvoorspelbare) karakter van deze post ervoor gekozen deze niet jaarlijks in de begroting (en daarmee in het tarief) op te nemen, maar onderdeel te laten zijn van de risicoparagraaf en de claim op het weerstandsvermogen.

Naast inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden met een eigen vastgesteld vergoedingsregime kan het in uitzonderingssituaties noodzakelijk zijn, als de gehele capaciteit is benut, een ander gebiedsdeel aanvullend te inunderen (in opdracht van de Commissaris van de Koning). Gezien het feit dat dit niet is ingericht en gereguleerd met infrastructurele maatregelen, zal de schade naar verwachting hoger zijn dan bij inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden, de kans op noodzaak tot inzet is echter vele malen kleiner.

Toetsing primaire waterkering op aardbevingsbelasting

In 2016 hebben we een toets op de stabiliteit van de primaire waterkering met betrekking tot de aardbevingen uitgevoerd. De laatste stand van zaken is dat we geen schade van betekenis verwachten als gevolg van aardbevingen. We blijven het volgen maar gaan geen versterkingen op voorhand uitvoeren.

Toetsing primaire waterkering en regionale keringen

Uiterlijk 2023 moeten we een technische beoordeling hebben afgerond van onze primaire waterkering met het doel om 2050 de waterveiligheid te garanderen in het achterliggend gebied. De verwachting is dat de grondkering volledig wordt afgekeurd op grond van hoogte, stabiliteit en dijkbekleding. De kunstwerken worden naar verwachting in deze toetsronde wel goedgekeurd. Met behulp van het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) moeten de primaire waterkeringen in Nederland uiterlijk 2050 in goede toestand worden gebracht. Het Masterplan Kaden zorgt ervoor dat de regionale kaden in ons beheergebied weer voldoen aan de hoogtenormen. Hiervoor is jaarlijks groot onderhoud nodig aan een deel van de kaden. De provincie Groningen heeft in 2014 de uitgangspunten voor het toetsen van de regionale keringen vastgesteld.

Uiterlijk 2023 hebben we alle boezemkeringen formeel getoetst (zoals bij de zeedijk), waarbij naast op hoogte ook wordt getoetst op: macro- en microstabiliteit, piping/heave, bekleding en dergelijke. Met de provincie Groningen zijn afspraken gemaakt over het vervolg van de beoordeling van de regionale keringen.

Per afgekeurd kadetraject zal er een verbetermaatregel worden uitgewerkt en als projectvoorstel aan het algemeen bestuur worden aangeboden. Intussen zijn voor de regionale waterkeringen bij het Winschoterdiep (en Rensel), de Pekel Aa, het Drents Diep en Tusschenklappen investeringen gedaan of opgenomen in de MJl. Daarnaast verwachten we binnen enkele jaren nog investeringen langs de Borgsloot, het Winschoterdiep (traject tussen Hoogezand en Winschoten) en bergingsgebied Lappenvoort.

Belastingopbrengsten

Door de economische situatie (denk aan faillissementen) kunnen de belastingopbrengsten en kwijtscheldingen zich anders ontwikkelen dan we in de begroting en meerjarenraming meenemen.

Gevolgen maatregelen naar aanleiding van het Covid 19 - Coronavirus

We zijn begin 2020 door de gevolgen van het Covid 19 virus in een onzekere economische situatie terechtgekomen. De benoemde risico's in de voorgaande risicoparagraaf met betrekking tot faillissementen en werkloosheid zijn echter tot nu toe beperkt tot uiting gekomen. Mede door de getroffen corona-maatregelen en de inmiddels toegenomen vaccinatiegraad zijn deze risico's ook voor de toekomst sterk afgenomen. De onzekerheid blijft echter nog steeds. Onzeker is met name of er nieuwe besmettingsgolven gaan komen.

We hebben een beeld van wat corona ons tot nu toe heeft gebracht, maar over wat corona ons nog gaat brengen en welke effecten de coronacrisis in de toekomst zal hebben, weten we niet. De crisis als gevolg van de pandemie raakt het waterschap op veel verschillende manieren. Er zijn twee factoren dominant maar ook onzeker: de ontwikkeling van (de inbaarheid van) onze belastinginkomsten en de samenwerkingsmogelijkheden met partners.

Inflatiegevolgen

Als gevolg van de sterk aantrekkende wereldeconomie in de eindfase van Covid-19 is de vraag naar goederen en grondstoffen in 2021 sterk gestegen. Daardoor is sprake geweest van een oplopende inflatie. In 2021 waren de effecten hiervan voor ons waterschap beperkt. De gevolgen waren met name zichtbaar in hogere dieselkosten. Dit is reeds vermeld in hoofdstuk 2.

De inflatie is begin 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne echter verder opgelopen. Met name op de energie- en oliemarkt zijn de prijzen sterk gestegen. In de voorjaarsrapportage 2022 en meerjarenraming 2023-2026 is een inschatting gemaakt van de gevolgen hiervan voor ons waterschap.

Daarnaast kunnen de operationele risico's bestuurlijke impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn het niet voldoen aan wet- en regelgeving (NBW of KRW), het niet op orde hebben van het watersysteem of niet nakomen van bestuurlijke afspraken (bijv. verwachtingen die gewekt zijn in het Waterbeheerprogramma of in de studie Droge Voeten 2050).

Hoofdstuk 3 i. Verbonden partijen

Het waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen.

Definitie verbonden partij: een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie die een bijdrage levert aan onze doelstellingen en waarin het waterschap een bestuurlijk en financieel belang heeft.

De belangrijkste worden hieronder genoemd. Bij een aantal zijn specifieke ontwikkelingen toegelicht.

Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest

In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan.

In de vorm van een gemeenschappelijke regeling wordt voor de volgende onderwerpen samengewerkt met waterschap Noorderzijlvest:

- Het beheer van zuiveringstechnische werken met grensoverschrijdend afvalwater.
- De verwerking van primair zuiveringsslib.
- Het ontwateren van zuiveringsslib.
- De eindverwerking van zuiveringsslib.
- Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen.
- Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl.
- Het laboratorium.

Ontwikkelingen in 2021

NZV

In 2019 is een begin gemaakt met de vervanging van vijf kamerfilterpersen op RWZI Garmerwolde, met als doel een betere ontwatering van zuiveringsslib. De vijf kamerfilterpersen maken plaats voor drie membraanfilterpersen. De opdrachtnemer voldoet na installatie van de eerste membraanfilterpers (nog) niet aan de gestelde eisen. Er is een plan van aanpak door de opdrachtnemer opgesteld om dit wel te realiseren. Op dit moment is nog onduidelijk wanneer het project kan worden afgerond.

De aanbesteding voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib is afgerond en de opdracht is gegund aan SNON (Slibverwerking Noord Oost Nederland). Het nieuwe contract zal ingaan op 1-1-2021 en kent een looptijd van minimaal 20 jaar. Fosfaatterugwinning uit de as van het slib en nuttig hergebruik van de energie-inhoud van het slib maken onderdeel uit van het contract.

Gerealiseerd in 2021

Eind 2021 draaiden alle drie nieuwe membraanfilterpersen op RWZI Garmerwolde. Echter de nieuwe membraanfilterpersen halen nog niet de prestatie-eisen die gesteld zijn vanuit de aanbesteding (hoeveelheid en droge stof %). Daarom zijn er nu nog twee oude kamerfilterpersen in bedrijf om de totale hoeveelheid slib toch te kunnen ontwateren met de juiste droge stof percentages. Tot medio april heeft de aannemer de tijd om verder te testen en te optimaliseren.

De eindverwerking van het slib van NZV en H&A ligt sinds 2021 in handen van de SNON. Op dit moment loopt de vergunningaanvraag voor een nieuw te bouwen fabriek in Farmsum. Halverwege dit jaar kan, als de vergunning er is, gestart worden met het bouwproject.

Laboratorium

- het continue uitbreiden en actualiseren van de analyse van gewasbeschermingsmiddelen met nieuwe stoffen;
- het implementeren en uitbreiden van analysemethoden voor medicijnresten;
- Investering t.b.v. aanvullende apparatuur voor de analyse van medicijnresten;
- Investering in apparatuur t.b.v. de analyse van Total Organic Carbon (TOC) t.b.v. toekomstige analyse heffingsparameters.

Gerealiseerd in 2021

- Analyse van gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten: Er is een nieuwe LCMS aangeschaft en geïmplementeerd. Deze nieuwe apparatuur wordt gebruikt voor nieuwe ontwikkelingen en het verlagen van rapportagegrenzen.
- Analysemethoden voor medicijnresten: De rapportagegrenzen zijn verlaagd van stoffen uit het STOWA pakket (medicijnresten op RWZI's). Er wordt nu voldaan aan het STOWA pakket wat betreft stoffen en rapportagegrenzen.
- De voorbereiding voor de aanschaf van TOC apparatuur is afgerond. De investering zal in 2022 plaatsvinden.
- Op verzoek van het ministerie van VWS is per 7 september 2020 overgegaan tot wekelijkse analyses bij alle rioolwaterzuiveringsinstallaties in Nederland. Uit de eerste rioolwatermonitoring ten behoeve van de COVID-19 bestrijding ontstond het programma Nationale Rioolwater Surveillance (NRS). Het ministerie van VWS, het RIVM en alle Waterschappen hebben hiervoor op 8 april 2021 een bestuursovereenkomst opgesteld, waarin de continuering van de voor COVID-19 opgezette bemonsteringsinfrastructuur is vastgelegd. De overeenkomst is aangegaan voor een minimale duur van 5 jaar. Vanaf september 2021 worden er door de waterschapslaboratoria vier kwalitatief goede monsters per week aangeleverd bij het RIVM. Om dit te realiseren betekent dit in de praktijk dat alle rioolwaterzuiveringen minimaal vijf keer per week worden bemonsterd. Voor deze vijf monsternames wordt op basis van de gemaakte afspraken € 95,- per monster vergoed. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NZV	€ 9.235.000,-
Geraamde bijdrage van NZV (lab.)	€ 1.572.000,-
Werkelijke bijdrage aan NZV	€ 9.182.000,-
Werkelijke bijdrage van NZV (lab.)	€ 1.606.000,-

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor

De waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency besloten tot samenwerking bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen in het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Het NBK is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, in samenhang met artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot taak het uitvoeren van:

- a. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 113 Waterschapswet die door de deelnemende waterschappen aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- b. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 219 Gemeentewet die door deelnemende gemeenten (naast Groningen zijn dat Delfzijl, Appingedam en Loppersum) aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- c. de Wet waardering onroerende zaken.

Onder de taken worden mede begrepen de daartoe behorende ondersteunende processen.

Het NBK verzorgt ook de afhandeling van kwijtscheldingsaanvragen voor een groot aantal gemeenten in Noord-Nederland.

Ontwikkelingen in 2021

Het jaar 2021 zal in het teken staan van het (verder) uitvoeren van aanbevelingen van de begin 2019 uitgevoerde externe onderzoeken en de second opinion hierop.

De volgende zes prioriteiten zijn bepaald:

- Aansturing/management stijl
- Bedrijfsvoering processen en kern prestatie indicatoren
- ICT/ applicaties/werkplek/telefonie
- Datakwaliteit
- Ketensamenwerking belastingproces
- Organisatie brede uitwerking missie, visie en kernwaarden in noodzakelijk gedrag

Het management van het NBK gaat deze zes prioriteiten uitwerken. De financiële kaders hiervoor zijn opgenomen in de NBK begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.

In hoofdlijnen ligt de focus op de volgende onderwerpen:

- ICT: verbeteren performance belastingapplicatie en ICT dienstverlening
- Dienstverlening: verbeteren dienstverlening aan klanten
- Datakwaliteit: verdere implementatie datagestuurde werken
- Medewerkers: nadere invulling strategische personeelsplanning
- Planning en control: verdere implementatie Business Intelligence
- Samenwerking: zodra de organisatie weer in control is gaan we kijken in hoeverre we onze dienstverlening of onderdelen daarvan kunnen uitbreiden naar andere overheden.

Ook vindt ontwikkeling plaats naar nieuwe verbeterprogramma's onder de bestaande thema's.

Gerealiseerd in 2021

De directie en management van de GR hebben verbeteringen hoog op de agenda staan en werken hier gestructureerd aan. Het jaar 2021 heeft in het teken gestaan van verdergaande procesverbeteringen en de daarmee samenhangende ICT-innovaties. Samen met de ICT-leveranciers zijn op diverse plekken versnellingen doorgevoerd in de processen. Ook is de werkplekautomatisering verder gestabiliseerd. Voor het verbeteren van de datakwaliteit is tijdelijk extra personeel aangetrokken. Dit moet uiteindelijk leiden tot een betere kwaliteit van de aanslagoplegging en minder bezwaren en/of andere klantreacties.

Als gevolg van de maatregelen en beperkingen door corona is het niet gelukt om de achterstanden in de dwanginvordering voor het einde van 2021 weg te werken. Hieraan zal dan ook in 2022 vervolg worden gegeven.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NBK: € 2.459.000,-

Werkelijke bijdrage aan NBK: € 2.275.000,-

Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)

Als deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Het Waterschapshuis (HWH) nemen we deel aan diverse programma's.

Als waterschap dragen we bij aan de instandhoudingskosten van HWH en nemen we een aantal producten die HWH levert af. De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit nemen we producten van Het Waterschapshuis af. Ook nemen we producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Univerband afgesproken activiteit of product.

Ontwikkelingen in 2021:

Geen bijzonderheden. Het HWH blijft ons faciliteren en ondersteunen op de door ons gewenste thema's.

Gerealiseerd in 2021

Deelname aan (nieuwe) projecten van HWH wordt per project bekeken, mede op basis van een businesscase.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan HWH: € 653.000,-

Werkelijke bijdrage aan HWH: € 741.000,-

Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking. Het dagelijks bestuur van de Unie bestaat uit een aantal bestuurders (dijkgraven of leden van het dagelijks bestuur van een waterschap) van waterschappen. Besluiten worden genomen in de ledenvergadering waarin alle dijkgraven zitting hebben.

De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd. Het is aan de waterschappen zelf te bepalen hoe daar mee om te gaan. Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Het belang van Hunze en Aa's is circa 4%.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan UvW: € 387.000,-

Werkelijke bijdrage aan UvW: € 385.000,-

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Waterschap Hunze en Aa's beschikt over 1915 aandelen A en 175 aandelen B met een nominale waarde van € 240.350,-.

De leningenportefeuille van Waterschap Hunze en Aa's bestaat grotendeels uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten. Om te kunnen voldoen aan de vermogens-eisen die zijn vastgelegd in het Basel III akkoord heeft de NWB in de periode 2011 - 2018 geen dividend uitgekeerd. Ook heeft de NWB in dit kader extra kapitaal aangetrokken. De NWB voldoet momenteel weer aan de vermogens-eisen en keert weer dividend uit.

De directie van de NWB streeft naar een bestendig dividendbeleid door de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag, met als drie belangrijkste uitgangspunten:

- de toekomstbestendigheid van de bank;
- het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst;
- periodieke evaluatie van het dividendbeleid.

Naar verwachting zal de NWB in 2021 dividend uitkeren. In de begroting 2021 gaan wij uit van een dividenduitkering over 2020 van € 1,4 miljoen.

Gerealiseerd in 2021

In 2021 heeft de NWB een dividenduitkering over het boekjaar 2020 gedaan van € 1.591.000.

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

De STOWA is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied. De STOWA draagt bij aan kennisvergroting van het waterschap over het waterbeheer. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap. Onze dijkgraaf is bestuurslid in het bestuur van de stichting.

In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie.

Kennisontwikkeling en innovatie staan bij Hunze en Aa's en hoog in het vaandel. De kennis die wordt ontwikkeld door STOWA wordt vertaald naar de eigen organisatie door een actieve inbreng in bestuur, commissies en werkgroepen.

Financieel belang:

Geraamd financieel belang begroting 2021: € 315.000,-

Werkelijk financieel belang rekening 2021: € 335.000,-

Daarnaast zijn er nog een aantal lichte samenwerkingsverbanden met de waterschappen Drents Overijsselse Delta (Financieel belang: € 465.000,- per saldo te ontvangen. Bedrag rekening 2021: € 487.000) en Vechtstromen (Financieel belang: € 1.212.000,- te betalen. Bedrag rekening 2021: € 1.240.000) inzake het zuiveren over de grens.

Hoofdstuk 3 j. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt op hoofdlijnen bepaald door de samenhang tussen het beheerprogramma, het coalitieakkoord en de begroting. Het bestuur bepaalt het "wat" en de directeur bepaalt het "hoe" qua beleidsvoorbereiding en bedrijfsvoering. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wij de realisatie van onze doelen willen vormgeven.

De paragraaf bedrijfsvoering gaat in op de volgende onderwerpen:

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid
2. Personeel
3. Lastenontwikkeling - kostenbewust
4. Communicatie
5. Juridisch / inkoop

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid

Vrijwel alle processen van het waterschap hebben te maken met het uitwisselen van informatie, met gegevenshuishouding en ICT. De afgelopen jaren is door onder meer het internet, digitale rekentools en de komst van informatie-applicaties veel werk in sterke mate veranderd. Daarbij hebben analoge systemen plaats gemaakt voor digitale systemen en netwerken. Als waterschap hebben we step-by-step de afgelopen jaren de informatie- en gegevenshuishouding en de ICT binnen alle geledingen van het waterschap aangepast en zoveel mogelijk geactualiseerd.

Vanwege enerzijds de forse landelijke digitale opgaven en anderzijds het gewenste integrale werken en de kostenefficiëntie is dit niet meer genoeg.

Als voorbeeld van het voorgaande zijn te noemen de externe vereisten vanuit wet- en regelgeving en de aansluitverplichting op landelijke programma's en ontwikkelingen. Deze onderdelen zullen hoe dan ook gerealiseerd moeten worden door ons waterschap. Een paar voorbeelden zijn:

- Informatieveiligheid en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming);
- Het aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet;
- Eén omgevingsloket voor vergunningaanvragen;
- Digitale beschikbaarheid van realtime documenten (Waterbeheerprogramma), bedrijfsinformatie en kaarten;
- Het verder ontwikkelen van de website als onderdeel van de informatievoorziening en de dienstverlening aan burgers en bedrijven.

Acties 2021:

Om uitvoering te geven aan en ons voor te bereiden op de verdergaande digitalisering van de maatschappij is het IBP (Informatie BedrijfsvoeringsPlan) als leidraad opgesteld. Als routeplanner voor de organisatie. Deze leidraad is in gedeelte in 8 thema's:

1 Informatiearchitectuur en systeemarchitectuur, 2 Informatieveiligheid en privacy, 3 Basis op orde, 4 Digitale Dienstverlening, 5 Open Overheid, 6 Digitale Stelsel Omgevingswet, 7 ICT-trends en ontwikkelingen en 8 Bedrijfsvoering

Langs deze 8 thema's voeren we ook in 2021 de nodige acties uit.

Daarnaast is reeds in 2020, voor wat betreft de ICT beveiliging, succesvol de overgang van BIWA naar BIO gerealiseerd (BIWA/BIO zijn kort gezegd de beveiligingsstandaarden). De informatiebeveiliging is complex en wordt steeds belangrijker. Om op het hoge niveau te blijven is en blijft ook in 2021 informatiebeveiliging een continue ontwikkelproces om hacking en aanvallen van gijzelsoftware voor te zijn.

Gerealiseerd in 2021:

In 2021 is de prioriteit uitgegaan naar drie omvangrijke projecten om te voldoen aan de wetgeving (compliance). De Omgevingswet, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Er is veel aandacht besteed aan de Omgevingswet. De waterschapverordening en de daarbij horende werkingsgebieden zijn in 2021 afgerond. Eind 2021 zijn deze gegevens in het DSO gezet en is een start gemaakt met het testen van het functioneren van het DSO en de koppeling met ons VTH-systeem. In 2022 volgt de juridische vaststelling van de waterschapsverordening.

Eind 2021 is er een externe audit geweest op informatieveiligheid (BIO) en privacy (AVG). Ter voorbereiding op deze audit zijn diverse projecten uitgevoerd om het gewenste volwassenheidsniveau te halen dan wel aan te tonen. De regelgeving omtrent informatieveiligheid en privacy is omvangrijk. Overall is uit de audit gebleken dat we het technisch goed op orde hebben maar dat de organisatie onvoldoende is vormgegeven en er onvoldoende wordt vastgelegd. De belangrijkste verbeteringen gaan dan ook naar organiseren, beleid en procedures.

2. Personeel

Een goede taakinvulling kan alleen met een goede kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting. Ervaren goed opgeleide medewerkers die specifieke kennis en ervaring hebben zijn onmisbaar voor een goede kwaliteit van ons werk. Willen wij onze positie als waterautoriteit waar blijven maken dan betekent dit dat wij blijvend moeten investeren in onze medewerkers. Daarnaast zijn wij op een aantal plekken kwetsbaar waar het om kennis gaat. Dit betekent dat er blijvend wordt ingezet op zowel kennisverdieping als kennisdeling.

Acties 2021:

- Opstellen van de strategische personeelsplanning 2021-2024 (SPP IV). Als kader daarvoor geldt de huidige formatie. Wijzigingen moeten daarbinnen worden opgevangen.
- Het continue ontwikkelen van de benodigde personele kennis en competenties om de ontwikkelingen op te vangen en vorm te geven. Dit wordt gerealiseerd middels een kwaliteitsplan per afdeling.

Gerealiseerd in 2021:

De Strategische personeelsplanning (SPP) is gerealiseerd. De formatie is stabiel gebleven. Ondanks de toenemende krapte op de arbeidsmarkt slagen zijn we er goed in geslaagd vacatures op de juiste momenten te vervullen.

Aan de noodzakelijke personele kennis en kunde is gewerkt ondanks de beperkingen wegens corona (E-learning). Desondanks dient er in volgende jaren extra aandacht uit te gaan naar personele ontwikkeling. Dit tevens gelet op de snelle digitale ontwikkelingen.

Daarvoor is tevens een digitaal leerplein in 2021 voorbereid waar de kwaliteitseisen per afdeling (kwaliteitsplan) in worden verdisconteerd. Dit wordt in 2022 operationeel gemaakt. Via dit leerplein (LMS) wordt gestuurd op de personele ontwikkeling.

3. Lastenontwikkeling - kostenbewust

Uitgangspunt hierbij is de laagste kosten voor waterschap Hunze en Aa's met prima kwaliteit en met oog voor de totale maatschappelijke kosten. We realiseren onze beheerplanopgaven in ieder geval binnen maximaal 3% verhoging van de kosten, conform ons huidige coalitieakkoord 2019-2023. Deze opgave wordt zeker uitdagender door alle veranderingen (zowel maatschappelijk als fysiek) die op ons afkomen en waar we tijdig op zullen moeten anticiperen.

Met een gemiddelde lastenontwikkeling (stijging) van +2,3% in 2021 voldoen wij aan dit aan ons zelf opgelegde uitgangspunt.

4. Communicatie

In het coalitieakkoord 'Door water verbonden' staat verwoord dat waterbewustzijn het kernbegrip is van waaruit wij communiceren. De extreme droogte in 2018, 2019 en 2020, maar bijvoorbeeld ook hoosbuien, maken dat waterbeheer in Nederland meer in de aandacht staat. Ook in het gebied van Hunze en Aa's. Die aandacht voor waterbeheer, het waterschapswerk en het toenemend waterbewustzijn, willen we vasthouden en uitbouwen. Het vergroten van waterbewustzijn en de zichtbaarheid van het belang van waterbeheer zijn ook in 2021 belangrijke pijlers voor onze communicatie. We werken onder meer aan de vergroting van onze zichtbaarheid door extra aandacht te besteden aan de bebording in ons gebied. In 2020 hebben we hier een begin mee gemaakt met de plaatsing van locatieborden op onze locaties en eigendommen.

In onze projectcommunicatie vinden we het belangrijk om in contact te zijn met de omgeving. Door het coronavirus zijn de mogelijkheden om fysieke groepsbijeenkomsten te houden bemoeilijkt. In 2020 zijn veel publieksactiviteiten niet door gegaan. Daarom hebben we ons meer gericht op digitale berichtgeving en "advertorials" in de krant. Op het moment dat het mogelijk is om publieksactiviteiten op een goede manier te organiseren, dan krijgt dit weer meer focus.

Een in het oog springende verandering in 2020 is de vernieuwing van de website van Hunze en Aa's. De nieuwe website betekent een verbetering in onze informatieverstrekking en dienstverlening, in combinatie met een frisse, moderne vormgeving. Deze is weer bij de tijd. Onze social mediakanalen zetten we actief in.

Naast het overbrengen van een boodschap is het kennen, onderhouden en verbinden met onze relaties van belang. Actuele maatschappelijke thema's, zoals klimaatmitigatie en -adaptatie, bodemdaling, duurzaamheid, stikstof en biodiversiteit, vragen samenwerking. Een goede relatie daarbij is van belang. Onderdeel daarvan is ook communiceren vanuit gezamenlijkheid. Hier hebben we oog voor, bijvoorbeeld door aan te sluiten op gezamenlijke campagnes.

We willen ruimte geven aan initiatieven vanuit de omgeving. Dit is ook een hoofdelement van de nieuwe Omgevingswet. Daarnaast blijven we in onze projectcommunicatie inzetten op participatie.

In 2020 is een start gemaakt met de totstandkoming van een nieuw beleidsplan communicatie (met een doorloop naar 2021). De eerste stap bestaat uit een brede consultatie in de eigen organisatie over hoe - in brede zin - tegen de huidige communicatie van Hunze en Aa's wordt aangekeken.

Onze medewerkers zijn onze ambassadeurs. In 2021 willen we meer inzetten op interne communicatie, zodat onze medewerkers deze rol goed kunnen vervullen. Een van de onderdelen is het organiseren van bijvoorbeeld mediatrainingen.

Acties 2021:

- Vaststellen nieuw beleidsplan communicatie;
- Starten met uitvoering geven aan ambities uit nieuw beleidsplan communicatie;
- Doorzetten van de publiekscampagnes;
- Participeren in gezamenlijke campagnes;
- Blijven benutten van kansen en mogelijkheden (via onder andere social media, nieuwsberichten, nieuwsbrieven en een actieve persbenadering);
- Aanhaken bij evenementen of zelf evenementen organiseren;
- Vervolgen bebordingsproject.

Gerealiseerd in 2021:

(Uitvoeren) van het nieuwe beleidsplan communicatie

Een nieuw Beleidsplan Communicatie is in maart 2021 bestuurlijk vastgesteld door het dagelijks bestuur en gepresenteerd aan het algemeen bestuur. De verbinding met onze omgeving, zichtbaarheid, maatschappelijk draagvlak en legitimiteit en het stimuleren van watervriendelijk gedrag zijn de doelstellingen waaraan dit beleidsplan wil bijdragen. De komende jaren krijgt de uitvoering ervan gestalte aan de hand van jaarplannen. We werken onder meer aan de vergroting van onze zichtbaarheid door extra aandacht te besteden aan de bebording in ons gebied en op onze locaties, zoals bij ons cultuurhistorisch erfgoed. Een thema uit het Beleidsplan Communicatie is de versterking van onze digitale communicatie. In 2021 zijn onder meer een film over ons maaibeeld en een animatie over droogte tot stand gekomen.

Publiekscampagnes / gezamenlijke campagnes

In onze projectcommunicatie vinden we het belangrijk om in contact te zijn met de omgeving. Door het coronavirus zijn de mogelijkheden om fysieke groepsbijeenkomsten te houden bemoeilijkt. Ook in 2021 zijn veel publieksactiviteiten daardoor niet door gegaan.

Naast het overbrengen van een boodschap is het kennen, onderhouden en verbinden met onze relaties van belang. Actuele maatschappelijke thema's, zoals klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemdaling, duurzaamheid, stikstof en biodiversiteit, vragen samenwerking. Een goede relatie daarbij is van belang. Onderdeel daarvan is ook communiceren vanuit gezamenlijkheid. Hier hebben we ook het afgelopen jaar oog voor gehad, bijvoorbeeld door aan te sluiten op de landelijke Waterbazencampagne van de waterschappen, of door de landelijke boodschap uit te dragen water en bodem sturend te laten zijn in ruimtelijke ontwikkelingen. Maar bijvoorbeeld ook door (als pilot) bij te dragen aan subsidieregelingen van de gemeente Assen voor groene daken, regentonnen en afkoppelen.

Door de COVID-19 pandemie zijn ook in 2021 geen evenementen georganiseerd.

Het bebordingenproject is verder vormgegeven. In de voortgangrapportage van het coalitieakkoord (Hoofdstuk 1,b) gaan wij hier uitvoerig op in. Het feitelijk plaatsen van de borden zal grotendeels in 2022 plaatsvinden.

5. Juridisch / inkoop

Om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren benutten we de mogelijkheden binnen de wettelijke aanbestedingsprocedure ten volle om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk werk in de regio blijft. Dit alles zonder dat dit een kostenverhogend effect heeft.

De invoering van de Omgevingswet zal ook in 2021 veel inzet vragen van de organisatie. De verwachting is dat de Omgevingswet per 1 januari 2022 in werking treedt.

Gerealiseerd in 2021:

Inkoop

In 2021 zijn er 30 aanbestedingen uitgevoerd. Hiervan is 70% gegund aan regionale leveranciers. 90% van de gegunde aanbestedingen ging naar MKB-bedrijven (<250 werknemers).

Naast de 30 uitgevoerde aanbestedingen, heeft het Waterschap samen met Waterschap Noorderzijlvest haar eerste Groslijst opgetuigd.

Een Groslijst is een lijst waarop leveranciers zich kunnen inschrijven, wat leidt tot een objectieve voorselectie. Via deze lijst wordt technisch advies ingekocht (onder de Europese drempel), waarbij er extra aandacht is voor regionale leveranciers.

Bij de uitvoering van de 30 aanbestedingen, heeft er bij een aanbesteding in 2021 een formeel bezwaar plaatsgevonden. Het Waterschap is hierin door de rechter in het gelijk gesteld.

Duurzaamheid heeft in 2021, onder andere door de uitrol van DGWW en het vaststellen van het duurzaamheidsbeleid een belangrijkere plek gekregen binnen de aanbestedingen. Op dit moment worden er geen 'harde' cijfers bijgehouden over het percentage duurzaamheid binnen de aanbestedingen. Dit gaat mogelijk in 2022 door de uitrol van een duurzaamheidsrapport/tool (Z-criteria) door de Rijksoverheid wel veranderen.

Omgevingswet

Ook in 2021 is gewerkt aan de invoering van de Omgevingswet. Twee belangrijke producten zijn afgerond en gaan in 2022 het bestuurlijke traject in. Dit betreft de waterschapsverordening 1.0. De huidige keur en algemene regels, aangevuld met rijksregels omtrent met name lozingen (de bruidsschat) zijn opgesteld als één integrale verordening. Daarnaast is ons participatiebeleid beschreven en is een inspraak- en participatieverordening opgesteld.

Daarnaast is in 2021 verder gewerkt aan het digitaal beschikbaar maken van onze waterschapsverordening en een koppeling met onze vergunningensoftware. Beide zaken zullen straks via het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) beschikbaar komen. Ook is in 2021 een begin gemaakt met het testen van het DSO. Niet alleen intern, maar ook extern met onze ketenpartners.

Hoofdstuk 3 k. EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen sancties vanuit Brussel. Gezien de huidige Covid-19 situatie is hier op het moment uiteraard geen sprake van.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

In de Wet HOF zijn de spelregels opgenomen hoe Nederland een EMU-saldo van 0% kan bereiken en welke bijdrage van de decentrale overheden wordt verwacht. Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is een afspraak gemaakt over de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden: er komt een gezamenlijke ruimte van 0,4% (0,27% voor gemeenten, 0,08% voor provincies en 0,05% voor waterschappen) van het BBP.

Voor alle waterschappen samen gaan we uit van een toegestaan tekort van rond de € 416 miljoen, dat is -0,05%. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13,1 miljoen.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 11,3 miljoen positief. Dit is uiteraard ruim onder onze referentiewaarde van € 13 miljoen negatief.

BEREKENING EMU saldo 2021

(bedragen x	€ 1.000)	jaarrekening 2021	begroting 2021
1. EMU exploitatiesaldo		9.110	-2.898
2. Invloed investeringen			
-/-	bruto investeringsuitgaven	20.889	15.000
+	investeringsubsidies	6.862	
+	verkoop materiële en immateriële activa		
+	afschrijvingen	16.971	17.090
3. Invloed voorzieningen			
+	toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	469	644
-/-	onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie		
-/-	betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	1.194	994
+	externe vermeerderingen van voorzieningen		
4. Invloed reserves			
-/-	betalingen rechtstreeks uit reserves		
+	eventuele externe vermeerderingen van reserves		
5. Deelnemingen en aandelen:			
-/-	boekwinst		
+	boekverlies		
EMU SALDO		11.329	-1.158

Hoofdstuk 4. Balans met toelichting

	<u>Balans per</u>	
<u>Activa</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>
<u>Vaste Activa</u>		
- Immateriële vaste activa	7.295.232	8.030.001
- Materiële vaste activa	202.632.588	204.842.123
- Financiële vaste activa	240.350	240.350
	210.168.170	213.112.475
<u>Vlottende activa</u>		
- Liquide middelen	6.659.667	8.403
- Kortlopende vorderingen	21.746.015	26.160.965
- Overlopende activa	14.890.571	13.566.694
	43.296.252	39.736.061
Totaal	253.464.422	252.848.536

31 december (in €)

Passiva	2021	2020
<u>Eigen vermogen</u>		
- Algemene reserves	10.249.827	8.203.731
- Bestemmingsreserves	13.990.787	14.129.787
- Exploitatieresultaat	9.589.636	2.387.035
	33.830.250	24.720.553
<u>Voorzieningen</u>		
- Voorzieningen	1.188.299	1.912.942
	1.188.299	1.912.942
<u>Langlopende schulden</u>		
- Langlopende leningen	184.194.898	180.206.614
	184.194.898	180.206.614
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto - vlottende schulden		
- Schulden aan leveranciers	4.797.684	2.870.088
- Afdracht belastingen en premies	2.264.659	1.393.322
- Rekening-courant derden / kasgeldleningen		17.164.679
- Aflossingsverplichting 2022 opgenomen geldleningen	16.011.716	17.229.530
- Overige kortlopende schulden	1.880.604	1.132.555
Overlopende passiva	9.296.312	6.218.253
	34.250.976	46.008.427
Totaal	253.464.422	252.848.536

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De balans en exploitatierekening zijn samengesteld conform de verslaggevingsvoorschriften die zijn vastgelegd in het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Vaste activa

Onder de post immateriële vaste activa zijn opgenomen die activa die niet stoffelijk van aard zijn en niet onder de financiële vaste activa zijn opgenomen. Het betreft met name uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, aan derden betaalde afkoopsommen, software en licenties en aan derden verstrekte subsidies.

Onder de materiële vaste activa zijn investeringen opgenomen in verbeteringswerken ten behoeve van de primaire taken van het waterschap (keringen, watergangen, kunstwerken) en investeringen ten behoeve van de ondersteunende taken (bedrijfsgebouwen, tractie, automatisering).

Onder de post financiële vaste activa zijn de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank opgenomen.

De waardering van de vaste activa heeft plaatsgevonden op basis van de historische kostprijs / aanschafwaarde c.q. de verkrijgingsprijs, verminderd met subsidies / bijdragen van derden, bijdragen vanuit de bestemmingsreserves en met de gecumuleerde afschrijvingen. De investeringen worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het activum. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel statuut.

Wettelijk gezien bedraagt de afschrijvingstermijn voor immateriële vaste activa maximaal vijf jaar. Echter in een aantal gevallen wordt hiervan afgeweken. Dit komt met name voor bij afkoopsommen, subsidies en bijdragen in ruilverkavelingen.

Dit zijn over het algemeen bijdragen in bijvoorbeeld onderhoud waterlopen, rioleringen en randvoorzieningen gemeenten. Waar er een directe relatie is tussen de bijdrage en de investering wordt de afschrijvingstermijn van de bijdrage gelijkgesteld aan die van de investering, wanneer deze in eigen beheer zou worden uitgevoerd.

Vorderingen, transitoria en liquide middelen

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een - eventuele - voorziening voor oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Onder voorzieningen is de voorziening voor voormalig bestuur en personeel opgenomen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende en kortlopende schulden

De schulden zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

De lasten en baten zijn tegen nominale waarde opgenomen voor zover deze bedragen zijn toe te rekenen aan het verslagjaar. Eventuele afwikkelingsverschillen over voorgaande jaren worden verantwoord in het jaar waarin deze verschillen blijken.

Niet uit de balans blijkende rechten

Compensatie bodemdaling door zoutwinning

Het waterschap heeft op grond van een eind 2021 afgesloten overeenkomst recht op compensatie van toekomstige kosten samenhangende met nog te verwachten bodemdaling als gevolg van zoutwinning. Zodra de bodemdaling als gevolg van zoutwinning de in de overeenkomst opgenomen grenswaarden overschrijdt, is betreffende compensatie van toekomstige kosten verschuldigd.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Operational lease

Voor een deel van de bedrijfswagens is een mantelovereenkomst voor full operational lease afgesloten. Per 1 januari 2017 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor de bedrijfswagens. De kosten bedragen ca. € 1.400.000 per jaar. De overeenkomst heeft een looptijd van zes jaar.

Gevolgen maatregelen naar aanleiding van het Covid 19 - Corona virus

De financiële gevolgen voor het boekjaar 2021 van de uitbraak van het COVID-19 virus voor zowel de belastingopbrengsten en de bedrijfsvoering zijn reeds bij de najaarsrapportage aangegeven en verwerkt in deze jaarrekening.

De directie heeft passende maatregelen genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Ook blijven we onze liquiditeitspositie goed bewaken. Onze organisatie loopt derhalve geen risico inzake de continuïteit. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van onze organisatie.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa € 7.295.232

Boekwaarde per 1 januari 2021	8.030.002
- Vermeerderingen en verminderingen; per saldo	108.236
- Afschrijving	-843.006

Boekwaarde per 31 december 2021 7.295.232

De immateriële activa kunnen worden gesplitst in:

- werken in exploitatie	7.295.232
- onderhanden werken	

Boekwaarde per 31 december 2021 7.295.232

De vermeerderingen/verminderingen betreffen:

- Onderzoek en ontwikkeling	52.297
- Software	55.939

108.236

De immateriële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde ultimo 2021	Boekwaarde ultimo 2020
- Onderzoek en ontwikkeling	147.214	178.347
- Bijdragen aan activa in eigendom van:		
- Openbare lichamen	6.482.774	6.935.356
- Rijk	57.966	60.604
- Overigen		
	<u>6.540.740</u>	<u>6.995.960</u>
- Geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen	34	34
- Overige immateriële vaste activa		
- Software	508.006	671.361
- Verkiezingen	99.238	184.298
	<u>607.244</u>	<u>855.660</u>
Totaal	<u>7.295.232</u>	<u>8.030.001</u>

Onderzoek en ontwikkeling

Hieronder zijn opgenomen de kosten van diverse KRW onderzoeken.

Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen

Betreft de bijdrage aan de gemeenten in de kosten van de aanleg van de randvoorzieningen rioolstelsels en aanleg in landelijke gebieden.

Bijdrage aan activa in eigendom van het Rijk

Hieronder zijn opgenomen de bijdragen in het kader van verdrogingsbestrijding.

Bijdrage aan activa in eigendom van overigen

Betreft de bijdrage in de kosten van diverse ruilverkavelingen.

Geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen

Dit betreft aan derden betaalde afkoopsommen inzake onderhoudsverplichtingen etc.

Software

Dit betreft de aankoop van software.

Verkiezingen

Betreft de waterschapsverkiezingen in 2019.

Overige

Betreft onder meer de kosten van grondwatermodellen.

Voor immateriële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
- Verkiezingen	4 jaar
- Software	4 jaar
- Bijdragen aan derden (subsidies)	10 jaar
- Bijdrage in werken van derden	30 jaar

Materiële vaste activa € 202.632.588

Boekwaarde per 1 januari 2021	204.842.123
- Netto investeringen	13.918.659
- Afschrijving	-16.128.194

Boekwaarde per 31 december 2021	<u>202.632.588</u>
---------------------------------	--------------------

De materiële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 1/1/2021	OHW	Investeringen 2021	Afschrijving 2021	Bijdragen 2021	Boekwaarde 31/12/2021
Werken in exploitatie:						
- Gronden	495.442	14.000		12.789		496.653
- Machines en werktuigen	3.797.982		807.955	1.075.625		3.530.312
- Overige bedrijfsmiddelen	2.571.210	25	549.136	839.371		2.280.999
- Kantoren	9.475.783	802.102	129.166	515.665		9.891.386
- Dienstwoningen	144.570			3.488		141.082
- Werkplaatsen	496.947			55.327		441.620
- Waterkeringen	2.465.467	689.114	1.769.742	138.547	9.188	4.776.587
- Watergangen en kunstwerken	122.277.743	788.941	3.987.231	7.640.107	674.551	118.739.255
- Gemalen kwantiteitsbeheer	5.092.572			597.101		4.495.471
- Transportgemalen	6.767.832	571.225	1.039.336	727.886	26.488	7.624.019
- Transportleidingen	11.260.175		23.251	727.399		10.556.028
- Zuiveringsinstallaties	34.996.466	74.276	1.479.002	3.738.354		32.811.391
- Wegen	27.987			3.529		24.458
- Overige materiële vaste activa	509.069			53.004		456.065
Totaal werken in exploitatie	200.379.246	2.939.684	9.784.818	16.128.194	710.228	196.265.327

	Boekwaarde 1/1/2021	OHW	Investerings 2021	Afschrijving 2021	Bijdragen 2021	Boekwaarde 31/12/2021
Onderhanden werk:						
- Gronden	14.467	-14.000	4.766		4.741	492
- Overige bedrijfsmiddelen	25	-25				
- Kantoren	821.760	-802.102	4.443			24.101
- Centrale werkplaatsen			5.740			5.740
- Waterkeringen	689.114	-689.114	4.461.454		2.987.021	1.474.434
- Watergangen en kunstwerken	2.292.009	-788.941	4.485.921		3.039.391	2.949.598
- Gemalen	571.225	-571.225				
- Zuiveringsinstallaties	74.276	-74.276	1.912.897			1.912.897
Totaal onderhanden werk	4.462.877	-2.939.684	10.875.222		6.031.153	6.367.261
Totaal materiële vaste activa	204.842.123		20.660.040	16.128.194	6.741.381	202.632.588

Onderhanden werk

Het verloop van het onderhanden werk is als volgt:

Boekwaarde per 1 januari 2021	4.462.877
- In 2021 in exploitatie genomen	-2.939.684
- Investerings onderhanden werk 2021	10.875.222
- Subsidies en bijdragen	-6.031.153

Boekwaarde per 31 december 2021 6.367.261

Het totaal aan nog beschikbare kredieten bedraagt per 31 december 2021 € 64 miljoen. In hoofdstuk 3, onderdeel d lopende investeringen, wordt een toelichting gegeven op de projecten. In bijlage 1, kredietoverzicht per 31 december 2021, wordt een overzicht gegeven per project van de nog openstaande kredieten per 31 december 2021.

Voor materiële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden	
- onder gebouwen	geen
- overige gronden	50 jaar
- Machines en werktuigen	5/7/10 jaar
- Overige bedrijfsmiddelen	4/5/10 jaar
- Kantoren	40 jaar
- Dienstwoningen	40 jaar
- Werkplaatsen	25 jaar
- Waterkeringen	30 jaar
- Watergangen en kunstwerken	30 jaar
- Gemalen kwantiteitsbeheer / transportgemalen / zuiveringsinstallaties	
- civiel	30 jaar
- mechanisch	20 jaar
- elektrisch	20 jaar
- automatisering	7 jaar
- Transportleidingen	40 jaar
- Wegen	30 jaar
- Overige materiële vaste activa	divers

Financiële vaste activa € 240.350

De financiële vaste activa betreft het aandelenbezit in de volgende bedrijven:

Het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V.:

- 1.915 aandelen A ad € 115,- nominaal en volgestort	220.225	
- 175 aandelen B ad € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	<u>20.125</u>	
		240.350
- Stand 31 december 2021		<u>240.350</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Liquide middelen € 6.659.667

Betreft de volgende saldi per 31-12-2021:

- NWB Bank		2.130.539
- Kas waterschapshuis en voorschotkassen		2.062
- ING bank		2.066
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist		4.525.000
		<u>6.659.667</u>

Kortlopende vorderingen € 21.746.015

Betreft:

- Debiteuren belastingen	18.971.134	
- af: voorziening oninbaar	-1.200.000	
- af: overloop kwijtscheldingen	-300.000	
- Nog op te leggen aanslagen	<u>2.436.554</u>	
Totaal belastingdebiteuren		19.907.688
- Debiteuren overig	1.363.149	
- Vordering belastingdienst	487.072	
- af: voorziening oninbaar	<u>-11.895</u>	
Totaal debiteuren overig		1.838.326
Totaal		<u>21.746.015</u>

Debiteuren belastingen

Het te vorderen bedrag per 31 december 2021 kan als volgt worden gespecificeerd:

- t/m 2017	630.224
- 2018	686.600
- 2019	1.104.118
- 2020	1.328.175
- 2021	15.222.017
Totaal	<u>18.971.134</u>

Voor de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) is € 1.200.000 opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is rekening gehouden met de opgelopen invorderings achterstand over de oudere jaren wegens de corona pandemie. De opgenomen voorziening is 5,6% van de openstaande debiteuren (2020 4,6%).

Door de opgelopen achterstand in het in behandeling nemen en verwerken van kwijtscheldingen in 2021, is hiervoor een nog te betalen bedrag opgenomen van € 300.000.

Nog op te leggen aanslagen:

- 2019 en 2020	1.611.829
- 2021	824.725

Totaal

2.436.554

Debiteuren overig

Ten aanzien van de vorderingen kan het volgende worden opgemerkt:

- De vorderingen per 31 december 2021 zijn ingeschat op invorderbaarheid en op basis van deze inschatting is de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald. De vorderingen zijn direct opeisbaar.

Vordering belastingdienst

Dit betreft de aangevraagde teruggaaf dividendbelasting over de jaren 2019 en 2020.

Overlopende activa € 14.890.571

Specificatie:

- Vooruitbetaalde kosten					1.224.225
- Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen van: (betreft te ontvangen subsidies)					
	Saldo	Toevoegingen	Ontvangen	Saldo	
	1/1/2021	2021	2021	31/12/2021	
- de Europese Unie	2.812.979	1.601.270	1.865.032	2.549.217	
- het Rijk	633.924	119.492	141.595	611.821	
- provincies	135.233	19.064	135.233	19.064	
- overige openbare lichamen	50.967	667.574	50.967	667.574	
Totaal	3.633.102	2.407.401	2.192.827		3.847.676
- Overige overlopende activa					9.818.671
					<u>14.890.571</u>

Vooruitbetaalde kosten

Dit betreffen kosten waarvan de betaling reeds in het jaar 2021 heeft plaatsgevonden, maar waarvan de kosten betrekking hebben op het jaar 2022.

Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen

Dit betreft subsidies en bijdragen op lopende subsidieprojecten waarvan de subsidies achteraf worden ontvangen.

Overige overlopende activa

Onder overige overlopende activa is onder andere de afdracht van de belastinginning door het NBK over december 2021 opgenomen welke in januari 2022 is ontvangen.

PASSIVA

Eigen Vermogen € 33.830.250

Het eigen vermogen bestaat uit:

	31-12-2021	31-12-2020
- Algemene reserves	10.249.827	8.203.731
- Bestemmingsreserves	13.990.787	14.129.787
- Exploitatieresultaat *)	9.589.636	2.387.035
	<u>33.830.250</u>	<u>24.720.553</u>

*) Het voordelig exploitatieresultaat 2020 ad € 2.387.035 is als volgt bestemd:

- algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van het voordeel	1.811.591
- algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	575.445
	<u>2.387.035</u>

Algemene reserves

Het verloop in 2021 is als volgt:

	Water- systeem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Stand per 1 januari 2021	6.796.156	1.407.575	8.203.731
- Exploitatieresultaat 2020	1.811.591	575.445	2.387.035
- Aanwending 2021	-340.940		-340.940
Stand per 31 december 2021	<u>8.266.807</u>	<u>1.983.019</u>	<u>10.249.827</u>

Aanwending 2021 Watersysteembeheer

De primitieve begroting 2021 sluit met een aanwending van de algemene reserve van € 1.970.000.

Het geraamd voordeel bij de najaarsrapportage 2021 bedraagt € 1.629.060. Per saldo bedraagt de geraamde onttrekking aan de algemene reserve watersysteembeheer € 340.940.

De rente van de algemene reserves wordt volledig ten gunste van de exploitatie gebracht, met andere woorden, de algemene reserve heeft een inkomensfunctie. Dit houdt in dat indien de algemene reserve (gedeeltelijk) wordt aangewend, dit leidt tot een lagere rentebate en uiteindelijk tot een hogere omslag.

Bestemmingsreserves

De samenstelling is als volgt:

	31-12-2021	31-12-2020
<u>Afkoopsommen</u>		
- Afkoopsommen algemeen	10.240.937	11.168.937
	<u>10.240.937</u>	<u>11.168.937</u>
<u>Bestemmingsreserves</u>		
- Bestemmingsreserve Bodemsaneringen	14.850	14.850
- Bestemmingsreserve HWBP	3.045.000	2.337.000
Bestemmingsreserves Coalitieakkoord:		
- duurzaamheid/innovatie	508.000	438.000
- zichtbaarheid	46.000	86.000
- biodiversiteit	44.000	50.000
- cultuur historisch erfgoed	55.000	35.000
- akkerranden	37.000	
	<u>3.749.850</u>	<u>2.960.850</u>
	<u>13.990.787</u>	<u>14.129.787</u>

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Stand per 1 januari 2021	14.129.787
- Onttrekkingen 2021	-1.001.000
- Dotaties 2021	862.000
Stand per 31 december 2021	<u>13.990.787</u>

Toelichting op de bestemmingsreserves

Afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren.

Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's, software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen. In 2021 is, conform de begroting, € 928.000 onttrokken aan de afkoopsommen.

Bestemmingsreserve bodemsaneringen

Het restant van € 14.850 van de bestemmingsreserve bodemsaneringen kan worden ingezet voor toekomstige bodemsaneringen.

Bestemmingsreserve Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren.

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten is ook het niet bestede deel van van het budget akkerranden in 2021 aan een bestemmingsreserve toegevoegd. In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

Exploitatieresultaat

Het voordelig exploitatieresultaat ad € 9.589.636 is, in afwachting van een besluit van het algemeen bestuur, afzonderlijk op de balans verantwoord.

Vorzieningen € 1.188.299

De samenstelling is als volgt:

	31-12-2021	31-12-2020
- Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur	933.337	1.579.138
- Voorziening voormalig Hefpunt	254.962	333.805
	<u>1.188.299</u>	<u>1.912.942</u>

Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur

Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2021		1.579.138
Bij:		
- Rentebijdriving		39.479
Af:		
- Bestedingen 2021	-284.087	
- Saldo vrijval/dotatie 2021	<u>-401.192</u>	
		-685.279
Stand per 31 december 2021		<u><u>933.337</u></u>

De toekomstige kosten van het voormalig personeel en bestuur zijn als voorziening opgenomen.

Jaarlijks wordt, op basis van de meest actuele gegevens, een berekening gemaakt van de toekomstige kosten.

Deze kosten worden tegen contante waarde in de balans opgenomen. Door de jaarlijkse rentebijdriving groeit de voorziening toe naar het benodigde bedrag. De kosten worden rechtstreeks op de voorziening in mindering gebracht. De herberekening van de voorziening per balansdatum geeft een vrijval in 2021 van € 401.000.

Voorziening voormalig Hefpunt

Stand per 1 januari 2021		333.805
Bij:		
- Rentebijdriving		8.345
Af:		
- Bestedingen 2021	-93.897	
- Verrekening deelnemende waterschappen	4.696	
- Dotatie 2021 (aandeel Hunze en Aa's)	<u>2.013</u>	
		-87.188
Stand per 31 december 2021		<u><u>254.962</u></u>

Op 2 november 2018 heeft de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling Hefpunt plaatsgevonden. Hierbij is besloten dat de openstaande voorziening oud personeel bij ons waterschap wordt ondergebracht. Jaarlijks wordt een eventuele mutatie verrekend met de drie deelnemende waterschappen.

Langlopende schulden € 184.194.898

Restant van de leningen per 1 januari 2021	197.436.144
Bij: opgenomen leningen in 2021	20.000.000
Af: aflossingen 2021	<u>-17.229.530</u>
Restant van de leningen per 31 december 2021	200.206.614
Af: aflossingsverplichting 2022 (kortlopende schuld)	<u>-16.011.716</u>
Langlopende schulden per 31 december 2021	<u><u>184.194.898</u></u>

Langlopende leningen banken

De ten laste van 2021 komende rentelast van de leningen bedraagt € 4.043.410; dit is 2,03% over het gemiddeld opgenomen bedrag aan leningen.

Alle langlopende schulden zijn aangegaan bij binnenlandse banken en financiële instellingen.

Vlottende passiva € 34.250.976

Betreft:

Netto -vlottende schulden

- Schulden aan leveranciers	4.797.684
- Afdracht belastingen en premies	2.264.659
- Aflossingsverplichting 2022 opgenomen geldleningen	16.011.716
- Overige kortlopende schulden	1.880.604
	<u>24.954.664</u>
- Overlopende passiva	9.296.312
	<u><u>34.250.976</u></u>

Schulden aan leveranciers € 4.797.684

De post "schulden aan leveranciers" heeft betrekking op nota's die in 2021 zijn ontvangen, maar die ultimo 2021 nog niet zijn betaald.

Afdracht belastingen en premies € 2.264.659

Betreft de in januari 2022 afgedragen belastingheffing en premies over december 2021.

Aflossingsverplichting 2022 opgenomen geldleningen € 16.011.716

Langlopende schulden zijn de schulden met een looptijd langer dan één jaar. Onder kortlopende schulden vallen de schulden met een looptijd tot één jaar. De aflossingsverplichting 2022 over de langlopende geldleningen valt derhalve onder de kortlopende schulden.

Overige kortlopende schulden € 1.880.604

Onder "overige kortlopende schulden" zijn de in 2021 aangegane verplichtingen opgenomen die in 2022 worden betaald.

Overlopende passiva € 9.296.312

Specificatie:

- reservering restant vakantiedagen 1.362.088
- transitorische rente 2.590.770
- ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (vooruitontvangen subsidies):

	Saldo 1/1/2021	Toevoegingen 2021	Afboekingen 2021	Saldo 31/12/2021	
- het Rijk	78.607	97.000	18.156	157.451	
- provincies	1.363.299	8.264	43.301	1.328.263	
- overige openbare lichamen	381.777	5.686.475	3.100.495	2.967.757	
Totaal	1.823.683	5.791.740	3.161.952		4.453.470
- overige					889.983
					<u>9.296.312</u>

Onder "overlopende passiva" zijn ramingen opgenomen van nog af te wikkelen posten over 2021 in 2022.

Onder "vooruitontvangen subsidies" is een aantal reeds ontvangen subsidies opgenomen voor projecten die in 2022 en verder worden uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is in de loop van 2021 verhoogd. Voor de eerste twee kwartalen was het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal (indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen). Vanaf 1 juli was het drempelbedrag voor de laatste twee kwartalen gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal (indien het begrotingstotaal eveneens lager is dan € 500 miljoen). De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist houden. Voor ons waterschap bedraagt het drempelbedrag voor de eerste twee kwartalen € 710.196. Dit is 0,75% van € 95 miljoen. Voor de laatste twee kwartalen van 2021 bedraagt het drempelbedrag € 1.893.856. Dit is 2,0% van € 95 miljoen.

Het beleid van ons waterschap is, nu de rente van kort geld historisch laag is, om binnen de wettelijke mogelijkheden, zoveel mogelijk in onze financieringsbehoefte te voorzien met korte financiering. Overtollige middelen komen nauwelijks voor. We zijn wettelijk verplicht te rapporteren over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal.

Hieronder is deze verplichte rapportage opgenomen.

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
- drempelbedrag buiten schatkist aan te houden	710.196	710.196	1.893.856	1.893.856
- ruimte onder het drempelbedrag	710.196	710.196	1.751.432	937.277
Benutting van het drempelbedrag	-	-	142.424	956.579

Hoofdstuk 5. Exploitatierkening naar kostendragers

Rekening 2021 watersysteembeheer

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2021	begroting incl. wijzigingen 2021	begroting 2021
Netto kosten	42.022	48.194	48.815
Bedrag voor onvoorzien	0	61	61
Algemene opbrengsten (rente)	-561	-560	-488
Netto lasten	41.461	47.695	48.389
Belastingopbrengsten	49.230	48.194	47.269
Kwijtscheldingen	-860	-877	-850
Netto belastingopbrengsten	48.369	47.317	46.419
Resultaat voor bestemming	6.909	-378	-1.970
Bijdrage reserves	568	378	1.970
Resultaat nog te bestemmen	7.477	0	0

De taak watersysteembeheer sluit in 2021 met een voordelig resultaat van € 7.477.000. Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 1.970.000 voor stabilisatie van de lastenstijging op 3%. Bij de najaarsrapportage is de onttrekking met € 1.629.000 afgeraamd tot € 341.000.

Het voordelig resultaat ten opzichte van de najaarsrapportage van € 7.477.000 is in hoofdlijnen als volgt:

post onvoorzien	61.000
vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	50.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	982.000
lagere diensten aan en bijdragen van derden	261.000
saldo doorberekeningen	712.000
hogere bijdragen van derden	5.218.000
lagere toevoeging bestemmingsreserves	190.000
diversen	3.000

7.477.000

In de analyse per kostensoort zijn de bovengenoemde afwijkingen reeds toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak watersysteembeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 7.477.000 van de taak watersysteembeheer als volgt te bestemmen:

- € 5.050.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning.
- € 2.427.000 toe te voegen aan de algemene reserve.

Rekening 2021 zuiveringsbeheer

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2021	begroting incl. wijzigingen 2021	begroting 2021
Netto kosten	38.174	38.620	38.942
Bedrag voor onvoorzien	0	51	51
Algemene opbrengsten (rente)	-57	-57	-21
Netto lasten	38.116	38.614	38.971
Belastingopbrengsten	41.817	41.485	40.821
Kwijtscheldingen	-1.587	-1.643	-1.850
Netto belastingopbrengsten	40.230	39.842	38.971
Resultaat voor bestemming	2.113	1.228	0
Bijdrage reserves	0	0	
Resultaat nog te bestemmen	2.113	1.228	0

De taak zuiveringsbeheer sluit in 2021 met een voordelig resultaat van € 2.113.000 tegen een verwacht voordelig resultaat bij de najaarsrapportage van € 1.228.000.

Het voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage van € 885.000 is in hoofdlijnen als volgt:

lagere kapitaallasten	20.000
post onvoorzien	51.000
vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	50.000
lagere diensten aan en bijdragen van derden	200.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	573.000
saldo doorberekeningen	17.000
lagere bijdragen van derden	-34.000
diversen	8.000
	885.000

In de analyse per kostensoort zijn de bovengenoemde afwijkingen reeds toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak zuiveringsbeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 2.113.000 van de taak zuiveringsbeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Hoofdstuk 6. Exploitatierkening naar programma's

Kosten per programma (bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2021	begroting incl. wijzigingen 2021	begroting 2021
Veiligheid	11.572	11.518	11.356
Watersystemen	51.519	57.402	57.009
Organisatie	25.427	26.764	26.883
waarvan doorberekend 1)	7.061	7.232	7.158
	18.366	19.531	19.725
Totaal	81.457	88.451	88.090

1) Een deel van de kosten van het programma organisatie betreffen de kosten van de ondersteunende producten. De ondersteunende producten "informatiebeleid en automatisering" en "huisvesting" worden middels de verdeling van de uurtarieven personeel doorberekend aan de andere producten. Dit houdt in dat deze kosten aan de programma's Veiligheid en Watersystemen zijn toegerekend.

Kosten per programma op kostensoort (bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2021	begroting incl. wijzigingen 2021	begroting 2021
Veiligheid			
Kapitaallasten	4.643	4.616	4.465
Personeelslasten	1.842	1.798	1.777
Overige lasten/baten	5.087	5.104	5.114
Totaal	11.572	11.518	11.356
Watersystemen			
Kapitaallasten	12.488	12.549	12.651
Personeelslasten	17.308	17.289	17.102
Overige lasten/baten	21.723	27.564	27.256
Totaal	51.519	57.402	57.009
Organisatie			
Kapitaallasten	1.881	1.959	2.076
Personeelslasten	11.946	12.497	12.802
Overige lasten/baten	11.600	12.308	12.005
	25.427	26.764	26.883
waarvan doorberekend	7.061	7.232	7.158
Totaal	18.366	19.531	19.725
	81.457	88.451	88.090

In hoofdstuk 1, programmaverantwoording, worden de programma's uitgebreid behandeld.

Het resultaat van de jaarrekening is op kostensoortniveau uitgebreid geanalyseerd.

(bedragen x € 1.000)	Veiligheid	Water- systemen	Organisatie	Totaal
Netto lasten jaarrekening	11.572	51.519	18.366	81.457
Netto lasten begroting incl. wijzigingen	11.518	57.402	19.531	88.451
Voordelig	<u>-54</u>	<u>5.883</u>	<u>1.166</u>	<u>6.994</u>
Voordeel belastingen exclusief kwijtschelding				1.368
Voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage				<u>8.362</u>

Hoofdstuk 7. Rekening naar kosten- en opbrengstensoorten (in €)

nr	omschrijving	rekening 2021	begroting incl. wijzigingen 2021	begroting 2021
1	rentelasten	4.710.962	4.714.295	4.766.295
2	afschrijvingen	16.971.200	17.174.545	17.089.545
3	personeelslasten	29.495.633	29.770.590	30.005.090
4	goederen	2.892.426	2.959.097	2.567.097
5	energie	4.159.564	3.926.231	3.926.231
6	huren, pachten en lease	1.483.177	1.515.566	1.502.066
7	verzekeringen	307.079	302.123	267.123
8	belastingen	141.277	130.258	130.258
9	onderhoud door derden	4.264.753	4.567.403	4.192.403
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	27.962.974	29.039.756	29.490.256
11	onvoorzien	0	112.435	112.435
12	toevoeging aan voorzieningen	469.319	584.000	644.000
13	ten laste van reserves			
	Totaal	92.858.364	94.796.299	94.692.799

nr	omschrijving	rekening 2021	begroting incl. wijzigingen 2021	begroting 2021
1	rente-baten	640.263	639.433	509.433
2	dividend	1.590.524	1.590.000	1.400.000
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	124.034	39.682	39.682
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	4.023.535	4.275.335	3.026.335
5	opbrengst uit eigendommen	55.497	65.856	65.856
6	waterschapsbelastingen Af: kwijtscheldingen	91.046.464 2.447.572	89.679.141 2.520.200	88.090.141 2.700.200
		88.598.892	87.158.941	85.389.941
7	bijdrage van derden	6.536.135	1.455.551	1.363.551
8	onttrekking aan voorzieningen	399.179	300.000	
9	Resultaat voor bestemming	-9.109.696	-728.500	2.898.000
10	onttrekking aan reserves (per saldo)	479.940	499.440	2.898.000
11	Resultaat nog te bestemmen	-9.589.636	-1.227.940	0
	Totaal	92.858.364	94.796.299	94.692.799

Hoofdstuk 8. Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet Verlaging Bezoldigingsmaximum WNT in werking getreden.

De WNT kent het begrip topfunctionaris, dit wordt omschreven in artikel 1.1, onderdeel b. Voor bepaalde publieke lichamen is opgesomd welke functies kwalificeren als topfunctionaris. Zo is voor waterschappen de functie van secretaris-directeur aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Maximale bezoldigingsnorm en ontslaguitkering

De WNT kent een maximale bezoldigingsnorm voor een topfunctionaris. Indien de maximale bezoldigingsnorm wordt overschreden, is er sprake van een onverschuldigde betaling, die teruggevorderd moet worden.

De maximale bezoldiging mag in 2021 voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 209.000. Indien geen sprake is van een voltijds dienstverband, zal de maximale bezoldigingsnorm pro rata moeten worden aangepast.

Indien de functie van topfunctionaris wordt vervuld anders dan op grond van een dienstbetrekking, komen partijen voor de duur van de functievervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die hoger is dan € 292.200. De eerste zes maanden mag deze maximaal € 27.700 per maand zijn. Voor de maanden zeven tot en met twaalf maximaal € 21.000 per maand. De partijen komen voor de duur van de functievervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die meer bedraagt dan € 199 per uur.

Ook kent de WNT voor topfunctionarissen een maximale ontslagvergoeding die partijen kunnen overeenkomen. Deze is gelijk aan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, maar niet meer dan € 75.000. Alleen indien sprake is geweest van een ontslagprocedure via de rechter kan sprake zijn van een ontslagvergoeding die uitgaat boven de norm.

Overzicht met aangewezen topfunctionarissen:

Functie(s)	Secretaris-Directeur
Naam	Dhr. H. Küpers
Duur dienstverband in 2021	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2021 (in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Individueel WNT-maximum 2021	€ 209.000
Bezoldiging 2021	
Beloning	€ 154.786
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 850

Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.625
Subtotaal	€ 178.261
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging 2021	€ 178.261
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2020	
Duur dienstverband in 2020	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2020 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2020	
Beloning	€ 160.690
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.125
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.394
Totaal bezoldiging 2020	€ 183.209
Individueel WNT-maximum 2020	€ 201.000

De bovengenoemde bedragen zijn conform de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor Waterschappen.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Hunze en Aa's

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Waterschap Hunze en Aa's te Veendam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van Waterschap Hunze en Aa's op 31 december 2021 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van Waterschap Hunze en Aa's, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2021;
- de exploitatierekeningen naar kostendragers, naar programma's en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2021;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen (inclusief bijlagen 1 tot en met 5).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Hunze en Aa's zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 920.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 van het Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 92.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 109 lid 3 sub d van de Waterschapswet en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van Waterschap Hunze en Aa's, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018, het Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 31 mei 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. L.M. de Vries MSc EMA RA

Hoofdstuk 10. Vaststelling Jaarrekening 2021

De jaarrekening 2021, met een voordelig resultaat van € 9.589.636 aangeboden door het Dagelijks Bestuur op 31 mei 2022.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het waterschap Hunze en Aa's, op 29 juni 2022.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2021

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
028 HIRHaren	7.265.147	-119.500	7.145.647	36.105	6.366.271	6.402.376	743.271
033 HIRW'wolde	3.553.533	-160.000	3.393.533		3.366.316	3.366.316	27.217
076 HIRMidGron	2.000.000		2.000.000		1.178.763	1.178.763	821.237
115 LI Laaghalen	492.000	192.735	684.735		211.036	211.036	473.699
184 Landinr. O'doorn	675.000	437.897	675.000		432.259	432.259	242.741
208 Uitvoering waterplannen	1.600.000		2.037.897		22.000	22.000	2.015.897
230 Aanleg Meerstad	4.000.000		4.000.000				4.000.000
246 Westervoldse Aa CA	2.224.850	3.012.949	5.237.799		4.367.568	4.367.568	870.231
306 EHS	2.200.000	-52.500	2.147.500		1.707.078	1.707.078	440.422
413 Realiseren overstromingsvlakte Hunze	2.041.000	-7.150	2.033.850		1.626.627	1.626.627	407.223
417 Verdrogingsbestrijding	147.735	309.458	457.193	46.500		46.500	410.693
426 Baggeren stedelijk gebied 2021	225.000		225.000				225.000
496 Grootonderhoud sluizen 2020	250.000		250.000	22.592	209.193	231.785	18.215
500 Masterplan kaden	67.172.553	-5.853.199	61.319.354	7.832.347	46.049.526	53.881.873	7.437.481
612 Nieuwbouw laboratorium	2.500.000	2.500.000	5.000.000	26.788	4.773.444	4.800.232	199.768
624 WKK Scheemda	2.438.000		2.438.000	1.734.859	225.911	1.960.770	477.230
677 Deurzerdiep-Anreepdiep	1.363.000	-54.247	1.308.753		872.050	872.050	436.703
688 Cultuurhistorisch erfgoed 2021/2022	200.000		200.000		41.229	41.229	158.771
700 Baggeren stedelijk gebied Groningen	200.000		200.000				200.000
701 Verbindingskanaal Oosterhorn	100.000		100.000	12.405	90.651	103.056	-3.056
707 Duurswold Noord	4.715.500	-1.800	4.713.700		4.053.040	4.053.040	660.660
708 KRW maatregelen	300.000	150.000	450.000	51.478	352.188	403.666	46.334
715 Baggeren Kieldiep	500.000		500.000				500.000
716 Baggeren Ruiten Aa kanaal en Bourtangten kan.	1.000.000	500.000	1.500.000		1.468.597	1.468.597	31.403
724 WKK Assen	3.052.000		3.052.000	1.592.705	922.786	2.515.491	536.509
725 Inrichting Haansplassen	2.763.000		2.763.000		2.760.083	2.760.083	2.917
732 Stedelijk waterbeheer 2019	100.000		100.000	34.702	45.647	80.349	19.651
733 Stedelijk waterbeheer 2020	100.000		100.000		32.702	32.702	67.298
740 BHP NVO	3.962.400	-1.011.000	2.951.400	706.243	992.915	1.699.158	1.252.242
741 BHP Vispassages	375.000	234.454	609.454	758.718	193.357	952.075	-342.621

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2021

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
742	3.915.000	-1.905.000	2.010.000	748.756	708.481	1.457.237	552.763
744	8.391.500	-5.864.000	2.527.500	23.573	464.122	487.695	2.039.805
745	4.192.000		4.192.000				4.192.000
747	625.000		625.000		480.319	480.319	144.681
748	1.025.000		1.025.000		994.421	994.421	30.579
750	750.000		750.000	18.681	730.358	749.039	961
751	200.000	75.000	275.000		229.542	229.542	45.458
757	3.970.000	530.000	4.500.000	1.223.258	2.904.302	4.127.560	372.440
758	500.000		500.000	105.421	407.336	512.757	-12.757
762	100.000		100.000				100.000
763	397.000	-262.000	135.000				135.000
764	1.200.000		1.200.000		662.755	662.755	537.245
773	750.000		750.000		427.168	427.168	322.832
778	590.000		590.000		217.399	217.399	372.601
788	50.000		50.000		5.803	5.803	44.197
793	30.000		30.000				30.000
794	40.000		40.000				40.000
795	60.000		60.000		9.593	9.593	50.407
799	2.662.000		2.662.000	1.555.743	764.201	2.319.944	342.056
810	16.625.000	555.000	17.180.000		4.443	4.443	550.557
812	3.200.000		3.200.000				16.625.000
816	100.000		100.000		22.341	22.341	3.200.000
819	302.500		302.500		144.402	144.402	77.659
821	125.000		125.000				158.098
822	500.000		500.000		485.519	485.519	125.000
831	1.569.000		1.569.000		5.740	5.740	14.481
832	200.000		200.000				1.563.260
833	70.000		70.000		24.143	24.143	200.000
839	5.000.000		5.000.000				45.857
847							5.000.000

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2021

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
852 Droogte maatregelen	792.000		792.000	40.756	604.718	645.474	146.526
853 Veiligheid sluizen Termunterzijl	350.000		350.000				350.000
860 Baggeren Termunterzijldiep	500.000		500.000	35.090	13.778	48.868	451.132
861 Baggeren Mussel Aa kanaal	1.450.000		1.450.000	14.490	11.344	25.834	1.424.166
864 Bijdrage gemalen Hoogveensche Vaart	205.000		205.000				205.000
865 Bijdrage Drentsche Hoofdvaart	175.000		175.000				175.000
874 Oldambtmeer BHP 2022-2027	500.000		500.000				500.000
880 Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland	460.000		460.000	147.566	83.521	231.087	228.913
903 Modificaties RWZI Veendam	75.000		75.000				75.000
918 DAW Drenthe 2022	400.000		400.000				400.000
919 DAW Groningen 2022	900.000		900.000				900.000
Totaal projecten	180.461.718	-6.792.903	173.668.815	16.768.776	92.766.986	109.535.762	64.133.053

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2021

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
467 Groot onderhoud stuwen 2021	200.000		200.000		200.042	200.042	-42
496 Grootonderhoud sluizen 2020	250.000		250.000		222.548	222.548	27.452
602 Vervangen hekwerk 2021	50.000		50.000		51.178	51.178	-1.178
647 Schouwbare schouwsloten 2021	30.000		30.000		5.280	5.280	24.720
692 Herprofileren boezemkades 2020/2021	1.100.000		1.100.000		1.111.724	1.111.724	-11.724
711 Onderhoudsmachines 2020	172.425		172.425		145.200	145.200	27.225
718 Grootonderhoud zeeobjecten	310.000		310.000		307.755	307.755	2.245
723 Grootonderhoud RWZI's 2020	710.000		710.000		710.809	710.809	-809
728 Uitbreiding netwerkopslag GEO info	55.000		55.000		50.040	50.040	4.960
738 Laboratorium apparatuur 2021	200.000		200.000		197.429	197.429	2.571
746 Landmeetapparatuur	20.000		20.000		15.267	15.267	4.733
749 Renovatie RGM 2020/2021	1.140.000		1.140.000		1.128.832	1.128.832	11.168
755 Boezemkades Winschoterdiep Pekel Aa	5.200.000		5.200.000		3.864.884	3.864.884	1.335.116
758 Boezemkades Oeverfixaties Termunterzijdiep	1.400.000		1.400.000		1.227.667	1.227.667	172.333
760 Vervanging div. Beschoeiingen 2021	500.000		500.000		500.962	500.962	-962
761 Oplossen knelpunten landelijk gebied 2021	250.000		250.000		248.935	248.935	1.065
770 Vervanging ketels en besturing Wphuis	770.000		770.000		763.266	763.266	6.734
773 DAW Drenthe	1.400.000	-915.000	485.000		539.491	539.491	-54.491
776 Opwekking duurzame energie	1.728.000		1.728.000		1.585.246	1.585.246	142.754
794 BRO GEO tech archief 2020	40.000		40.000		30.324	30.324	9.676
796 BGT 2e tranche	400.000		400.000		391.835	391.835	8.165
798 Apparatuur debietmetingen	220.000		220.000		130.542	130.542	89.458
799 Fosfaatverwijdering RWZI Gieten en Assen voorbereidir	100.000		100.000		92.426	92.426	7.574
801 Vervanging onderstations telemetrie kwantiteit 2021	100.000		100.000		99.756	99.756	244
802 Vervanging onderstations telemetrie kwaliteit 2021	100.000		100.000		99.960	99.960	40
811 Duurzaamheid	4.000.000	-3.998.000	2.000		0	0	2.000
821 Aanpassen RGM Hoogezand	302.500		302.500		310.839	310.839	-8.339
823 Inrichten luwe zones Hondshalstermeer	225.000		225.000		199.432	199.432	25.568
837 Slibbuffer RWZI Gieten	230.000		230.000		229.380	229.380	620
870 Op norm brengen Civiel deel zuiveringen 2021	300.000		300.000		293.410	293.410	6.590

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2021

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
871 Terrein Waterschapshuis	170.000		170.000		161.320	161.320	8.680
890 Persleiding Drouwenermond	40.000		40.000		23.251	23.251	16.749
Totaal projecten	21.712.925	-4.913.000	16.799.925	0	14.939.030	14.939.030	1.860.895